

SLUŽBENI GLASNIK

UNSKO-SANSKOG KANTONA

Godina VIII - Broj 14

20. septembar 2004.
BIHAĆ

Izdanje na bosanskom
jeziku

1818.

Na osnovu člana 17. Zakona o Vladi Unsko-sanskog kantona ("Službeni list Unsko-sanskog kantona", br. 2/97, "Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona", 3/2000,5/2000 i 3/2003), a vezi sa članom 38. stav 2. Zakona o osnovnom i općem srednjem odgoju i obrazovanju ("Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona", br. 5/2004), Vlada Unsko-sanskog kantona, na sjednici održanoj dana 3.9.2004. godine, donosi

PEDAGOŠKE STANDARDE ZA OSNOVNO OBRAZOVANJE

UVOD

Radi osiguranja odgovarajućih pedagoških i materijalnih uvjeta u svim osnovnim školama na području Unsko-sanskog kantona u skladu sa članom 38. Zakona o osnovnom i općem srednjem odgoju i obrazovanju ("Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona" broj 4/04), Vlada Unsko-sanskog kantona donosi Pedagoške standarde i opće normative za osnovni odgoj i obrazovanje (u daljnjem tekstu: Standardi i Normative radnog prostora, opreme, nastavnih sredstava i učila po predmetima za osnovnu školu (u daljnjem tekstu: Normativi), kao zajedničku osnovu u osiguranju osnovnih uvjeta za odgojno-obrazovni rad i uspješno ostvarivanje ciljeva i zadataka iz nastavnih planova i programa za sve osnovne škole, odgojne ustanove, centre, zavode i dječije domove.

Standardima se svim učenicima i nastavnicima osigurava ista polazna osnova za stvaralački razvoj sposobnosti učenika, što s drugim relevantnim

aktima služi kao osnova za utvrđivanje ekonomske cijene odgojno-obrazovnog rada. Prilikom izrade Standarda naglasak je stavljen na elemente naučne spoznaje, potrebe učenika i društveno opredjeljenje, pri čemu osnovno obrazovanje čini temelj cjelokupnog savremenog odgojno-obrazovnog sistema. S reformom cjelokupnog odgojno-obrazovnog sistema i intencijom približavanja i usklađivanja s evropskim i svjetskim odgojno-obrazovnim tokovima doprinosi usmjeravanju djelatnosti / aktivnosti na putu ka priznavanju i nostrifikaciji naše svjedodžbe u Evropi i svijetu. Oblici organiziranog rada, na humanizmu i etici zasnovanom stručnom radu, predstavljaju odgovor na potrebe učenika ovog uzrasta, daju rezultate i pružaju smjernice za daljnje obrazovanje i samoobrazovanje. Namjera je da se osavremeni i potakne nastavni proces u cjelini i udovolji zahtjevima nastavnih planova i programa pojedinih predmeta. Uvodi se primjena i propisuju uvjeti za realizaciju svih vidova nastave koju nameću savremena pedagoška nauka i praksa. Promjena se ogleda u individualiziranoj nastavi s manjim brojem učenika u odjeljenju, odnosno grupi s kojom se radi, radu s nadarenim i takmičarima, djecom s posebnim potrebama, u kulturnoj i društvenoj djelatnosti, kao i većoj saradnji učenika i nastavnika u toku redovne nastave i poslije njenog završetka.

Standardima se utvrđuju zajednički kriteriji:

1. Elementi razvijenosti - broj odjeljenja i grupa,
2. Školski prostor,
3. Oprema i nastavna sredstva,
4. Broj učenika u odjeljenju i grupi prema oblicima rada,

5. Broj i struktura nastavnog kadra, stručnih saradnika, asistenata u odjeljenju / grupi i odgajatelja,
6. Broj i struktura rukovodnog osoblja,
7. Broj i struktura administrativno-finansijskog osoblja,
8. Broj i struktura pomoćnog i tehničkog osoblja,
9. Učenički standard,
10. Slobodne aktivnosti učenika,
11. Društvena i kulturna djelatnost odgojno-obrazovnih ustanova,
12. Normativi radnog prostora, opreme, nastavnih sredstava i učila po predmetima za osnovnu školu.

Učenicima i zaposlenicima koji ne mogu obavljati svakodnevne aktivnosti i potrebe bez korištenja specijalnih tehničkih pomagala ili ostvarivati komunikaciju bez upotrebe specijalne tehnike u skladu s njihovim potrebama, osigurava se opremanje objekata u skladu s važećim zakonom. Minimum koji se mora osigurati / zadovoljiti je neometan pristup svim etažama i prostorima odgojno-obrazovne ustanove i potrebama korisnika prilagođen sanitarni čvor.

Standardi se obavezno i u potpunosti primjenjuju pri izgradnji novih školskih objekata, odnosno verificiranju novih škola, a u ranije izgrađenim objektima i verificiranim školama dostizati će se postupno i to od dana donošenja za:

- opća nastavna sredstva, prijevoz učenika i sredstva za tekuće održavanje, za godinu dana,
- opremu, nastavna sredstva i učila po predmetima, najkasnije za pet godina i
- investiciona sredstva za pet godina.

Školski prostor i namještaj za muzičke i specijalne osnovne škole, odgojne ustanove, centre, zavode i dječije domove utvrdit će se posebnim normativima.

1. ELEMENTI RAZVIJENOSTI - BROJ ODJELJENJA I GRUPA

Da bi se zadovoljili osnovni pedagoški uvjeti funkcioniranja odgojno-obrazovnih ustanova, određuje se broj odjeljenja / odgojnih grupa u osnovnim školama, centrima, zavodima i dječijim domovima:

ŠKOLA

	min.	opt.	maks.
Redovna osnovna škola	18	25	35
Osnovna muzička škola	12	18	32
Osnovna baletna škola	12	14	16
Specijalna osnovna škola	9	12	16
Centar, zavod i pripadajući dom - odjeljenja / odgojne grupe	4	6	8
Dječiji dom - odgojne grupe	5	11	16

2. ŠKOLSKI PROSTOR

Da bi se zadovoljili osnovni pedagoški i zdravstveno-higijenski uvjeti i potrebe ovim standardom za sve tipove osnovnih škola, odgojnih ustanova, centara, zavoda i domova na području Unsko-sanskog kantona, određuje se građevinska, odnosno korisna površina po jednom djetetu.

O p i s	min. m ²	opt. m ²
Ukupna površina – zatvoreni i otvoreni prostor (dvorište i sportski tereni)	12	15
Ukupna korisna površina zatvorenog prostora	3	4
Površina učioničkog prostora po učeniku	1,4	1,8
Površina za nastavu tjelesnog i zdravstvenog odgoja po jednom učeniku na času	5	7
Površina radionice / laboratorije po učeniku	2	3

Radi racionalnog korištenja školskog prostora i društvenih sredstava, posebnim aktom se regulira maksimalna površina za koju se priznaju troškovi održavanja i čišćenja, pri čemu će se posebno cijeniti specifični slučajevi i objektivne okolnosti.

Radi realizacije kulturnih i javnih manifestacija u školi, škola ima odgovarajući prostor s minimalnom površinom od 200 m², odnosno optimalnom površinom od 300 m².

Učionički prostor osigurava minimalnu kubaturu od 4,2 m³, odnosno optimalnu od 5,4 m³ po učeniku.

Uz učionicu / kabinet se nalazi predkabinet za pripremu nastavnika i ostava - prostor za odlaganje opreme, nastavnih sredstava i učila.

Prostor za mokre čvorove (odvojeno prostor za dječake, prostor za djevojčice) mora osiguravati minimalno jedan toalet na svakih 30 učenika.

Prostor za produženi i cjelodnevni boravak jednog učenika definiran je kako slijedi:

- dnevni boravak za odmor i igru, s kaučom i sklopivim ležajevima, podnom prostirkom od prirodnog materijala za cijelu površinu poda - minimalno 2 m², optimalno 2,5 m²,
- radni prostor s ormarićem za svakog učenika - minimalno 1,5 m², optimalno 2 m²,
- kuhinja,
- trpezarija,
- mokri čvor, odvojeno za djevojčice i dječake.

Pojedinačni uvjeti u pogledu površine i zapremine kao i struktura cjelokupnog prostora koji nisu definirani ovim standardima moraju zadovoljavati posebne uvjete date u Normativima za planiranje, projektiranje, izgradnju i namještaj osnovnih škola.

3. OPREMA I NASTAVNA SREDSTVA

Nastavna sredstva, njihova funkcija, metodička zasnovanost i viševarijantna namjena bitan su uvjet intenziviranja, racionalizacije i unapređivanja nastave.

Ona su, kao i sva druga sredstva rada, pretpostavka uspješne realizacije nastavnih sadržaja i utvrđena su Normativima radnog prostora, opreme, nastavnih sredstava i učila po predmetima za osnovnu školu (Normativi) i sastavni su dio ovih Standarda (12. dio).

Škole se opremaju na osnovu Normativa nastavnih sredstava svih predmeta, uvažavajući pritom njihovu opću namjenu i didaktičku multi-medijsku funkciju.

OPĆA NASTAVNA SREDSTVA

Pored stola / klupe projektiranog za jednog učenika, prilagođenog uzrastu učenika i namjeni, i osnovnog namještaja škola / ustanova posjeduje:

a) na nivou škole / ustanove:

NAZIV	KOMADA
Aparat za umnožavanje	1
Računari: odgovarajući, prosječne aktuelne konfiguracije	7
Štampač – laserski crno-bijeli	2
Štampač – kolor	2
Video ili digitalna kamera	1
Digitalni fotoaparati	1
Kasetofon stereo s CD-om	
- za svako odjeljenje razredne nastave	1
- za školu	6
TV kolor i videorekorder	
- za razrednu nastavu po razredu	1
- za predmetnu nastavu	6
Multimedijalni projektor	1
Školski razglas: - fiksni	1
- mobilni	1
Klavir ili klavinova	1
Fax -aparati	1

b) specijalna nastavna sredstva:

- za paralelne škole - muzičku i baletsku:

NAZIV	KOMADA
Klavinova	1
Orfov instrumentarij	2

- specijalne škole - za slušnu i govornu rehabilitaciju:

NAZIV	KOLIČINA
Verboton G10	8
Verboton G20	8
Slušalice	80
Vibrator	30
Vibrafon	10
Ultracurve	2

- specijalne škole - za slijepu i slabovidnu djecu:

NAZIV	KOLIČINA
Brajev štampač	2
Brajev redak	4
Govorna jedinica	4
Fjuzer	1
Termofor	2
Brajeva mašina	50
Kasetofon reproduktor	50
Brajev štap	60
Lupe	50
Tele-lupe	20
Diktafon	50

- specijalne škole - za specijalno obrazovanje i odgoj

NAZIV	KOLIČINA
Ogledalo	
- za svako odjeljenje razredne nastave	1
Pluto-tabla - za svako odjeljenje	1
Aparat za plastificiranje - za školu	1

- logopedski kabinet:

NAZIV	KOLIČINA
Suvag lingua	1
Vibrafon	4
Delay	1
Ultracurve	1
Računar sa softverom i pripadajućom opremom za govorni tretman	1
Fleksibilni bolnički krevet	1
Ogledalo	1
Metronom	1
Diktafon	2
Sredstva za igru, slikovnice i knjige prilagođene logopedskom tretmanu i uzrastu djece i omladine	

- kabinet za muzikoterapiju

NAZIV	KOLIČINA
Orfov instrumentarij	1
Instrumenti: gitara, harmonika, usna harmonika i jednostavni dječiji duhački instrumenti	1
CD kasetofon i CD-ovi s prilagođenim muzičkim zapisima	1
Delay	1
Ležaj za relaksaciju	1
Videokamera	1

- kabinet za psihomotoričku reedukaciju

NAZIV	KOLIČINA
Švedske ljestve	1
Strunjače - velike	2
- male	2
Medicinske lopte: raznih boja, veličina i mase	1
Jastuci raznih boja	1
Obruči	1
Masažeri – stimulansi	1
Greda – za svaki od tri nivoa visine	1
Trambulin	1
Kutije različitih veličina	1
Prečke različitih veličina, na poligonu, za provlačenje	1
Predmeti za taktilnu percepciju: hrapavi, glatki, različitih formi - veliki i mali	1
Ogledalo	1
Slike u nizu	6
Kasete za izvođenje ritmičkih vježbi	1
Bazen ili kada za hidro-kineziterapiju s pratećom opremom	1

c) u svakoj učionici i kabinetu:

NAZIV	KOLIČINA
Grafoskop i projekciono platno	1

d) učila za dnevni boravak učenika - produženi boravak, cjelodnevni boravak:

- televizor,
- videorekorder,
- kasetofon s CD-om,
- sredstva za igru (lego-kockice, puzzle, domine, šah, stolna košarka i nogomet, čovječe ne ljuti se i druge igre za razvijanje inteligencije),
- oprema za kutak / centar: slikovnice i knjige,
- sva učila iz raspoloživog fonda odgojno-obrazovne ustanove, prema važećim Standardima i Normativima.

4. BROJ UČENIKA U ODJELJENJU I GRUPI PREMA OBLICIMA RADA

Redovna nastava u osnovnoj školi organizira se i izvodi kao razredna i predmetna po odjeljenjima. S namjerom da se osavremeni i dinamizira nastavni proces u cjelini, nastava se izvodi i organizira grupno, individualno, timski i u istraživačkim, studijskim i problemskim oblicima.

Bliži propisi o oblicima i načinima organiziranja nastave utvrđeni su Nastavnim planom i programom.

Broj učenika u odjeljenju i grupi, zavisno od škole, utvrđuje se kako slijedi:

REDOVNA OSNOVNA ŠKOLA

Odjeljenje	Broj učenika		
	min.	opt.	maks.
Redovno, nekombinirano odjeljenje	18	27	35
Kombinirano odjeljenje – dva razreda razredne nastave	12	22	30
Kombinirano odjeljenje – tri razreda razredne nastave	10	18	26
Kombinirano odjeljenje – četiri razreda razredne nastave	8	12	18
Kombinirano odjeljenje – dva razreda predmetne nastave	12	22	30
Kombinirano odjeljenje – tri i više razreda predmetne nastave	10	18	26
Odjeljenja s nastavnom na jezicima nacionalnih manjina	Uskladiti sa Zakonom o nacionalnim manjinama		
Grupa učenika produženog boravka, cjelodnevnog boravka	16	24	32
Odjeljenje za obrazovanje odraslih	8	18	28
Kombinirano odjeljenje sa dva razreda za odrasle	6	16	26
Odjeljenje instruktivne nastave za odrasle	6	16	26
Tečajno odjeljenje-grupa	16	24	30
redovno odjeljenje razredne nastave u otežanim uvjetima	4	12	22

	Broj učenika		
	min.	opt.	maks.
U redovnom odjeljenju broj učenika sa posebnim obrazovnim potrebama	1 – 3		
Odjeljenje učenika sa posebnim obrazovnim potrebama	3 – 8		
Prilikom organiziranja nastave stranih jezika, praktičnog rada i vježbi, odjeljenje se dijeli u 2 grupe, osim ako broji 20 učenika (prema NPIP)			
Broj učenika za organiziranje izborne i fakultativne nastave	16	20	24
Broj učenika za organiziranje dodatne, dopunske i instruktivne nastave za popravne ispite	5	7	10
Hor/Zbor	x...	12	x...
Okrestar	x...	12	x...

Napomena:

Odobrenje za formiranje kombiniranog odjeljenja sa 5 razreda daje Kantonalno ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta.

Za sve predmete u okviru redovne nastave za koje se opredijeli manji broj učenika, odjeljenje se ne formira u skladu sa ovim standardima. Saglasnost o formiranju daje ministar.

Nastava maternjeg jezika odvija se u redovnom odjeljenju, zasebnom odjeljenju, grupi ili pojedinačno.

OSNOVNA MUZIČKA ŠKOLA OSNOVNA BALETSKA ŠKOLA

	Broj učenika		
	min.	opt.	maks.
Solfedžo	9	11	13
Instrumentalni odsjeci	9	11	13
Individualna nastava	1		
Balet	6	8	10
Pripremno odjeljenje	10	12	14
Hor/Zbor	x...	12	x...
Orkestar	x...	12	x...
Kamerni ansambl	x...	2	x...

OSNOVNA ŠKOLA ZA DJECU SA POSEBNIM OBRAZOVNIM POTREBAMA

	Broj učenika		
	min.	opt.	maks.
Odjeljenje I razreda LMR	4	5	6
Odjeljenje LMR i kombiniranim smetnjama	3	4	6
Odjeljenje djece sa posebnim obrazovnim potrebama	4	6	9
Odjeljenje UMR	3	4	6
Odjeljenje UMR djece sa kombiniranim smetnjama	2	3	4
Odjeljenje TMR	2	4	6
Odjeljenje TMR s kombiniranim smetnjama	2	3	4

	Broj učenika		
	min.	opt.	maks.
Odjeljenje autistične djece	2	3	4
Odgojna grupa produženog stručnog tretmana LMR djece i omladine	2	3	6
Odgojna grupa produženog stručnog tretmana UMR i TMR djece i omladine	2	3	4
Odgojna grupa produženog boravka LMR	3	6	8
Odgojna grupa u internatu	3	6	8
Odjeljenje za radno osposobljavanje	4	5	6
Odjeljenje za opservaciju i dijagnostiku	3	4	6

Napomena:

Broj učenika u odjeljenjima i odgojnim grupama odnosi se i na ustanove u kojima se educiraju slijepa, slabovidna, gluha i nagluha djeca, kao i djeca oboljela od autizma ili cerebralne paralize i djeca s mentalnom retardacijom.

Usluge obrazovanja za djecu koja su pacijenti u bolnici ili su teško ili dugo bolesna i nalaze se kod kuće, kao i obrazovanje putem instruktivno-konzultativne nastave za perspektivne ili vrhunske sportiste osigurat će se posebnim ugovorom između davaoca usluga, odnosno škole kojoj učenik pripada, i finansijera.

ZAVOD ZA ODGOJ DJECE I OMLADINE

	min.	opt.	maks.
Broj štićenika u odgojnoj grupi na stalnom smještaju	3	6	12
Broj štićenika u odgojnoj grupi Dijagnostičko-operacionog centra	3	6	12
Broj štićenika u odgojnoj grupi dnevnog tretmana	3	8	12

DJEČIJI DOM

(grupu čine djeca prema navedenom uzrastu)

	min.	opt.	maks.
0 - 9 mjeseci	16	20	24
9 - 18 mjeseci	12	16	20
18 - 36 mjeseci	12	16	20
3 - 7 godina	12	16	20
7 godina i više	12	16	20
Grupa u kojoj ima i djece s posebnim obrazovnim potrebama uzrasta 1-3 god.	8	10	12

5. BROJ I STRUKTURA NASTAVNIKA, STRUČNIH SARADNIKA, ASISTENATA U ODJELJENJU / GRUPI I ODGAJATELJA

Broj nastavnika / profesora (u daljnjem tekstu nastavnik) odgovarajuće stručnosti, stručnih saradnika i asistenata u nastavi utvrđuje se na osnovi Nastavnog plana i programa, vrste škole, broja odjeljenja, grupa i programa rada škole / ustanove, kako slijedi:

NASTAVNICI

Nastavnik je stručna osoba za odgoj i obrazovanje učenika koja planira i realizira nastavne sadržaje, vodi, prati i ocjenjuje rad učenika i njegovo ukupno napredovanje u osnovnoj školi. Vlastitim angažmanom i primjerom osigurava povoljnu radnu klimu u kolektivu i odjeljenju, cjelovit razvoj i zadovoljavanje razvojnih odgojno-obrazovnih potreba učenika osnovnoškolskog uzrasta.

Profil i nivo stručne spreme nastavnika utvrđen je Zakonom i Nastavnim planom i programom.

Broj nastavnika redovne osnovne škole, osnovne muzičke škole, osnovne baletske škole utvrđen je prema broju sati neposrednog odgojno-obrazovnog rada i nastavne norme.

Nastavna norma nastavnika u specijalnoj osnovnoj školi, centru i zavodu određena je Nastavnim planom i programom, a odgajatelja opisom poslova prema ovim Standardima.

Profil i nivo stručne spreme nastavnika u produženom i cjelodnevnom boravku redovne osnovne škole i odgajatelja u dječijem domu određen je Standardima.

NORMA SATI, STRUKTURA I OPIS RADNIH ZADATAKA U OKVIRU RADNE SEDMICE, NASTAVNE I ŠKOLSKE GODINE**NASTAVNE NORME PO VRSTAMA NASTAVE I PREDMETIMA**

NORMA SATI	
NASTAVNICI RAZREDNE NASTAVE	U SKLADU S NPI I KONCEPCIJOM DEVETOGODIŠNJEG OSNOVNOG ODGOJA I OBRAZOVANJA
NASTAVNICI BOSANSKOG, HRVATSKOG, SRPSKOG JEZIKA I KNJIŽEVNOSTI	18
NASTAVNICI STRANOG JEZIKA I MATEMATIKE	19
NASTAVNICI HEMIJE / KEMIJE, FIZIKE I BIOLOGIJE	20
NASTAVNICI HISTORIJE / POVIJESTI, GEOGRAFIJE / ZEMLJOPISA, TEHNIČKOG ODGOJA, MUZIČKE / GLAZBENE KULTURE*, LIKOVNE KULTURE, TJELESNOG I ZDRAVSTVENOG ODGOJA, VJERONAUKE / VJERONAUKA, HISTORIJE / POVIJESTI RELIGIJA, KULTURE ŽIVLJENJA I OBRAZOVANJE ZA DEMOKRACIJU I GRAĐANSKE SLOBODE	21

U nastavnu normu ulazi ukupna redovna nastava (pojedinačno planirana nastava po predmetima i izborna nastava, u skladu s Nastavnim planom i programom).

Ako se odjeljenje dijeli u grupe, nastavna norma se povećava za dva sata.

U školi za djecu sa posebnim potrebama nastavna norma za tehnički odgoj je 19 sati.

U paralelnim školama, osnovnoj muzičkoj i osnovnoj baletskoj školi nastavna norma za: skupno

muziciranje, solfeggio, klasični balet i historijske igre je 20 sati, a za individualnu nastavu - instrument i korepeticiju 22 sata.

Napomena:

Norma sati služi kao okvir za određivanje broja izvršilaca u školi, a 40-satna radna sedmica, odnosno godišnja obaveza izvršioca izražena u satima, bit će glavni kriterij za dodjelu i raspodjelu sredstava, u skladu s Kriterijima za finansiranje.

Nastavniku-pripravniku sedmična norma se umanjuje za 1 sat, a za isti broj povećava broj sati pripreme.

GLOBALNI PREGLED OBAVEZA NASTAVNIKA U OKVIRU RADNE SEMMICE ZA PUNU NASTAVNU NORMU

	REDOVNA NASTAVA	OSTALI OBLICI NEPOSREDNOG ODGOJNO- OBRAZOVNOG RADA (razrednišvo, dopunska, dodatna i fakultativna nastava i slobodne aktivnosti)	BROJ SATI ZA PRIPREMANJE	OSTALI POSLOVI	UKUPNO
	1	2	3	4	5
NASTAVNICI RAZREDNE NASTAVE		24	12	4	40
NASTAVNICI PREDMETA S NORMOM 18 SATI	18	5	13	4	40
NASTAVNICI PREDMETA S NORMOM 19 SATI	19	5	12	4	40
NASTAVNICI PREDMETA S NORMOM 20 SATI	20	4	12	4	40
NASTAVNICI PREDMETA S NORMOM 21 SAT	21	3	12	4	40

Direktor škole, prema potrebama i afinitetu nastavnika, raspodjeljuje poslove na nastavnike u okviru neposrednog odgojno-obrazovnog rada na najracionalniji način.

Ako godišnjim programom rada škole za nastavnika nisu planirani drugi oblici neposrednog rada s učenicima, norma sati redovne nastave može se povećati do planiranog broja sati za neposredni odgojno-obrazovni rad.

Ostali neophodni poslovi se evidentiraju i utvrđuju kao prosječan broj sati sedmično i to:

stručno usavršavanje i inovacije	1,0 sat
rad u stručnim organima	0,5 sati
saradnja s roditeljima	0,5 sati
rad na pedagoškoj dokumentaciji	0,5 sati
dežurstvo	1,0 sat
ostali poslovi po nalogu direktora	0,5 sati

Profil i stručna sprema nastavnika redovne osnovne škole u produženom i cjelodnevnom boravku učenika:

- odgojno-obrazovni rad s učenicima razredne nastave: nastavnici / profesori razredne nastave
- odgojno-obrazovni rad s učenicima predmetne nastave: nastavnici / profesori predmetne nastave
- za realizaciju pojedinih segmenata iz programa rada produženog ili cjelodnevnog boravka angažiraju se nastavnici / profesori predmetne nastave.

NASTAVNICI I ODGAJATELJI U SPECIJALNOJ OSNOVNOJ ŠKOLI, CENTRU, ZAVODU I DJEČIJEM DOMU

U školama za djecu sa posebnim obrazovnim potrebama i zavodima ista je nastavna norma kao u redovnim osnovnim školama, osim škole za djecu sa posebnim potrebama, centra i zavoda u kojima se odvija odgojno-obrazovni rad s umjereno i teže mentalno retardiranom djecom i omladinom gdje je nastavna norma prema Planu i programu rada s umjereno i teže mentalno retardiranom djecom i omladinom 24 sata.

Za specifičan oblik rada ove ustanove imaju nastavnike za svaku grupu / razred:

- tiflopedagoga
- oligofrenopedagoga
- surdopedagoga

Profil i nivo stručne spreme odgajatelja:

- specijalni pedagozi
- nastavnici / profesori razredne i predmetne nastave educirani za rad sa djecom s posebnim potrebama.

Profil i nivo stručne spreme radnih instruktora u radionicama za radno osposobljavanje:

- odgovarajuća srednja tehnička škola s položenom pedagoško-psihološkom i metodičko-didaktičkom grupom predmeta, viša ili visoka stručna sprema odgovarajućeg nastavničkog smjera.

Profil i stručna sprema odgajatelja u dječijem domu:

- za rad s djecom do 6 godina: nastavnik / profesor predškolskog odgoja,
- za rad s djecom školskog uzrasta: nastavnik / profesor razredne ili predmetne nastave.

POSLOVI U RADNOJ SEMMICI RADNIH INSTRUKTORA

Edukacija	22
Individualizirani rad s polaznicima grupe	4
Rad u sekcijama – interesnim grupama	2
Kulturna i javna djelatnost u grupi	2
Pripreme sredstava za obuku i rad u školskoj radionici	5
Vođenje dokumentacije	1,5
Saradnja sa stručnim saradnicima i roditeljima	2
Stručno usavršavanje	1,5
U K U P N O :	40

POSLOVI U RADNOJ SEDMICI ODGAJATELJA U GRUPI ODGOJNO ZAPUŠTENE DJECE ZAVODA

Edukacija	9
Grupni rad u odgojnoj grupi	6
Individualizirani rad sa šticećenicima	5
Rad u sekcijama – interesnim grupama	2
Kulturna i javna djelatnost u grupi	2
Dežurstvo nedjeljom, praznikom i dr.	5
Pripreme za odgojni rad	5,5
Vođenje dokumentacije	2
Saradnja sa školama, centrima, roditeljima	2
Stručno usavršavanje.	1,5
U K U P N O :	40

POSLOVI U RADNOJ SEDMICI PREDŠKOLSKOG ODGAJATELJA U DJEĆIJEM DOMU

Aktivnosti oko jutarnjih higijenskih potreba i stvaranje kulturnih navika djece	6
Priprema za hranjenje i hranjenje	5
Priprema za usmjerene aktivnosti	4
Usmjerene aktivnosti	4
Slobodne aktivnosti u domu	8
Aktivnosti izvan doma	6
Stručno usavršavanje i vođenje evidencije	2
Sekcije, uređenje prostora(dekoracija prostora)	3
Rad u stručnim organima	1
Dodatna zaduženja	1
U K U P N O :	40

POSLOVI U RADNOJ SEDMICI ŠKOLSKOG ODGAJATELJA U DJEĆIJEM DOMU

Pripreme za školu	6
Pomoć u izradi domaće zadaće učenika	6
Saradnja sa školom	1
Priprema za objed i objedovanje	4
Slobodne aktivnosti i sekcije	8
Organizirane aktivnosti izvan doma	6
Pripreme za odgojni rad	5
Rad u stručnim organima	1
Stručno usavršavanje i vođenje evidencije	2
Dodatna zaduženja	1
U K U P N O :	40

STRUČNI SARADNICI

Za praćenje, analiziranje i unapređivanje odgojno-obrazovnog rada u školi, stručnu saradnju s učenicima, nastavnicima, ostalim stručnim saradnicima, roditeljima, te za neposrednu koordinaciju s pedagoškom službom škola s brojem odjeljenja do optimalnog (25) ima pedagoga-psihologa ili pedagoga. Za obavljanje ovih poslova, u posebnoj radnoj prostoriji ima priručnu stručnu literaturu i opremu.

Za svako odjeljenje preko optimalnog broja (25 odjeljenja) škola ima 0,03 stručnog saradnika iz prethodnog stava.

Za sadržajan razvoj nastave i rad, brz i efikasan protok praktičnih i spoznajnih informacija, škole, centri, zavodi i dječiji domovi imaju biblioteku s propisanim fondom knjiga, stručne literature i periodike, odnosno notne literature, notnih zapisa i opreme u kojoj stručne poslove obavlja bibliotekar s propisanom stručnom spremom.

Školi sa 25 odjeljenja i 50% fonda knjiga predviđenog programom lektire priznaje se jedan bibliotekar.

Za svako odjeljenje preko optimalnog broja (25 odjeljenja) škola ima dodatnih 0,03 izvršioaca.

Za svako odjeljenje ispod optimalnog broja (25 odjeljenja) školi se umanjuje 0,03 izvršioaca.

Ako škola nema predviđeni fond knjiga, priznaje joj se 0,5 bibliotekara.

Ako stručni saradnici (pedagog i bibliotekar) svoje poslove obavljaju u okviru 40-satne radne sedmice, školi se ne priznaje povećanje broja izvršilaca.

Za praćenje, analiziranje i unapređivanje saradnje s porodicom, društvenom sredinom, institucijama i pedagoško-psihološkom službom u svrhu preventivnog djelovanja škola ili grupa škola (osim škola za djecu sa posebnim potrebama) može angažirati socijalnog radnika.

Škola angažira defektologa iz škole/ustanove za djecu sa posebnim potrebama prema potrebi.

Za specifične oblike rada u osnovnoj školi za djecu sa posebnim potrebama, centru, zavodu i dječijem domu, ove ustanove imaju sljedeće saradnike:

- pedagoga, na ustanovu,
- pedagoga-psihologa ili psihologa, na ustanovu,
- socijalnog radnika, na ustanovu,
- logopeda, na svakih 25 logopata,
- surdopedagoga na svakih 25 učenika oštećenog sluha,
- oligofrenopedagoga na svakih 15 učenika s kombiniranim smetnjama, mentalnom retardacijom i slušnim oštećenjem,
- tiflopedagoga na svakih 15 učenika s kombinovanim smetnjama, mentalnom retardacijom i oštećenjem vida,
- peripatologa na svakih 25 učenika oštećenog vida,
- nastavnika za vježbe vida na svakih 25 učenika oštećenog vida,
- saradnika za izradu tiflotehničkih sredstava i pomagala na svakih 100 učenika oštećenog vida,
- psihomotornog edukatora na svakih 100 učenika s kombiniranim smetnjama,
- ljekara specijalistu na svakih 100 učenika (pri čemu se za realizaciju poslova iz ove oblasti angažiraju specijalisti spoljni saradnici raznih specijalnosti, prema potrebama učenika / djece: otorinolaringolog, neuropsihijatar, oftalmolog, pedijatar, fizijatar, fonijatar, stomatolog ...),
- defektologa ili drugog specijalnog pedagoga prema potrebi za djecu s posebnim potrebama u dječijem domu,
- pedijatrijsku sestru ili višu medicinsku sestru u centru / zavodu,

- dva odgajatelja na svaku uzrasnu grupu u dječijem domu, odgojne grupe zavoda / centra na stalnom smještaju,
- dvije medicinske sestre-tehničara za 8 djece ispod tri godine starosti u dječijem domu,
- 4 domaćice za svaku uzrasnu grupu djece u dječijem domu,
- glavnu medicinsku sestru za dječiji dom.

POSLOVI STRUČNIH SARADNIKA I SOCIJALNOG RADNIKA REDOVNE OSNOVNE ŠKOLE U OKVIRU 40 - SATNE RADNE SEDMICE

1. PEDAGOG-PSIHOLOG, PEDAGOG

Za praćenje, analiziranje i unapređivanje odgojno-obrazovnog rada u školi, stručnu saradnju s učenicima, nastavnicima, ostalim stručnim saradnicima, roditeljima, te za neposrednu koordinaciju s pedagoškom službom škola ima pedagoga-psihologa ili pedagoga.

Profil i nivo obrazovanja utvrđen je kako slijedi:

- pedagog-psiholog - prof. pedagogije i psihologije,
- pedagog - prof. pedagogije, diplomirani pedagog.

Zadaci su utvrđeni Zakonom, a rad u okviru radne sedmice kako slijedi:

Radni zadaci	Broj sati
Koncepcijsko-programski zadaci	3,5
Programiranje, ostvarivanje i analiza odgojnog rada	2
Pedagoška dokumentacija	3
Stručni rad s nastavnicima i u stručnim organima škole	2,5
Rad s učenicima i učeničkim organizacijama	5
Unapređenje nastave	2
Saradnja s institucijama	1
Saradnja s roditeljima	2,5
Ispitivanje zrelosti djece za upis u školu	3
Profesionalna orijentacija	4
Istraživanja u praksi školskog pedagoga - psihologa, pedagoga	2
Personalni dosje učenika, pedagoški karton	1,5
Pedagoško-psihološka praksa studenata nastavnih fakulteta	1
Pripremanje za rad i stručno usavršavanje	7
U K U P N O :	40

Pedagog-psiholog ili pedagog obavlja i druge stručne poslove po nalogu direktora i organa upravljanja.

2. BIBLIOTEKAR

Za sadržajan, brz i efikasan protok informacija o odgojno-obrazovnom procesu škole, centri, zavodi i dječiji domovi imaju biblioteku s fondom knjiga, stručne literature i periodike, odnosno notne literature i notnih zapisa.

Zbog općeg značaja školske biblioteke i njene neposredne nastavne funkcije, bibliotekar u osnovnoj školi je neposredni stručni saradnik i izvršilac u nastavnom procesu.

Profil i nivo obrazovanja utvrđen je kako slijedi:

- bibliotekar - diplomirani bibliotekar, VI i VII stepen nastavničkog smjera i završena obuka za bibliotekara,

Bliži uvjeti za formiranje biblioteke, odnosno centra za informacije, definirani su Zakonom o bibliotečkoj djelatnosti i podzakonskim aktima.

Bibliotekar u okviru 40 - satne radne sedmice obavlja slijedeće radne zadatke:

Poslovi planiranja

Učešće u programiranju rada škole / ustanove, saradnja s nastavnicima / odgajateljima u neposrednom planiranju i izvođenju obrazovno-odgojnog rada, poslovi planiranja, obnove i nabavke novih knjiga, dopuna bibliotečkog fonda	5
--	---

Praćenje i realizacija programa rada škole / ustanove

Permanentan rad na praćenju realizacije programskih zadataka škole sa stanovišta funkcije i uloge školske biblioteke u realizaciji nastavnih i vannastavnih odgojno-obrazovnih sadržaja	3
Rad na pravovremenom informiranju nastavnika i stručnih saradnika škole / ustanove o novinama u stručnoj literaturi i periodici, rad na klasifikaciji i stručnoj obradi periodike	6
Rad s učenicima na popularizaciji knjige, davanje uputa za korištenje i metodičkih napomena za brzo i efikasno stjecanje potrebnih informacija, saradnja s roditeljima u području korištenja knjigama i pružanja pomoći učenicima	3
Stručna analiza rezultata rada u okviru realizacije programa rada škole	1

Ostali poslovi i radni zadaci

Stručno evidentiranje i klasifikacija fonda knjiga, fonda stručne knjige i periodike, dječije i omladinske štampe, časopisa, naslova po predmetima i nastavnim područjima	3
Poslovi na izdavanju i preuzimanju knjiga	15
Poslovi informiranja	2
Permanentno stručno usavršavanje, ostali poslovi i radni zadaci	2
U K U P N O :	40

Bibliotekar obavlja i druge stručne poslove po nalogu direktora i organa upravljanja.

3. SOCIJALNI RADNIK

Za praćenje, analiziranje i unapređivanje saradnje s porodicom, društvenom sredinom, institucijama i pedagoško-psihološkom službom, u svrhu preventivnog djelovanja škola može imati socijalnog radnika.

Profil i nivo obrazovanja utvrđen je kako slijedi:

- socijalni radnik - diplomirani socijalni radnik

Radni zadaci	Broj sati
Koncepcijsko-programski zadaci	4
Programiranje, ostvarivanje i analiza socijalnog rada	2
Rad u timu s pedagoško-psihološkom službom i razrednicima/voditeljima	4
Saradnja s porodicom, starateljima - na terenu	16
Saradnja s institucijama: - s centrom za socijalni rad (smještaj, starateljstvo, sudske odluke, materijalne beneficije) - s komisijom za kategorizaciju	6
Vođenje socijalnog kartona učenika u okviru pedagoškog kartona	4
Stručno usavršavanje	4
U K U P N O :	40

Socijalni radnik obavlja i druge stručne poslove po nalogu direktora i organa upravljanja.

POSLOVI STRUČNIH SARADNIKA U ŠKOLI ZA DJECU SA POSEBNIM POTREBAMA, CENTRU, ZAVODU U OKVIRU 40 - SATNE RADNE SEDMICE

ZAVOD ZA ODGOJ DJECE I OMLADINE

1. PEDAGOG-PSIHOLOG, PEDAGOG, PSIHOLOG, DEFEKTOLOG I SOCIJALNI RADNIK

Radni zadaci	Broj sati
Stručni rad sa štíćenicima	6
Individualni i individualizirani rad sa štíćenicima	9
Opservacija, ispitivanja, pregledi i sl.	4
Učešće u radu Stručnog tima	3
Kulturna i javna djelatnost	2
Dežurstvo	5
Pripreme za rad	4,5
Vođenje dokumentacije	2
Saradnja s ustanovama	3
Stručno usavršavanje	1,5
U K U P N O :	40

ŠKOLA ZA DJECU SA POSEBNIM POTREBAMA, CENTAR, ZAVOD

1. LOGOPED

Radni zadaci	Broj sati
Logopedaska dijagnostika	1
Logopedaska vježbe	30
Priprema tehničkih sredstava	1
Priprema jezičkog materijala	1
Priprema didaktičkog materijala	1
Logopedaska dokumentacija	2
Stručno usavršavanje	1,5
Učestvovanje u radu stručnih organa	1
Rad s roditeljima	1,5
U K U P N O :	40

2. PSIHOMOTORNI REEDUKATOR

Radni zadaci	Broj sati
Procjena psihomotorike, elementarnih pokreta, vizualne kontrole, motorike prstiju i drugo	31,5
Vođenje dokumentacije	2
Saradnja sa stručnim službama	1
Stručno usavršavanje	1
Rad s roditeljima	1,5
Praćenje razvoja psihomotorike djeteta	2
Priprema aparature za tretman	1
U K U P N O :	40

3. PEDAGOG-PSIHOLOG, PSIHOLOG

Radni zadaci	Broj sati
Prijem učenika - administrativni poslovi	1
Rad s roditeljima	1
Uzimanje anamnestičkih podataka	2
Psihološka obrada podataka za prijem	9
Rad u prijemnoj komisiji	2
Formiranje dosjea učenika	9
Psihološko ispitivanje	7
Obrada rezultata i pisanje nalaza	1,5
Rad na profesionalnoj orijentaciji	1,5
Učešće u radu stručnih organa	2
Stručno usavršavanje	2
Dostavljanje mišljenja o profesionalnoj orijentaciji	2
U K U P N O :	40

4. PEDAGOG, SPECIJALNI PEDAGOG

Radni zadaci	Broj sati
Koncepcijsko-programski zadaci	4
Programiranje, ostvarivanje i analiza odgojno-obrazovnog rada	3
Rad s učenicima, prijem učenika, otvaranje i vođenje dosjea učenika, individualni i grupni rad s učenicima	2
Saradnja s roditeljima / starateljima, savjetodavni rad, pružanje stručne pomoći - rekategorizacija učenika	6
Rad s defektolozima, nastavnicima, odgojiteljima i stručnim organima škole	6
Uvođenje savremenih metoda i inovacija u rad s djecom / učenicima	3
Profesionalna orijentacija	1
Saradnja s institucijama	2
Istraživanja u praksi pedagoga ustanove	2
Pedagoška dokumentacija	4
Priprema za rad i stručno usavršavanje	7
U K U P N O :	40

5. SOCIJALNI RADNIK

Radni zadaci	Broj sati
Pronalaženje porodica za smještaj djece	7
Rad s privremenom porodicom	7
Rad s vlastitom porodicom	6
Povremeni obilazak djece u porodicama	2
Rad s roditeljima i djecom	2
Povremeni obilazak djece u porodicama i posjete porodicama učenika	4
Smještaj djece u druge porodice	1
Sklapanje ugovora o smještaju	1
Vođenje evidencije o smještaju u hraniteljske porodice	4
Podjela odjeće i obuće učenicima	2
Rad u stručnim aktivnostima i stručno usavršavanje	4
U K U P N O :	40

Stručni saradnici specijalnih škola, centara i zavoda obavljaju i poslove dijagnostičkog postupka i opservacije djece sa smetnjama u razvoju, kao i pružanja pomoći u organizaciji realizacije produženog stručnog tretmana i cjelodnevnog boravka učenika.

DJEČIJI DOM**1. PEDAGOG-PSIHOLOG, PEDAGOG, PSIHOLOG**

Radni zadaci	Broj sati
Koncepcijsko-programski zadaci	3
Poslovi organizacije i koordinacije rada odjeljenja	14
Individualni rad s djecom	7
Vođenje pedagoške i druge dokumentacije	2
Stručni rad s medicinskim sestrama i odgajateljima, rad u stručnom	2
Saradnja sa školama, zdravstvenim i drugim ustanovama	1
Kulturna i javna djelatnost, izvještaji, programi, manifestacije, učenička i studentska praksa	3
Saradnja s volonterima i humanitarnim radnicima	2
Rad u stručnim organima doma	1
Stručno usavršavanje	5
U K U P N O :	40

2. SOCIJALNI RADNIK

Radni zadaci	Broj sati
Koncepcijsko-programski zadaci i izvještaj o radu	2
Saradnja s organima socijalne zaštite - prijem i otpust djece, usvojenja i drugi vidovi socijalne zaštite, kategorizacija, korespondencija i dr. prijedlozi mjera	11
Vođenje dokumentacije – dosje djece, matična knjiga	1
Saradnja s roditeljima, rodbinom djece, usvojiteljima i hraniteljima	10
Rad s djecom – adaptacija odgajateljima	4
Rad u odjeljenju za zaštitu majke i djeteta: administrativni i organizacijski poslovi i mjere neophodne za prevazilaženje stanja socijalne potrebe	6
Saradnja na poslovima zdravstvene zaštite i obrazovanja djece	2
Rad u stručnim organima doma	1
Organizacija raznih vidova aktivnosti prema programu rada	0,5
Analitičko – istraživački rad	1,5
Stručno usavršavanje	1
U K U P N O :	40

3. ASISTENT U ODJELJENJU / GRUPI

Jedan asistent (učitelj - završena učiteljska škola ili gimnazija - pedagoško-psihološko izborno područje) nastavniku u redovnom odjeljenju / grupi, ako se u odjeljenju / grupi i drugim oblicima organiziranog produženog / cjelodnevnog boravka ili drugog rada predviđenog ovim standardima nalaze učenici s posebnim potrebama s kojima se realizira individualni prilagođeni program.

Jedan asistent u odjeljenju / odgojnoj grupi specijalne škole, centra, zavoda u kojem se realizira Nastavni plan i program za umjereno i teže mentalno retardiranu djecu i omladinu i djecu oboljelu od autizma i cerebralne paralize (medicinska sestra ili fizioterapeutski tehničar).

POSLOVI U RADNOJ SEDMICI ASISTENTA: MEDICINSKE SESTRE ILI FIZIOTERAPEUTSKOG TEHNIČARA U RADU S UMR I TMR

Radni zadaci	Broj sati
Aktivnosti oko higijenskih potreba i stvaranje kulturnih navika djece	6
Priprema za hranjenje i hranjenje	5
Priprema za usmjerene aktivnosti	4
Usmjerene aktivnosti	4
Slobodne aktivnosti	8
Aktivnosti izvan ustanove	6
Stručno usavršavanje i evidencija	2
Sekcije, dekoriranje prostora	3
Rad u stručnim organima	1
Dodatna zaduženja	1
U K U P N O :	40

6. BROJ I STRUKTURA RUKOVODNOG OSOBLJA

Radi potpunog definiranja zadataka škole i ustanove, njene organiziranosti, stručne i praktične usmjerenosti u ostvarivanju programskih zadataka, odnosno odgojno-obrazovnih sadržaja, te opće funkcije i uloge škole, broj rukovodnog osoblja utvrđuje se kako slijedi:

Osnovna škola / ustanova	
direktor	1

Kao pomoć direktoru u obavljanju pedagoško-instruktivnog i analitičko-studijskog rada škola koja ima više od 25 odjeljenja ima pravo angažirati psihologa. Za svako odjeljenje preko optimalnog broja (25 odjeljenja) školi se priznaje dodatnih 0,03 izvršioca-psihologa.

POSLOVI I RADNI ZADACI DIREKTORA

Direktor, kao organ rukovođenja, organizira i usklađuje rad škole, izvršava odluke školskog odbora te stručnih organa škole u skladu sa zakonom i pravilima škole, s pedagoškog i menadžmentskog aspekta i zastupa školu prema vanjskim faktorima, državnim, društvenim i političkim organizacijama.

Plan rada direktora škole obuhvata slijedeća područja rada:

1. Konceptijsko-programski zadaci

Plan izrade godišnjeg plana i programa rada škole
Plan podjele predmeta na nastavnike
Plan podjele razredništva
Plan rada nastavničkog i odjeljenjskog vijeća
Plan općih i odjeljenjskih roditeljskih sastanaka
Plan obilaska nastave i vannastavnih aktivnosti
Plan ukupnog fonda sati svih oblika nastave
Plan ukupnog fonda sati svih oblika vanastavnih aktivnosti
Plan učeničkih ekskurzija, posjeta i izleta
Plan popravnih ispita
Plan vanrednih ispita
Organizira izradu rasporeda sati nastave i odjeljenjskih zajednica
Raspored sati vannastavnih aktivnosti
Plan finansija i investicija
Plan nabavke osnovnih sredstava, opreme i učila
Uvid u plan upisa učenika i polaznika
Uvid u plan stručnog usavršavanja
Uvid u plan i realizaciju programa profesionalne orijentacije
Uvid u plan zdravstvenih pregleda
Uvid u plan i realizaciju pregleda školske dokumentacije
Uvid u plan i realizaciju stručnih konsultacija i komunikacija s učenicima i roditeljima
Ukupno 9 sati

2. Organizaciono-materijalna problematika

Osiguravanje općih, kadrovskih i materijalnih uvjeta za rad
Organizacija sjednica organa upravljanja
Organizacija i vođenje sjednica stručnih organa
Praćenje realizacije zaključaka i odluka
Organizacija rada stručnih službi (pedagoške, administrativno-tehničke, finansijske)
Organizacija izrade završnog računa i popisa inventara
Organizacija rada s pripravnici
Organizacija zdravstvenih pregleda
Organizacija polaganja popravnih i vanrednih ispita
Ukupno 8 sati

3. Pedagoško-instruktivni rad

Kontinuirano praćenje nastave
Uvid u pripremanje nastavnika
Uvid u analizu testiranja učenika
Uvid u oblike i kriterije ocjenjivanja
Pružanje stručne pomoći nastavnicima
Ocjenjivanje rada nastavnika
Praćenje oglednih i uglednih sati
Učešće u radu aktiva direktora
Uvid u rad stručnih aktiva nastavnika
Uvid u pedagoški rad s nastavnicima i učenicima
Pružanje stručne pomoći pripravnici
Uvid u pedagoški rad s roditeljima
Vođenje pedagoške dokumentacije
Kontrola vođenja dosjea zaposlenika
Ukupno 5 sati

4. Analitičko-studijski rad

Učešće u izradi analize uspjeha učenika u učenju i vladanju
Uvid u analizu rezultata testa
Izrada prijedloga mjera za poboljšanje uspjeha
Analiza ostvarivanja godišnjeg plana i programa rada škole
Analiza ostvarivanja nastavnog plana i programa
Analiza rada stručnih organa škole
Analiza odgojnih problema i pojava asocijalnog ponašanja
Analiza rada pedagoške službe
Analiza organizacije rada škole
Analiza materijalno-finansijskog poslovanja škole
Ukupno 4 sata

5. Normativno-pravni i finansijski poslovi

Praćenje i primjena zakonskih propisa
Pokretanje inicijative i praćenje izrade normativnih akata
Učešće u izradi normativnih akata
Utvrđivanje elemenata za izradu finansijskog plana škole
Pregled finansijske dokumentacije
Učešće u izradi završnog računa
Saradnja sa sekretarom trezorom
Saradnja s prosvjetnom inspekcijom
Prijem radnika u radni odnos i raskidanje radnog odnosa
Ukupno 4 sata

6. Zastupanje i predstavljanje škole

Zastupanje i predstavljanje škole pred sudom i drugim institucijama
Ugovaranje poslovnih aranžmana i zaključivanje ugovora
Saradnja sa školskim organima i organima uprave
Saradnja s Pedagoškim zavodom, srednjim školama, visokoškolskim organizacijama i institucijama kulture
Saradnja s donatorima i humanitarnim organizacijama
Vođenje evidencije o poslovnim kontaktima
Ukupno 5 sati

7. Pedagoška dokumentacija

Uvid u pregled odjeljenjskih i matičnih knjiga
Uvid u knjigu dežurstva
Potpisivanje svjedodžbi i đачkih knjižica
Pregled dokumentacije svih vrsta upisa
Pregled i ovjeravanje zapisnika stručnih organa
Praćenje izrade ljetopisa
Ukupno 3 sata

8. Evidentiranje rada

Poslovni sastanci
Dnevne zabilješke
Pripreme za sjednice
Korespondencija
Opća zapažanja o osobnom radu i prijedlog mjera za unapređenje rada
Ukupno 2 sata
UKUPAN SEDMIČNI FOND SATI 40

Direktor obavlja i druge stručne poslove po nalogu organa upravljanja.

7. BROJ I STRUKTURA ADMINISTRATIVNO-FINANSIJSKOG OSOBLJA

Za obavljanje stručnih administrativno-finansijskih, normativno-pravnih, računovodstveno -blagajničkih, obračunskih, statističkih, personalnih i drugih stručno-administrativnih poslova u ustanovama osnovnog odgoja i obrazovanja, broj stručnog osoblja, profil i nivo obrazovanja određen je kako slijedi:

Izvršilac	Sekretar-blagajnik	1
	Knjigovođa	0,1

Profil i nivo stručne spreme:

- za obavljanje poslova sekretara škole potreban je VI ili VII stepen stručne spreme (pravni ili ekonomski).
- za obavljanje poslova knjigovođe potreban je VI ili VII stepen stručne spreme ekonomskog smjera.

SEKRETAR- BLAGAJNIK

Za obavljanje pravno-administrativnih poslova škola / ustanova ima sekretara. Sekretar škole / ustanove u okviru radne sedmice obavlja radne zadatke kako slijedi:

1. Planiranje rada i stručna saradnja

Učešće u koncipiranju i izradi programa rada, izvještaja, informacija, analiza, statističkih podataka škole i njihovo uvođenje u informatički sistem škole, saradnja s direktorom, pomoćnikom, pedagogom-psihologom, bibliotekarom, nastavnicima, učenicima, roditeljima, učeničkim organizacijama, mjesnom zajednicom, društvenom sredinom, Prosvjetnom inspekcijom i drugim organima	4
--	---

2. Praćenje i realizacija planiranog rada

Praćenje i realizacija programa rada, praćenje propisa na području osnovnog obrazovanja i odgoja i zakonskih propisa radi primjene i dogradnje normativnih akata škole	3
--	---

3. Ostali poslovi i radni zadaci

Angažman u pripremanju i održavanju sjednica organa upravljanja i stručnih organa škole - zapisnici, zaključci, odluke i drugo	4
Obavljanje daktilografskih poslova za potrebe škole, poslovi ažuriranja i čuvanja arhive i ostale dokumentacije škole	5
Prijave i objave radnika i evidencija o odsustvovanju s posla	3
Staranje o dokumentaciji i evidenciji učenika koji se koriste prijevozom i dr.	3
Upis učenika u I razred, prijevodnice, prijava kandidata za polaganje ispita za stjecanje osnovnog obrazovanja, Izdavanje uvjerenja, učeničkih knjižica, svjedodžbi i slično	3
Poslovi organizacije zdravstvene zaštite i osiguranja učenika i zaposlenika škole	2

Staranje o općim uvjetima za nesmetan rad škole (osvjetljenje, grijanje, opravke, održavanje i slično)	2
Organiziranje i nadzor rada tehničkog i pomoćnog osoblja škole i obavljanje i drugih stručnih poslova i radnih zadataka po nalogu direktora, nastavničkog vijeća i organa upravljanja	3
Saradnja sa stručnim službama na ostvarivanju njihovih programskih sadržaja	2
Blagajnički poslovi	6
Ukupan sedmični fond sati:	40

Za svako odjeljenje preko optimalnog broja (25 odjeljenja) školi se priznaje 0,03 izvršioca.

Ako sekretar-blagajnik svoje poslove obavlja u okviru 40-satne radne sedmice, školi se ne priznaje povećanje broja izvršilaca.

8. BROJ I STRUKTURA POMOĆNOG I TEHNIČKOG OSOBLJA

Za poslove čišćenja, održavanja i zagrijavanja školske zgrade, a prema vrsti ustanove, njenom kapacitetu i specifičnim uvjetima ovim standardom se za objekt i ukupnu korisnu površinu - zatvoreni i otvoreni prostor utvrđuje broj izvršilaca kako slijedi:

Poslovi	Broj
Domar	1
Radnici na održavanju higijene:	
400 m ² čišćenje + loženje	1
500 m ² čišćenje	1

Školi s područnim školama za svako odjeljenje iznad 25 priznaje se 0,03 izvršioca - domara.

Škola bez područnih škola ima pravo na jednog izvršioca, bez obzira na broj odjeljenja.

Osoblje u školskim kuhinjama

Radnik po ovoj osnovi se priznaje ako škola ima kuhinju u kojoj najmanje 50% učenika dobiva besplatan topli obrok.

Profil i nivo stručne spreme utvrđen je kako slijedi:

- domar -III, IV ili V stepen,
- spremačica - završena osnovna škola,
- kuhar / servirka - ugostiteljska škola - kuhar.

Škola za djecu sa posebnim obrazovnim potrebama, zavod, centar ima jednog kuhara.

Škola, centar, zavod i dom koji imaju djecu na stalnom smještaju i smještaju u toku školske godine ima slijedeće izvršiocioe:

Poslovi	Broj izvršilaca
Kuhar / servirka	3
Ekonom	1

9. UČENIČKI STANDARD

1. Prijevoz učenika

Racionalizacija mreže redovnih osnovnih i drugih osnovnih škola bitan je faktor ekonomičnosti i cijene obrazovanja i odgoja.

Ovim standardom, zbog sigurnosti, učenicima se priznaje pravo na besplatan prijevoz pod uvjetom da

stanuju na udaljenosti većoj od 5 km od škole koju pohađaju.

Za učenike s posebnim potrebama besplatan prijevoz organizira i potrebna sredstva osigurava osnivač, neovisno od njihovog mjesta stanovanja i škole koju pohađaju.

Financijska sredstva za prijevoz učenika osnivač osigurava školi ako ima motorno vozilo za prijevoz učenika.

Financijska sredstva za prijevoz učenika s posebnim potrebama osnivač osigurava školi, centru ili zavodu ako imaju motorno vozilo prilagođeno prijevozu djece s posebnim potrebama.

Za obavljanje poslova prijevoza učenika i nastavnika vlastitim motornim vozilom školi se priznaje vozač.

Iz sredstava namijenjenih za prijevoz učenika i nastavnika finansirat će se vozač.

Troškove prijevoza učenika i druge troškove po osnovu organiziranja izleta, posjeta, ekskurzija, logorovanja, društveno korisnog rada, škole u prirodi i drugih oblika odgojno-obrazovnog rada predviđenih godišnjim programom rada škole za kategorije učenika:

1. učenici čiji su roditelji poginuli kao borci ili civilne žrtve rata,
2. učenici čiji roditelji primaju socijalnu pomoć ili neke druge vrste pomoći,
3. učenici s posebnim potrebama i učenici s posebnim potrebama čiji su roditelji ometeni u psihofizičkom razvoju.

Sredstva osigurava osnivač škole.

Napomena: Na području Unsko-sanskog kantona može se organizirati prijevoz učenika iz prekobrojnih škola do postojećih s nedovoljnim brojem učenika, u kojima su povoljni materijalni i kadrovski uvjeti za rad (roditelji ne participiraju u troškovima prijevoza).

2. Školska kuhinja

Škola je dužna organizirati rad školske kuhinje. Opće kriterije za rad kuhinje utvrđuje Ministarstvo, s tim da kategorije učenika iz kriterija za besplatan prijevoz i dr. i kod ishrane imaju isti tretman. Roditelji ostalih učenika snose troškove ishrane na način utvrđen u kriterijima Ministarstva.

3. Besplatni udžbenici

Za učenike čiji je materijalni položaj ugrožen, kao i za djecu s posebnim potrebama, osnivač će omogućiti besplatno korištenje udžbenika i potrebne literature koju posjeduje.

10. SLOBODNE AKTIVNOSTI UČENIKA

U cilju poticanja i razvijanja interesa učenika, razvoja stvaralačkih sposobnosti i potrebe za proširivanjem znanja o dostignućima u nauci, tehnici, umjetnosti te razvijanja radnih navika, lične odgovornosti, prevencije, smisla za zajednički rad, u školi se organiziraju slobodne aktivnosti učenika. Školske slobodne aktivnosti su po svom značaju izjednačene sa satima nastave.

Slobodne aktivnosti, u saradnji s učenicima i društvenim i kulturnim organizacijama društvene sredine, škola planira godišnjim planom i programom rada, vodeći računa o masovnosti, sadržajima i ravnomjernoj zastupljenosti učenika u svim njenim vidovima.

Školske slobodne aktivnosti, ovisno od veličine škole, karaktera učeničkog interesa, društvenih i kulturnih prilika sredine, škola organizira samostalno, vodeći računa o slijedećim područjima:

- kultura i umjetnost - sekcije: dramska, horska, muzička, likovna, literarna, recitatorska, folklorna, baletna,
- privredna aktivnost - zadrugarstvo, sekcije: knjižarska, trgovinska, ratarska, povrtlarska, peradarska, vinogradarska, voćarska, stočarska, pčelarska, uzgoj malih životinja,
- tehnika i tehnologija: sekcije i klubovi mladih tehničara, radioamatera, fotoamatera, racionalizatora i inovatora, modelara, saobraćajaca, kibernetičara za računare i drugo,
- dopuna i proširivanje znanja - stvaralaštvo: sekcije matematičara, fizičara, biologa, hemičara, historičara, geografa, stranih jezika, lingvisti i sekcije ostalih nastavnih predmeta i naučnih oblasti,
- tjelesni i zdravstveni odgoj: društvo za fizičku kulturu, male olimpijske igre, te sportske sekcije - atletika, gimnastika, ritmička gimnastika, džudo, karate, sportsko streljaštvo, skijanje, plivanje,
- prevencije zdravlja, planiranje porodice, prevencija ovisnosti, maloljetničkog neprimjerenog ponašanja: sekcije i klubovi - liga trezvenosti, prevencija toksikomanija, ovisnosti, AIDS, reproduktivno i drugo zdravlje, uz osposobljavanje učenika za edukatore drugih učenika,
- očuvanje prirodne okoline - sekcije i klubovi mladih prirodnjaka, izviđača, planinara, gorana, ljubitelja zdrave čovjekove okoline.

Godišnjim planom i programom rada škole definiraju se svi oblici, sadržaji, načini i raspored rada. Određuju se i druga značajna pitanja koja imaju utjecaja na njen rad i nesmetano iskazivanje i razvijanje.

Saglasno općim ciljevima i zadacima, škola planira sve oblike i sve sadržaje, prati realizaciju i o slobodnim aktivnostima vodi pedagošku i drugu dokumentaciju.

Pored aktivnosti na nivou odjeljenja, razreda, grupe razreda, škola je dužna organizirati slobodne aktivnosti koje će je predstavljati i na širem društvenom planu. U tom pravcu škola ima hor, recitatorsko-dramsku, muzičku, sportsku sekciju, odnosno društvo, školsku zadrugu, te ostale oblike koji odgovaraju uvjetima i karakteru škole.

11. DRUŠTVENA I KULTURNA DJELATNOST ODGOJNO- OBRAZOVNIH USTANOVA

Škola / ustanova u svom radu ostvaruje stalnu, neposrednu saradnju i povezanost sa lokalnom zajednicom putem kulturnih, sportskih i drugih oblika djelovanja. Posebnu društvenu aktivnost škola ostvaruje na manifestacijama u povodu dana

škole, Dana državnosti, te u povodu ostalih državnih i vjerskih praznika, jubileja i godišnjica.

Oblici ostvarivanja saradnje između škole i lokalne zajednice (područja gdje je škola locirana - mjesne zajednice i općine) realiziraju se putem kulturno-umjetničkih, sportskih i drugih manifestacija, likovnih izložbi, prezentacija literarnih radova, raznih vidova predavanja, zajedničkih i javnih akcija, te u raznim drugim oblicima.

U okviru društvene i kulturne djelatnosti škola ima trajnu obavezu da uređuje, dopunjuje i održava školske i prateće školske objekte, dvorišta, igrališta i ostale vanjske prostore, fasade, poljoprivredno i drugo zemljište, na način da je to usklađeno s općim ciljevima i zadacima škole i njenim ugledom u društvenoj sredini.

S istim zadatkom osnovna škola je dužna svoje školske objekte, vanjske i unutrašnje sadržaje, opremu, sredstva i kadrove, uz dogovorene odnose, staviti u funkciju šire javne i kulturne djelatnosti škole.

OBRAZLOŽENJE

Standardi su ujedno i kriteriji za ujednačavanje uvjeta rada osnovnih škola, škola za djecu sa posebnim obrazovnim potrebama, centara, zavoda i domova. Značajna su pretpostavka za skladniji razvoj sistema osnovnog obrazovanja i odgoja. Oni su uvjet za blagovremeno uključivanje osnovne škole u zahtjeve vremena, u sve brže tokove razvoja društva, razvoj naučnih, tehničkih i tehnoloških dostignuća, protok kvalitetnih informacija, koje između ostalog u svojoj osnovi podrazumijevaju i nove pedagoške koncepte, radikalne promjene u racionalizaciji i efikasnosti rezultata nastave, nova područja učenja i savremene metode, uz pomoć kojih se sigurnije nalaze univerzalne zakonitosti saznanja.

Navedena pitanja već duži niz godina okupiraju našu pažnju, našu spoznaju, praktičnu pedagošku i širu društvenu javnost u smislu iznalaženja validnih kriterija za stvaranje jednakih startnih uvjeta za sve vrste osnovnih škola, odgojnih ustanova, centara, zavoda i dječijih domova.

Ovim se utemeljuju vrijednosti u formi pedagoških standarda, čija osnova, pored ostalog, mora da ima i sigurnu materijalnu i društvenu definiranost.

Da bi se tom zahtjevu udovoljilo, Pedagoškim standardima za osnovnu školu utvrđuju se isti osnovni uvjeti za racionalniju i kvalitetniju realizaciju svih vidova odgojno-obrazovnih zadataka koji proizlaze iz zakonske regulative o osnovnoj školi, Nastavnog plana i programa i zadataka koji su u skladu sa širim društvenim opredjeljenjima. Za daljnji razvoj i modernizaciju, osnovnoj školi se moraju osigurati sigurnije startne pretpostavke. U traženju puteva i načina kako ostvariti te procese, urađeni su ovi Pedagoški standardi.

Prilikom procjenjivanja ukupne efikasnosti osnovne škole i opterećenosti nastavnika, ne samo normom sati za realizaciju programskim sadržaja već i brojem učenika u odjeljenju, došlo se do zaključka da je to značajan činilac koji usporava daljnji razvoj i unapređivanje nastave. Zbog toga se pri procjeni, u svim mogućim kombinacijama

organiziranja odjeljenja i grupa, nastojao utvrditi optimalan broj učenika i na taj način stvoriti povoljne uvjete za rad.

Pri utvrđivanju potrebnog broja stručnog nastavnog kadra ovi Pedagoški standardi se oslanjaju na dosadašnju pozitivnu praksu, na obim i strukturu zadataka iz Nastavnog plana i programa i utvrđenim obavezama u okviru radne sedmice, nastavne i školske godine. Isti princip primijenjen je i kod drugih vidova osnovnih škola, s tim da su uzete u obzir njihove specifičnosti u radu - škola za djecu sa posebnim obrazovnim potrebama, odgojna ustanova, centar, zavod i dječiji dom.

Za rukovodne organe, stručne saradnike i druga stručna lica kao kriterij su uzeti optimalni broj odjeljenja / odgojnih grupa, broj učenika i neki elementi iz propisa o radnoj sedmici, nastavnoj i školskoj godini.

Kod administrativnog i drugog osoblja u obzir je uzet Zakon o radu.

Pri planiranju potrebnog broja pomoćnog osoblja (za čišćenje, grijanje, održavanje školskog objekta, rukovanje) kao kriterij u obzir su uzeti vrsta grijanja, ukupna korisna površina - otvoreni i zatvoreni prostor i opremljenost.

U ovom materijalu svi poslovi i radni zadaci, po unaprijed određenom principu, svrstani su po prioritetima, vodeći računa o njihovom obimu, složenosti, težini, značaju i odgovornosti. Za nastavno osoblje pošlo se od dvadeset i četiri časa neposrednog odgojno-obrazovnog rada. Prilikom opredjeljivanja osnovni motiv je bio da se neposrednom izvršiocu nastavnog procesa olakša rad, ali da se i naglasi veća odgovornost za rezultate u radu s učenicima.

Sa šireg aspekta, cilj primjene tog principa je stvaranje uvjeta za podizanje pedagoškog standarda i kvalitata nastave u osnovnoj školi.

Pri vrednovanju neposrednog odgojno-obrazovnog rada pošlo se od činjenice da nastavu treba inovirati i unaprijediti u načinu izvođenja, primjeni metoda i sadržaja, tako da od ukupne radne sedmice neposrednom radu pripadaju 24 sata ili 60%. U nastojanju da se naglasi odgojna funkcija nastave, pored redovne nastave u školi su zastupljeni i ostali oblici - rad u odjeljenjskoj zajednici, slobodne aktivnosti učenika, što podrazumijeva značajna poboljšanja rada i podizanja kvaliteta i efikasnosti.

U drugu grupu radnih zadataka nastavnika svrstani su poslovi na individualnom stručnom usavršavanju, rad u stručnim aktivima, saradnja s roditeljima, pedagogom-psihologom, bibliotekarom i ostalim stručnim osobama, rad u okviru javne i kulturne djelatnosti škole, rad na pedagoškoj dokumentaciji, te učešće u ostalim poslovima škole.

Ove pedagoške standarde kojima su definirani osnovni elementi za jednake startne uvjete rada osnovnih škola, ne treba shvatiti kao konačne. Naprotiv, treba ih shvatiti otvorenim za promjene i poboljšanja. Standardima se definira jednaka startna osnova koja je uvjet za pozitivne promjene u smislu bržeg, sadržajnijeg i kvalitetnijeg razvoja sistema osnovnog obrazovanja i odgoja.

12. NORMATIVI RADNOG PROSTORA, OPREME, NASTAVNIH SREDSTAVA I UČILA PO PREDMETIMA ZA OSNOVNU ŠKOLU

Normativima se utvrđuju:

1. radni prostor - specijalizirane učionice, kabineti, pretkabineti i ostave
2. oprema, nastavna sredstva, učila i školski namještaj

RAZREDNA NASTAVA

PROSTOR - specijalizirana učionica - kabinet sa tablom s više krila i višestrukom namjenom, zastakljenim ormarima prilagođenim uzrastu učenika, za odlaganje učeničkih radova, dječije lektire, enciklopedija, časopisa i pribora za rad, kojim se učenici služe tokom časa

- pretkabinet za pripremu nastavnika, s priručnom stručnom literaturom (pravopisni priručnici, rječnici stranih riječi), sveskama za pismene pripreme nastavnika, pismene vježbe i kontrolne radove učenika.

Prostorije su fizički povezane i s kabinetom čine jedinstvenu / integralnu cjelinu.

- jedna ostava za sve predmete razredne nastave s ormarima i vješalicama za odlaganje opreme, učila i didaktičkog materijala.

OPREMA - pored navedene u Standardima za opće normative nastavnih sredstava na nivou škole, potreban je školski namještaj prilagođen uzrastu učenika i posebna oprema kako slijedi za:

BOSANSKI, HRVATSKI, SRPSKI JEZIK I KNJIŽEVNOST

R. br.	NASTAVNA SREDSTVA	Jed. mjere	Količina
	A. VIZUELNA SREDSTVA		
1.	Slovarica-ćirilica i latinica (za učionicu, koje izrađuje nastavnik)	kom.	1
2.	Fotografije književnika (po izboru stručnog aktiva)	kom.	1
3.	Panoi koji prate programsko gradivo	kompl.	1
	B. AUDITIVNA SREDSTVA		
1.	Audiokasete, videokasete i CD-ovi sa snimljenim sadržajem, prilagođenim uzrastu, po tematici predviđenoj u programu - Kasete s tekstovima i pjesmicama za razumijevanje slušanjem - Snimci tekstova iz usmene i pisane književnosti naroda Bosne i Hercegovine - Akcenatske vježbe prema programu, vezane za izražajno čitanje - Edukativni softveri – izbor tekstova prema Nastavnom planu i programu i dramatisacija s poznatim glumcima	kompl.	1
	C. ŠKOLSKA BIBLIOTEKA S ČITAONICOM		
1.	Oprema s literaturom, stručnom periodikom, dječijim i omladinskim listovima prema Standardima		

STRANI JEZICI

R. br.	NASTAVNA SREDSTVA	Jed. mjere	Količina
	A. VIZUELNA SREDSTVA		
1.	Tematske zidne slike po programu za svaki razred	kompl.	1
2.	Zidne slike i fotografije prema programskim sadržajima	kompl.	1
3.	Komplet za početnu nastavu stranih jezika (aplikacije, slike...)	kompl.	1
4.	Dijapozitivi, dijafilmovi ili filmovi u skladu s programskim sadržajima		
	B. AUDITIVNA SREDSTVA	kasete	
1.	Za svaki jezik koji se uči i za svaki razred u kojem se jezik uči, po jedna kasete koja prati udžbenik	kompl.	1
2.	Kasete s tekstovima i pjesmicama za razumijevanje slušanjem	kompl.	1
	C. AUDIOVIZUELNA SREDSTVA		
1.	Nastavni filmovi i videokasete po tematici predviđenoj u programu		
2.	Edukativni softveri koji podržavaju programske sadržaje	kompl.	1
	D. PISANI MATERIJAL		
1.	Rječnici (jednojezični i dvojezični)		
2.	Gramatike		
3.	Stručni časopisi		
4.	Časopisi za mlade na stranom jeziku		
5.	Stručna metodička literatura		

MATEMATIKA

R. br.	NASTAVNA SREDSTVA	Jed. mjere	Količina
	A. ŠTAMPANI MATERIJAL		
1.	Zidne brojevne slike	kompl.	1
2.	Zidne slike i ilustracije (skupovi, brojevi, operacije)	kompl.	1
3.	Panoi rađeni prema programskim sadržajima	kompl.	1
	B. STATIČNI VIZUELNI MATERIJAL		
1.	Univerzalna magnetna tabla s matematičkim simbolima za skupove, brojeve, operacije, relacije i dr.	kom. za 2 odjeljenja	1
2.	Računaljka s 20 kuglica	kompl. za 1 odjeljenje	1
3.	Poziciona računaljka (švedska)	kompl.	1
4.	Računaljka za savladavanje tabličnog niza	kompl.	1
6.	Didaktički materijal - magnetni žetoni	kompl.	30
	C. POKRETNOST VIZUELNI I AUDIOVIZUELNI MATERIJAL		
1.	Filmovi za razrednu nastavu	kompl. za 4 odjeljenja	
2.	Modeli mjera za masu	“	1
3.	Modeli mjera za tečnost	“	1
4.	Modeli mjera za vrijeme (demonstracioni brojači, časovnik)	“	1
5.	Modeli geometrijskih tijela - žičani	“	1
6.	Modeli geometrijskih tijela - plastičnih šupljih	“	1

R. br.	NASTAVNA SREDSTVA	Jed. mjere	Količina
7.	Modeli mreže geometrijskih tijela	"	1
8.	Modeli rimskih cifara	"	1
9.	Filmovi (proporcionalnost, geometrijska mjesta tačaka u ravni: jednakost mnogouglova, površine trougla i površina paralelograma)	komada (po 1 za svaki razred)	4
10.	Matematička vaga	komada	1
11.	Vaga s tegovima	komplet za 4 odjeljenja	1
12.	Libela i visak	"	1
13.	Linijar / ravnalo (dužinski)	kom. (za 2 odjeljenja)	1
14.	Šestar za tablu	"	1
15.	Trokut (jednokraki-pravokutni)	"	1
16.	Trokut (raznokraki-pravokutni)	"	1
17.	Model mjera za dužinu (metar drveni koji se rasklapa na decimetar, metar od platna, metar zidarski, metarska pantljička od 10 cm, uže od 40 m)	kompl. (za 4 odjeljenja)	1
18.	Model mjera za površinu i zapreminu (kvadratni metar izdijeljen na kvadratne decimetre, kubni decimetar smješten u limenu kutiju radi demonstracije odgovarajuće zapremine tečnosti, kubni metar od žice)	kompl. (za 4 odjeljenja)	1

TJELESNI I ZDRAVSTVENI ODGOJ

PROSTOR

- sala za sport u skladu s normativ. prostora
- kabinet za nastavnika
- svlačionice za učenike, odvojeno za dječake i djevojčice
- mokri čvor, odvojeno za dječake i djevojčice
- spremište za odlaganje sprava i rekvizita

OPREMA - pored navedene u Standardima za opće normative nastavnih sredstava, na nivou škole potrebna je i posebna oprema kako slijedi:

R. br.	NASTAVNA SREDSTVA	Jed. mjere	Količina
	A. SPRAVE I REKVIZITI		
	S P R A V E		
1.	Gimnastički sanduk	kom.	2
2.	Vratilo	kom	1
3.	Kozlić (mali)	kom.	1
4.	Kozlić (veliki)	kom.	1
5.	Konopac za penjanje	kom.	4
6.	Ripstol 100 x 260	kom.	16
7.	Strunjača	kom.	6
8.	Strunjača sunder 200 x 150 x 40	kom.	2
9.	Odskočna daska	kom	2
10.	Gimnastičke klupe	kom.	2
11.	Greda niska	kom.	1
12.	Stalci za skok uvis	par	1
13.	Stalci za mrežu i mreža za odbojku	gar.	1
14.	Koševi	gar.	1
15.	Golovi za rukomet	kom.	2

R. br.	NASTAVNA SREDSTVA	Jed. mjere	Količina
16.	Stol za stoni tenis	kom.	2
	REKVIZITI		
1.	Palice	kom.	36
2.	Medicinke 2,3 kg i 5 kg	kom.	15
3.	Lopte za odbojku	kom.	15
4.	Lopte za košarku	kom.	15
5.	Lopte za rukomet	kom.	15
6.	Lopte za nogomet	kom	6
7.	Vijača – kratka	kom.	36
8.	Vijača – duga	kom.	2
9.	Konopac za navlačenje	kom.	1
10.	Obruči	kom.	15
11.	Lopte gumene (ritmičke)	kom.	10
12.	Prepone	kom.	2
13.	Kožne loptice 200 gr. (za bacanje u cilj)	kom.	6
14.	Štoperice	kom.	2
15.	Pumpa za lopte	kom.	1
16.	Meta-daska	kom.	2
17.	Pištaljka	kom.	5
18.	Mrežice za stoni tenis sa zatezačima	garnitura	2
19.	Reketi za stoni tenis	kom.	8
	B. OPREMA ZA OTVORENI SPORTSKI TEREN		
1.	Vrata za rukomet usadna	kom.	2
2.	Koševi s konstrukcijom fiksni	kom.	2
3.	Stalci za odbojku sa zatezačima ili usadni i mrežom s čeličnom žicom	garnitura	1
4.	Stalci za tenis sa zatezačima ili usadni i mrežom s čeličnom žicom	kom.	1
5.	Jama za skok udalj	kom.	1
	C. INSTRUMENTI ZA MJERENJE REZULTATA		
1.	Vaga	kom.	1
2.	Centimetarska traka	kom.	1
	Ostala sredstva (pribor)		
1.	Radno odijelo i obuća za nastavnika	kompl.	1
2.	Kompjuter	kompl.	1
3.	Krede u boji	kompl.	1
4.	Prva pomoć	kompl.	2

Sva oprema i rekviziti iz navedenog spiska se koriste, prilagođeni uzrastu učenika i programu razredne nastave.

MUZIČKA / GLAZBENA KULTURA

R. br.	NASTAVNA SREDSTVA	Jed. mjere	Količina
	A. ŠTAMPANI MATERIJAL		
1.	Štampani notni primjeri za izvođenje muzike pjevanjem i sviranjem prema NP	zbirka	1
2.	Zbirka tema poznatih djela domaćih i stranih autora prema nastavnom programu	zbirka	1
3.	Zbirka sevdalinki, gradskih pjesama	zbirka	1
	B. STATIČKI VIZUELNI MATERIJAL		
1.	Fotografija većeg formata istaknutih kompozitora i poznatih interpretatora - domaćih i stranih	kompl.	1

R. br.	NASTAVNA SREDSTVA	Jed. mjere	Količina
2.	Fotografije ili slajdovi instrumenata simfonijskog orkestra i tradicionalnih narodnih instrumenata u Bosni i Hercegovini	kompl.	1
3.	Fotografije ili slajdovi orkestara i horova, vokalnih i instrumentalnih ansambala	kompl.	1
4.	Zidne slike ljestvica	kompl.	1
5.	Grafofolije za osnove muzičke pismenosti	serija	100
C. ZVUČNI MATERIJAL			
1.	Gramofonske ploče, audiokasete ili CD-ovi sa snimljenim djelima prema nastavnom programu	kompl.	2
2.	Odlomci iz poznatih opera, solo i horske pjesme za upoznavanje svih pjevačkih glasova i vrsta horova	kompl.	1
3.	Zvučni snimci instrumenata simfonijskog orkestra u solističkoj funkciji i u manjim kamernim ansamblima	kompl.	1
4.	Zvučne reprodukcije tradicionalnog narodnog pjevanja i sviranja iz svih krajeva Bosne i Hercegovine i primjeri novokomponirane narodne muzike	kompl.	1
5.	Audiokasete ili CD-ovi sa snimljenim prigodnim kompozicijama za praznike i svečanosti	kompl.	1
D. POKRETNI VIZUELNI I AUDIOVIZUELNI MATERIJAL			
1.	Filmovi iz života poznatih kompozitora i izvođača	kom.	8-10
2.	Videokasete, CD-ovi s horskom muzikom (dječiji, ženski, muški i mješoviti hor)	kompl.	1
3.	Videokasete, CD-ovi s orkestralnom muzikom (gudački, duvački, simfonijski, narodni, zabavni)	kompl.	1
4.	Videokasete, CD-ovi sa solističkom vokalnom muzikom (sopran, alt, tenor, bas)	kompl.	1
5.	Videokasete i CD-ovi solističke instrumentalne muzike (violina, violončelo, kontrabas, flauta, klavir, klavičembalo, orgulje, gitara, harmonika, saksofon), kamernih ansambala, (klavirski trio, kvartet i kvintet, gudački kvartet i kvintet, duvački kvartet i kvintet)	kompl.	1
6.	Videokasete, CD-ovi sa snimcima tradicionalnog narodnog pjevanja i sviranja u Bosni i Hercegovini i vrijednih primjera novokomponirane narodne muzike	kompl.	1
7.	Videokasete, CD-ovi sa snimcima narodnih igara iz Bosne i Hercegovine	kompl.	1
E. PROGRAMIRANI MATERIJAL			
1.	Programi: - za savladavanje osnova muzičke teorije i solfeđa - za demonstriranje zvučnosti različitih muzičkih instrumenata, ljudskih glasova i stilskih pravaca u muzici	kompl.	1

R. br.	NASTAVNA SREDSTVA	Jed. mjere	Količina
F. MUZIČKI INSTRUMENTI I APARATI			
1.	Klavir (pijanino)	kom.	1
2.	Sintesajzer	kom.	1
3.	Melodika	kom.	10
4.	Dječiji instrumenti (zvečka, praporci, def, trianogl, činele, štapići, doboš, čegrtaljka, kastanjeta, zvončići, metalofon, ksilofon, timpani)	kompl.	1
5.	Orfov instrumentarij	kom.	1

Sva oprema i rekviziti iz navedenog spiska se koriste, prilagođeni uzrastu učenika i programu razredne nastave.

LIKOVNA KULTURA

R. br.	NASTAVNA SREDSTVA	Jed. mjere	Količina
A. STATIČKI VIZUELNI MATERIJAL			
FOTOGRAFIJE, REPRODUKCIJE, DIJAPOZITIVI			
1.	Fotografije većeg formata istaknutih likovnih umjetnika, domaćih i stranih	kompl.	1
2.	Reprodukcije (ili dijapozitivi) svih likovnih djela predviđenih nastavnim programom	kompl.	1
3.	Fotografije ili dijapozitivi prirodnih, arhitektonskih i drugih kulturno-historijskih znamenitosti u Bosni i Hercegovini	kompl.	1
4.	Reporodukcije ili dijapozitivi reprezentativnih djela iz svih oblasti primijenjenih umjetnosti i dizajna	kompl.	1
5.	Reprodukcije ili dijapozitivi grafičkih djela u raznim tehnikama	kompl.	1
6.	Reprodukcije ili dijapozitivi vajarških djela (razne tehnike i motivi)	kompl.	1
MODELI I DRAPERIJE			
1.	Zbirke gipsanih odljevaka reljefa, glava i figura – tipični primjeri	kompl.	1
2.	Zbirka kubusa i drugih geometrijskih tijela od jednobojskih lakih materijala (svijetlo-sivo) većeg formata	kompl.	1
3.	Zbirka grnčarskih predmeta, različitih oblika i veličina, jednobojsnih i višebojsnih, bez glazure i glaziranih	kompl.	1
4.	Zbirka jednobojsnih i višebojsnih draperija (bijelo, sivo, oker, žuto, plavo, crveno, crno)	kompl.	1
GOTOVI ELEMENTI ZA SLIKANJE I ARANŽIRANJE			
1.	Zbirka lakog materijala za slaganje mozaika u više boja (plavo, žuto, crveno, zeleno, smeđe, narandžasto, bijelo, crno)	kompl.	1

R. br.	NASTAVNA SREDSTVA	Jed. mjere	Količina
B. POKRETNI VIZUELNI I AUDIOVIZUELNI MATERIJAL			
1.	Filmovi iz života istaknutih likovnih umjetnika - domaćih i stranih	kom.	8-10
2.	Videofilmovi iz oblasti likovnih umjetnosti prema nastavnom programu	kompl.	1
C. ALAT, PRIBOR I UREĐAJI			
1.	Uzorci materijala (podloge i materijali s kojima se radi) prema programu	kolekcija	1
2.	Četkice (kistovi) za akvarel (mekane, okrugle) u tri veličine (br. 22, 6, 10)	garnitura	1
3.	Četkice (kistovi) za temperu (čvrste, pljosnate, ravne) u tri veličine (br. 2, 6, 10)	kompl.	1
4.	Makaze manje (dječije, zatupljene)	kom.	10
5.	Makaze veće (dječije, zatupljene)	kom.	10
6.	Nož za rezanje papira i kartona	komad	1
7.	Nož za rezanje polivinila	komad	1
8.	Stolić (stalak) za postavljanje modela (mrtve prirode)	komad	1
9.	Paleta za slikanje (od lesonita ili plastična, garnitura od 20 komada)	garnitura	1
10.	Zidna magnetna tabla s aplikacijama (raznobojni elementi kvadratnog i kružnog oblika i sl.) za kabinet	garnitura	1

Sva oprema i rekviziti iz navedenog spiska se koriste, prilagođeni uzrastu učenika i programu razredne nastave.

PRIRODA I DRUŠTVO

R. br.	NASTAVNA SREDSTVA	Količina	Jed. mjere
A. VIZUELNA SREDSTVA			
1.	Prirodni predmeti (biljke, životinje)	2	zbirke
2.	Prirodni primjeri (voda, vrste tla i dr.)	4	zbirke
3.	Model Zemlje (globus)	1	kom.
4.	Model Sunčevog sistema	1	kom.
5.	Model cvijeta	1	kom.
6.	Model čovjeka	1	kom.
7.	Maketa uređaja za navodnjavanje	1	kom.
8.	Maketa hidroelektrane	1	kom.
9.	Maketa vjetrenjače	1	kom.
10.	Maketa naselja (selo, grad)	2	kom.
11.	Tijela različitog sastava oblika i zapremine	1	garnitura
12.	Spektralna prizma	1	kom.
13.	Prirodni magneti (magnetski štap, potkovica, igla)	1	kom.
14.	Plastični linijar / ravnalo	1	kom.
15.	Termometar sa živom	1	kom.
16.	Termometar s alkoholom	1	kom.
17.	Toplomjer za mjerenje tjelesne temperature	1	kom.
18.	Termometar za mjerenje temperature	1	kom.
19.	Barometar	1	kom.
20.	Higrometar	1	kom.
21.	Vjetrokaz	1	kom.
22.	Ogledalo (ravno, udubljeno, ispupčeno)	3	kom.

R. br.	NASTAVNA SREDSTVA	Količina	Jed. mjere
B. VIZUELNE REPRODUKCIJE			
	skice i crteži, fotografije i ilustracije, transparentne slike, dijapozitivi, dijafilmovi		
1.	Živozne zajednice (Šuma, livada, rijeka, jezero, more, bara i dr.)		
2.	Rad vode u prirodi		
3.	Rad vjetra u prirodi		
4.	Znaci promjene vremena		
5.	Sastav Zemljine kore		
6.	Crtaži i skice pojava na nebu		
7.	Fotografija Zemlje iz kosmosa		
8.	Infektivne bolesti čovjeka (dijapozitivi u boji)		
9.	Duhan i zdravlje		
10.	Alkoholizam i zdravlje		
11.	Lična higijena		
C. GRAFIČKO-SIMBOLIČKA SREDSTVA			
1.	Shema isparavanja vode i kondenzacija vodene pare		
2.	Shema prelaza vode iz jednog u drugo agregatno stanje		
3.	Shema uređenja Zemlje i posljedice		
4.	Shema Sunčevog sistema		
5.	Tabelogrami i tablice (rasprostranjenost vode, praćenje vremenskih prilika, povezanost živog svijeta i dr.)		
6.	Dječiji listovi i časopisi, literatura o prirodi (Brem: Život životinja, Čineri, 1000 ideja za prirodoslavca, Riznica znanja za mlade, Vasiona, Zemlja i vrijeme, Biljke, Životinje i dr.)		
7.	Kalendar prirode		
D. AUDIOVIZUELNA SREDSTVA			
1.	Živjeti s prirodom (odabrani dijelovi iz TV obrazovne emisije)	zbirka	5
2.	Prva pomoć (nastavni film)	kompl.	3
3.	Filtriranje i dezinfekcija vode	kompl.	1
E. OSTALA OPREMA			
1.	Laboratorijska čaša	kom.	3
2.	Graduirana laboratorijska tikvica	kom.	2
3.	Staklene tegle	kom.	5
4.	Različito obojene staklene pločice	kompl.	1
5.	Stakleno zvono	kom.	1
6.	Svijeća s postoljem	kom.	1
7.	Pribor za njegu biljaka	kompl.	1
8.	Kutak biljaka, terarijum, sobni akvarijum, kavezi sa životinjama		
9.	Pribor i materijal za izradu modela i maketa konstruktorske kutije	kompl.	2
10.	Pribor i alat za rad u vrtu i voćnjaku	kompl.	2
11.	Pribor za uvođenje učenika u samostalne istraživačke aktivnosti (male zbirke iz biologije, hemije i fizike)	kompl.	3

Napomena: Koristiti prema potrebi nastavna sredstva za biologiju, hemiju, fiziku, geografiju i kulturu življenja.

PREDMETNA NASTAVA**BOSANSKI, HRVATSKI, SRPSKI JEZIK I KNJIŽEVNOST**

PROSTOR - specijalizirana učionica - kabinet s pretkabinetom i ostavom.

OPREMA - pored navedene u Standardima za opće normative nastavnih sredstava na nivou škole potrebna je i posebna oprema kako slijedi:

R. br.	NASTAVNA SREDSTVA	Jed. mjere	Količina
	A. VIZUELNA SREDSTVA		
1.	Fotografije književnika (po izboru stručnog aktiva)	kom.	1
2.	Zidne karte - Zidna karta: Južnoslavenski jezici, dijalekti i narječja bosanskog, hrvatskog i srpskog jezika i književnosti - Zidna karta: Jezici naroda i narodnosti u Bosni i Hercegovini	kom. kom.	1 1
	B. AUDITIVNA SREDSTVA		
1.	Gramofonske ploče, mangetofonske trake ili CD-ovi - Snimci tekstova iz usmene i pisane književnosti naroda Bosne i Hercegovine - Primjeri štokavskog i drugih dijalekata, narječja bosanskog, hrvatskog, srpskog jezika i književnosti - Akcenatske vježbe prema programu vezane za izražajno čitanje - Edukativni softveri – izbor tekstova prema novom Nastavnom planu i programu i dramatizacija s poznatim glumcima	zbirka zbirka zbirka zbirka	1 1 1 1
	C. ŠKOLSKA BIBLIOTEKA S ČITAONICOM, PREMA SPISKU ŠKOLSKE LEKTIRE		
1.	Oprema s literaturom, stručnom periodikom, dječijim i omladinskim listovima prema normativu općih nastavnih sredstava		

STRANI JEZICI

PROSTOR - specijalizirana učionica - kabinet za strani jezik s pretkabinetom i ostavom.

OPREMA - pored navedene u Standardima za opće normative nastavnih sredstava na nivou škole potrebna je i posebna oprema kako slijedi:

R. br.	NASTAVNA SREDSTVA	Jed. mjere	Količina
	A. VIZUELNA SREDSTVA		
1.	Tematske zidne slike po programu za svaki razred	kompl.	1
2.	Zidne slike i fotografije prema programskim sadržajima	kompl.	1
3.	Geografska karta zemlje čiji se jezik uči	kom.	po 1

R. br.	NASTAVNA SREDSTVA	Jed. mjere	Količina
4.	Komplet za početnu nastavu stranih jezika (aplikacije, slike...)	kompl.	1
5.	Dijapozitivi, dijafilmovi ili filmovi u skladu s programskim sadržajima		
	B. AUDITIVNA SREDSTVA	kasete	
1.	Za svaki jezik koji se uči i za svaki razred u kojem se jezik uči, po jedna kasete koja prati udžbenik	kompl.	1
2.	Kasete s tekstovima i pjesmicama za razumijevanje slušanjem	kompl.	1
	C. AUDIOVIZUELNA SREDSTVA		
1.	Nastavni filmovi i videokasete po tematici predviđenoj u programu		
2.	Edukativni softveri koji podržavaju programske sadržaje	kompl.	1
	D. PISANI MATERIJAL		
1.	Rječnici (jedno i dvojezični)		
2.	Gramatike		
3.	Stručni časopisi		
4.	Časopisi za mlade na stranom jeziku		
5.	Stručna metodička literatura		

MATEMATIKA

PROSTOR - specijalizirana učionica - kabinet za matematiku s pretkabinetom i ostavom.

OPREMA - pored navedene u Standardima za opće normative nastavnih sredstava na nivou škole potrebna je i posebna oprema kako slijedi:

R. br.	NASTAVNA SREDSTVA	Jed. mjere	Količina
1.	Osnovni pribor za geometrijsko crtanje	kompl. za 4 odje- ljenja	1
2.	Razmjernik	kom.	1
3.	Model trougla s unutrašnjim i spoljašnjim uglovima	kompl.	1
4.	Model i vrste uglova, zbir uglova trougla	kompl.	1
5.	Model kruga po dijelovima	kompl.	1
6.	Model obima i površine kruga	kompl.	1
7.	Model centralnog i periferijskog ugla	kompl.	1
8.	Model uglova s paralelnim kracima	kompl.	1
9.	Model uglova s paralelnim i normalnim kracima	kompl.	1
10.	Model Pitagorine teoreme	kom.	1
11.	Model ravnih geometrijskih figura za pretvaranje jednih u druge	kompl.	1
12.	Model površine geometrijskih figura	kom.	1
13.	Modeli geometrijskih tijela – plastičnih, šupljih	kompl.	1
14.	Modeli geometrijskih tijela od žice	kompl.	1
15.	Model geometrijskog tijela - plastičnih na rasklapanje	kompl.	1
16.	Modeli omotača geometrijskih tijela	kompl.	1
17.	Obla i rogljasta tijela konstruisana za mogućnost pretvaranja jednih u druge	kompl.	5

R. br.	NASTAVNA SREDSTVA	Jed. mjere	Količina
18.	Šuplji model prizme i piramide jednakih osnova i visina za eksperimentalni dokaz zapremine piramide	kompl.	1
19.	Model rogla	kompl.	1
20.	Modeli raznih geometrijskih figura za demonstraciju obrtnih tijela	kompl.	1
21.	Model koordinatnog sistema	kompl.	1
22.	Model kvadriranja binoma	kompl.	1
23.	Model za prikaz operacija s cijelim brojevima	kom.	1
24.	Stalak za matematičke modele	kom.	1
25.	Model presjeka pruge i ugla	kom.	1
26.	Model za klasifikaciju trouglova	kom.	1
27.	Model aksioma o paralelogramu	kom.	1
28.	Pantograf (školski)	kom.	1
29.	Grafofolija za pojedine teme	kompl.	1
30.	Prazne grafofolije i olovke za grafoskop	kompl. (za svaki razred)	1
PROGRAMSKI MATERIJAL			
1.	Obrazovni softveri iz matematike koji podržavaju programske sadržaje	kompl.	1
PRIBOR			
1.	Linijar (dužinski)	kom. za 2 odjelj.	1
2.	Šestar za tablu	"	1
3.	Trougaonik (jednokraki-pravougli)	"	1
4.	Trougaonik (raznokraki-pravougli)	"	1
5.	Komplet računarskih programa koji podržavaju programske sadržaje	kompl.	1

INFORMATIKA

PROSTOR - specijalizirani kabinet za informatiku s pretkabinetom i ostavom.

OPREMA - pored navedene u Standardima za opće normative nastavnih sredstava na nivou škole potrebna je i posebna oprema kako slijedi:

1. Računari PC Pentium najnovijeg tipa 15 kom.
Osnovne performanse.
RAM MEMORIJA 128 mb
Tvrđi disk 40 - 80 GB
CD ROM
Fax/modem
Zvučna kartica
Grafička kartica
Server (interno umrežavanje)
2. Štampači - crno-bijeli laserski 2 kom.
Štampači - kolor 2 kom.
3. Skener 2 kom.
4. Sistem za projekciju slike s računara 1 kom.
5. Softver

Pored sistemskog softvera DOS i WINDOWS-a instalirati programski jezik BASIC za osnovnu školu.

6. Uspostaviti A i CD-teku po vlastitom izboru.

Obavezno instalirati program za demonstraciju hardverskih komponenti računara (Mogvom Shortcut to Winpci).

TEHNIČKI ODGOJ

PROSTOR - specijalizirana učionica - kabinet, priprema soba-pretkabinet za pripremanje materijala za praktične radove i vježbe i ostava za potrošni materijal i opremu.

OPREMA - pored navedene u Standardima za opće normative nastavnih sredstava na nivou škole potrebna je i posebna oprema kako slijedi:

R. br.	NASTAVNA SREDSTVA	Jed. mjere	Količina
1.	Radionički sto (za dva radna mjesta)	kom.	8
2.	Stolić za sjedenje s regulacijom visine	kom.	16
3.	Sto za nastavnika	kom.	1
4.	Stolica za nastavnika	kom.	1
5.	Sto za elektrotehniku	kom.	1
6.	Stalak za bušilicu	kom.	1
7.	Stalak za dvostranu brusilicu	kom.	1
8.	Sto za montažu, uređaje i aparate za zajedničko korištenje	kom.	1
9.	Stalak za stone polužne makaze	kom.	1
10.	Sto za bojenje, lemljenje i slično	kom.	1
11.	Ormar s ladicama za smještaj učeničkih kompleta alata	kom.	4
12.	Ormar za smještaj grupnog alata	kom.	4
13.	Ormar za smještaj konstruktorskih kutija	kom.	3
14.	Vitrina za učeničke radove	kom.	12
15.	Pano (zidni) za izložbe	kom.	1
16.	Ormar za sredstva zaštite na radu	kom.	1
17.	Stalak za projekcione aparate	kom.	1
18.	Školska tabla	kom.	1
19.	Projekciono platno	kom.	1
20.	Ormar za didaktički materijal (dijafilmovi, folije, filmovi i dr.)	kom.	2
21.	Police od poda do plafona za trodimenzionalna nastavna sredstva	m ²	9
22.	Stolarska tezga	kom.	1
23.	Pult sa osam stega (škripova)	kom.	1
24.	Kompjuter s kompletnom opremom	kom.	4
25.	Sto za kompjuter	kom.	4
NASTAVNA SREDSTVA			
A. AUDIOVIZUELNA NASTAVNA SREDSTVA			
1.	Dijapozitivi ili grafoskopske folije za: - serija dijapozitiva - po razredima predmetne nastave	kompl.	1
2.	Gramofon	kom.	1
3.	Dijaprojektor	kom.	1
B. MAŠINE I APARATI			
1.	Univerzalna mašina za obradu drveta	kom.	1
2.	Stona električna bušilica	kom.	1
3.	Dvostrana brusilica	kom.	1

R. br.	NASTAVNA SREDSTVA	Jed. mjere	Količina
4.	Aparat za zavarivanje	kom.	1
5.	Univerzalna mašina za obradu drveta s postoljem	kompl.	1
6.	Transformator s ispravljačem od 0 do 24 V (sa izvodima jednosmjernje i naizmjenične struje)	kom.	1
7.	Bicikl	kom.	1
8.	Bicikl s motorom	kom.	1
9.	Električni štednjak	kom.	1
10.	Hladnjak s komorom za zamrzavanje	kom.	1
11.	Grijalica	kom.	2
12.	Pegla	kom.	1
13.	Stone polužne makaze	kom.	1
14.	Aparat za zavarivanje plastičnih folija	kom.	1
15.	Mašina za šivanje	kom.	1
16.	Stiroterm (alat za rezanje stiropora)	kom.	1
17.	Električna bušilica prenosiva	kom.	1
18.	Ručni prenosivi cirkular	kom.	1
19.	Glodalica s brusnom trakom	kom.	2
20.	Aparat za rezanje šperploča (vibrator)	kom.	1
21.	Električno brojiilo	kom.	1
	C. KONSTRUKTORSKE KUTIJE		
	Za realizaciju programskih sadržaja svih razreda potrebne su konstruktorske kutije iz oblasti mehanotehnike, elektrotehnike, elektronike i građevinarstva. Prema izboru na tržištu odabrati 60 konstruktorskih kutija		
	D. ALATI I PRIBORI		
1.	Čelični linijar milimetarske podjele s ručkom	kom.	16
2.	Metar čelični	kom.	16
3.	Igla za obilježavanje	kom.	16
4.	Ugaonik drveni	kom.	16
5.	Ugaonik s naslonom (bravarski)	kom.	16
6.	Čekić (bravarski od 100 do 250 gr.)	kom.	16
7.	Šilo	kom.	16
8.	Modelarski nož	kom.	16
9.	Makaze za papir	kom.	16
10.	Nož za papir (za otvaranje koverata)	kom.	16
11.	Četkice za nanošenje boje	kom.	16
12.	Igla za šivanje kože (veća)	kom.	16
13.	Probojac Ø 3	kom.	16
14.	Probojac Ø 5	kom.	16
15.	Probojac Ø 6	kom.	16
16.	Knjigovezačka igla	kom.	16
17.	Dlijeto stolarsko (raznih veličina)	kom.	8
18.	Rezbarski luk	kom.	16
19.	Rezbarska stega	kom.	16
20.	Rezbarska daščica	kom.	16
21.	Turpija za drvo poluokrugla, gruba (rašpa)	kom.	16
22.	Turpija za drvo pljosnata (fina)	kom.	16
23.	Lopatnica za kit	kom.	8
24.	Paralelno crtalo	kom.	2

R. br.	NASTAVNA SREDSTVA	Jed. mjere	Količina
25.	Ručna testera listarica (gruba)	kom.	16
26.	Odvijač 5 mm	kom.	16
27.	Tačkaš	kom.	8
28.	Bravarski šestar	kom.	8
29.	Čekić plastični	kom.	8
30.	Turpija pljosnata (gruba)	kom.	8
31.	Turpija pljosnata (fina)	kom.	8
32.	Turpija poluokrugla (gruba)	kom.	8
33.	Turpija okrugla (gruba raznih Ø)	kom.	8
34.	Turpija okrugla (fina raznih Ø)	kom.	8
35.	Kombinovana kliješta s izolovanim drškama	kom.	8
36.	Pljosnata kliješta s izolovanim drškama	kom.	8
37.	Okrugla kliješta s izolovanim drškama	kom.	16
38.	Probojac (dušlag)	kom.	8
39.	Pinceta	kom.	8
40.	Ram testere za metal	kom.	16
41.	Odvijači 3 mm	kom.	16
42.	Sječice (s izolovanim drškama)	kom.	16
43.	Lampa 12 i 220 v	kom.	16
44.	Nož za skidanje izolacije	kom.	16
45.	Komplet probojaca za kožu	kom.	1
46.	Stolarska kliješta	kom.	8
47.	Rende fino	kom.	4
48.	Rende grubo	kom.	4
49.	Četkice za boju ili lak	kom.	8
50.	Drveni čekić	kom.	8
51.	Stega stolarske (metalne 300 do 500)	kom.	4
52.	Burgije za drvo od 3 do 25 mm	kom.	50
53.	Kamen za oštrenje noževa	kom.	2
54.	Razmetač za testere	kom.	1
55.	Turpije trouglaste za oštrenje testera (razne)	kom.	10
56.	Visak	kom.	1
57.	Libela	kom.	1
58.	Gladilica	kom.	8
59.	Rezač za staklo	kom.	2
60.	Pomićni ugaonik	kom.	4
61.	Stega za obradu drveta	kom.	8
62.	Testera s ramom (gruba)	kom.	2
63.	Testera s ramom (fina)	kom.	2
64.	Sjekira tesarska	kom.	1
65.	Ugaonik limarski (veći)	kom.	1
66.	Sjekači (razni) garnitura	kom.	8
67.	Ručna stega za metal	kom.	4
68.	Prsna bušilica	kom.	4
69.	Spiralne burgije za metal 1 - 10 mm	kom.	60
70.	Čelična četka za čišćenje turpija	kom.	4
71.	Električna lemilica 20 do 200 W	kom.	8
72.	Pomićno mjerilo (šubler)	kom.	8
73.	Makaze za lim ručne (veće)	kom.	4
74.	Makaze manje (izolirske)	kom.	4
75.	Mikrometar	kom.	4
76.	Garnitura mašinskih ključeva	kom.	1
77.	Garnitura čeličnih brojeva	kom.	1
78.	Garnitura čeličnih slova	kom.	1

R. br.	NASTAVNA SREDSTVA	Jed. mjere	Količina
79.	Nakovanj	kom.	1
80.	Čelična ploča za ispravljanje	kom.	8
81.	Garnitura turpija za ključeve	kom.	4
82.	Obuhvatni šestar	kom.	4
83.	Nareznice i ureznice, garniture	kom.	8
84.	Zumba	kom.	2
85.	Privlakač, oblikač, podmetač (za zakivanje zakivaca)	po kom.	8
86.	Kliješta za blok zakovice (pop nitne)	kom.	1
87.	Garnitura odvijača (veća)	kom.	1
88.	Garnitura odvijača (manja)	kom.	1
89.	Paralelna stega bravarska 80 mm	kom.	16
90.	Kovačka stega	kom.	2
91.	Lemilica od 18 do 20 W	kom.	8
92.	Slušalica 4000 do 6000 Ω	kom.	2
93.	Univerzalni mjerni instrument (avometar)	kom.	4
94.	Kliješta za skidanje izolacija	kom.	8
95.	Čekić 1000 gr.	kom.	8
96.	Čekić 500 gr.	kom.	8
97.	Izvijač 3 mm	kom.	16
98.	Izvijač 8 mm	kom.	16
99.	Hoblić	kom.	8
100.	Turpija za drvo okrugla	kom.	8
101.	Fangla	kom.	4
102.	Mistrija	kom.	4
103.	Lopatica (špahtla) 50 mm	kom.	8
104.	Lopatica (špahtla) 20 mm	kom.	8
105.	Osigurači komplet	kom.	16
106.	Jednopolni prekidač	kom.	16
107.	Taster prekidač	kom.	16
108.	Izmjenični prekidač	kom.	16
109.	Serijski prekidač	kom.	16
110.	Utičnica sa zaštitnim kontaktom	kom.	16
111.	Utičnica obična	kom.	16
112.	Utikač sa zaštitnim kontaktom	kom.	16
113.	Utikač obični	kom.	16
114.	Sijalično grlo	kom.	16
115.	Sijalice 24 V E 27	kom.	20
116.	Razvodna kutija \varnothing 60	kom.	16
117.	Rasklopne kutije \varnothing 80	kom.	16
118.	Električno zvonce	kom.	16
119.	Wecco stezaljke	kom.	100
	MAKETE, ZBIRKE, OČIGLEDNA SREDSTVA		
1.	Dinama	kom.	1
2.	Elektropokretač (alnaser)	kom.	1
3.	Razvodnik paljenja	kom.	1
4.	Regulator-regler	kom.	1
5.	Platinska dugmad	kom.	1
6.	Presjeci elemenata kućnih instalacija za vodovod i kanalizaciju: slavine, ventili, koljena, račva, spojnice, sifoni, vodomjer, WC ispirać i drugo	kom.	po 1
7.	Komplet elemenata za elektroinstalacije	kompl.	1
8.	Makete uzemljenja	kompl.	1

R. br.	NASTAVNA SREDSTVA	Jed. mjere	Količina
9.	Maketa kućne elektroinstalacije	kompl.	1
10.	Maketa vodovodne i kanizacione instalacije	kompl.	1
11.	Zbirka termoregulatora	kompl.	1
12.	Zbirka elektrotehničkih izolatora	kompl.	1
13.	Presjeci električnih provodnika	kompl.	1
14.	Zbirka mašinskih elemenata	kompl.	1
15.	Zbirka čeličnih profila	kompl.	1
	SLIKE		
1.	Razne slike postupaka obrade materijala	kompl.	1
2.	Slike iz saobraćaja	kompl.	1
3.	Slike zaštite na radu, šeme proizvodnih procesa, uređaja	kompl.	1
4.	Ostale slike vezane za nastavne sadržaje	kompl.	po 1
	E. PRIBOR ZA TEHNIČKO CRTANJE		
1.	Tabla za tehničko crtanje formata A3	kom.	16
2.	T lenjir za tablu A3	kom.	16
3.	Komplet trouglova za tehničko crtanje (veći)	kom.	1
4.	Šabloni za pisanje (komplet)	kom.	1
5.	Komplet krivuljara	kom.	1
6.	Komplet šestara	kom.	1

Napomena: Normativi su rađeni na bazi 16 učenika / grupe s kojom se radi. Svaki učenik ima svoje radno mjesto. Osnovni alat za realizaciju radnog zadatka dat je za svakog učenika, a alati koji se povremeno koriste dati su u manjem obimu. Normativom nije predviđen potrošni materijal za izvođenje vježbi, koji predstavlja veoma značajnu stavku i nije ga moguće predvidjeti jer zavisi od izabrane vježbe.

FIZIKA

PROSTOR - specijalizirana učionica - kabinet, pripremna soba - pretkabinet s priručnom stručnom literaturom i ostavom u kojoj se odlažu instrumenti.

OPREMA - pored navedene u Standardima za opće normative nastavnih sredstava na nivou škole, kabinet za fiziku oprema se kompjuterom i sistemom za projekciju i posebnom opremom kako slijedi:

R. br.	NASTAVNA SREDSTVA	Jed. mjere	Količina
	A. OSNOVNA SREDSTVA		
1.	Mehanika (ogledi iz kinematike i dinamike)	kompl.	1
2.	Pribor sa magnetskim držačima za ogledne iz statike	kompl.	1
3.	Precizna vaga s tegovima	kompl.	1
4.	Kalorika	kompl.	1
5.	Elektrostatika	kompl.	1
6.	Elektrostatički generator	kom.	1
7.	Električna struja	kompl.	1
8.	Ispravljač (4 V, 6 V, 12 V, 24 V)	kom.	1
9.	Niskonaponski transformator (4 V, 6 V, 12 V, 24V)	kom.	1
10.	Školski transformator (univerzalni)	kompl.	1

R. br.	NASTAVNA SREDSTVA	Jed. mjere	Količina
11.	Generatori i elektromotori	kompl.	1
12.	Rumkorfov induktor	kompl.	1
13.	Optička klupa s dodatnim priborom za oglede iz geometrijske optike s laserskim izvorom	kompl.	1
14.	Magnetna ploča ili ploča s magnetnim držačima i dodatnim priborom	kompl.	1
	B. EKSPERIMENTALNI UREĐAJI ZA DEMONSTRACIONE OGLEDE I LABORATORIJSKI RAD UČENIKA		
1.	Žlijeb za Galilejev ogled	kom.	1
2.	Pribor za demonstraciju inertnosti tijela	kom.	1
3.	Pribor za provjeravanje Drugog Newtonovog zakona	kom.	6
4.	Pribor za demonstraciju akcije i reakcije	kom.	1
5.	Pribor za demonstraciju padanja tijela	kom.	1
6.	Pribor za ispitivanje trenja	kom.	1
7.	Aparat za ispitivanje stabilnosti tijela	kom.	1
8.	Pribor za ispitivanje ravnoteže tijela	kom.	1
9.	Oscilator (mehanički)	kom.	1
10.	Klatno	kom.	6
11.	Maksvelov točak	kom.	1
12.	Demonstracijska poluga (jednostrana, dvostrana)	kom.	2
13.	Nepomični i pomični kotur	kom.	2
14.	Strma ravan	kom.	1
15.	Strma ravan kod koje se može mijenjati nagib	kom.	1
16.	Modeli prostih mehanizama	kolek.	1
17.	Aparat za provjeravanje Pascalovog zakona	kom.	1
18.	Pribor za ispitivanje pritiska tečnosti	kompl.	1
19.	Hidrostatska vaga	kom.	1
20.	Model hidraulične prese	kom.	1
21.	Pribor za provjeravanje Arhimedovog zakona	kompl.	1
22.	Kalorimetar s termometrom	kompl.	6
23.	Gravesandov prsten	kompl.	1
24.	Pribor za demonstraciju prenošenja količine toplote	kompl.	1
25.	Elektrostatsko klatno	kompl.	2
26.	Elektrostatska mreža	kompl.	1
27.	Faradejev kavez	kompl.	1
28.	Elektrofor	kompl.	1
29.	Pribor za demonstraciju električnog polja	kompl.	1
30.	Model pločastog kondenzatora	kom.	1
31.	Model kondenzatora promjenjivog kapaciteta	kom.	1
32.	Kondenzatori (listasti, elektrolitički, keramički, promjenjivog kapaciteta)	kolek.	1
33.	Voltin element	kom.	1
34.	Leklanšev element	kom.	1
35.	Presjek olovnog akumulatora	kom.	1
36.	Fotoelement	kom.	1
37.	Provodnici, izolatori, poluprovodnici	kolek.	1
38.	Pribor za demonstraciju električne struje u tečnostima	kompl.	1

R. br.	NASTAVNA SREDSTVA	Jed. mjere	Količina
39.	Pribor za demonstraciju električne struje u gasovima	kompl.	1
40.	Pribor za ispitivanje električnog otpora	kompl.	1
41.	Otpornici (s ručicom, keramički, grafitni s kliznim kontaktom i dr.)	kolekc.	1
42.	Makete za rednu i serijsku vezu otpornika	kom.	1
43.	Pribor za Oerstedov ogled	kompl.	1
44.	Pribor za demonstraciju magnetskog polja	kompl.	1
45.	Stalni magneti (šipke, potkovice, magnetne igle)	kolekc.	1
46.	Deklinator – inklinator	kom.	1
47.	Kompas	kom.	1
48.	Demonstracijski elektromagnet	kom.	1
49.	Pribor za demonstraciju djelovanja magnetskog polja na provodnik sa strujom	kompl.	1
50.	Električno zvonce	kom.	1
51.	Modeli električnih mjernih instrumenata	kolekc.	1
52.	Galvanometar	kom.	1
53.	Aparat za provjeravanje Lencovog pravila	kom.	1
54.	Model transformatora	kom.	1
55.	Simulator prenošenja električne energije	kompl.	1
56.	Optički elementi (ogledala, sočiva, planparalelna ploča, prizma)	kolekc.	1
57.	Sijalice na postolju (6 x 4,5 V; 5 V; 12 V; 24 V)	kolekc.	9
58.	Laserski izvor (gasni laser)	kom.	1
	C. PRIBOR ZA MJERENJE		
1.	Čelična mjerna traka (15m)	kolekc.	1
2.	Milimetarska mjerna traka	kolekc.	6
3.	Linijar (2 x 0,5 m; 2 x 0,6 m; 2 x 0,7; 2 x 1 m)	kolekc.	8
4.	Mjerilo sa nonijusom	kolekc.	6
5.	Mikrometarski zavrtanj	kolekc.	6
6.	Hronometar	kolekc.	6
7.	Dinamometar (1 N, 2 N, 5 N, 10 N, 20 N)	garnit.	1
8.	Dinamometar (3 x 2 N, 3 x 5 N, 3 x 10 N)	garnit.	9
9.	Tegovi s kukicama (1 N, 2 N, 5 N, 10 N)	garnit.	3
10.	Termometar (R, F, C, K)	kom.	1
11.	Laboratorijski termometar (0° C – 100° C)	kom.	6
12.	Laboratorijski termometar (-5° C – 100° C)	kom.	1
13.	Živin termometar	kom.	1
14.	Metalni termometar	kom.	1
15.	Termometar s alkoholom	kom.	1
16.	Barometar sa živom	kom.	1
17.	Barometar – aneroid	kom.	1
18.	Manometar s vodom (otvoreni)	kom.	1

R. br.	NASTAVNA SREDSTVA	Jed. mjere	Količina
19.	Manometar sa živom	kom.	1
20.	Metalni manometar	kom.	1
21.	Elektrometar	kom.	1
22.	Demonstracijski električni mjerni instrumenti (ampermetar, voltmetar)	kom.	2
23.	Voltmetar (10 V)	kom.	6
24.	Ampermetar (0,5 A)	kom.	6
25.	Galvanometar	kom.	1
26.	Univerzalni mjerni elementi	kom.	1
27.	Otpornik s čepovima (10 Ω , 3 x 100 Ω , 100 Ω)	kom.	1
28.	Otpornik s kliznim kontaktom (3 x 10 Ω , 6 x 55 Ω , 2 x 100 Ω)	kom.	11
29.	Otporna dekada (1-11.000)	kom.	1
30.	Menzura (2 x 100 ml, 6 x 500 ml, 3 x 1 l)	kom.	11
31.	Epruveta (2 x 50 ml, 2 x 100 ml)	kom.	4
32.	Pipeta (različitih zapremina)	kom.	2
33.	Vertikalna skala-visinomjer	kom.	2
	PRIBOR OD STAKLA		
1.	Laboratorijska čaša (1 l)	kom.	2
2.	Duboka staklena kada (5 l)	kom.	1
3.	Plitka staklena kada (5 l)	kom.	1
4.	Staklena čaša (6 x 1 l, 2 x 0,5 l)	kom.	8
5.	Laboratorijska tikvica (s ravnim dnom i pokretnim klipom)	kom.	1
6.	Stakleni lijevak	kom.	1
7.	Spojena posuda s više cijevi (različitog presjeka)	kom.	1
8.	Graduirani stakleni cilindri (različitog oblika, jednakog poprečnog presjeka pri dnu)	kom.	3
9.	Slog kapilara	kom.	1
10.	Staklene ploče (različitih površina)	kom.	5
11.	Staklena posuda (0,1 l)	kom.	2
12.	Staklena cijev oblika slova T	kom.	1
	D. SLIKE, GRAFIČKA SREDSTVA, NASTAVNI FILMOVI, VIDEOSNIMCI, OBRAZOVNI SOFTVERI		
1.	Prikaz sistema mjernih jedinica - SI		
2.	Slike najpoznatijih fizičara		
3.	Tablice, grafikoni i dijagrami odgovarajućih fizikalnih veličina, odnosno pojava		
4.	Polarizirani transparenti (Optika I, II, III) serija 1	serija	1
5.	Nastavni filmovi: - rad i promjena energije - indukcija napona - struktura materije		
6.	Videosnimci fizikalnih pojava i procesa (ogleda)		
7.	Edukacioni softveri – fizika		
8.	Set folija sa sistematizacijom gradiva iz fizike po oblastima u vidu tabelarnog prikaza osnovnih fizikalnih veličina i zakona		

R. br.	NASTAVNA SREDSTVA	Jed. mjere	Količina
9.	Časopisi iz fizike i stručna literatura prilagođena učenicima osnovne škole (popularna interpretacija moderne fizike)		
	E. DOPUNSKA OPREMA		
1.	Spiralne opruge (zavojnice) različitog koeficijenta istežanja	komp.	2
2.	Slog jednakih pločica	slog	1
3.	Držač s dvostrukom kukom	kom.	3
4.	Različita postolja	kom.	10
5.	Visak	kom.	1
6.	Bimetalna traka	kom.	1
7.	Plamenik	kom.	1
8.	Termos-boca	kom.	1
9.	Emajlirana posuda (0,5 l)	kom.	6
10.	Korito s pijeskom (provodno)	kom.	1
11.	Točak s lopaticom	kom.	1
12.	Električni grijač (rešo)	kom.	6
13.	Električni razvodnik	kom.	2
14.	Prekidač (jednopolni, dvopolni)	kom.	8
15.	Kušalica (kuglica na dršci od izolatora)	kom.	1
16.	Zavojnica (1200 navoja) i druge	komp.	1
17.	Sijalica s mliječnim staklom	komp.	1
18.	Univerzalni stalak	komp.	11
19.	Laboratorijski stalak	komp.	6
20.	Izolacioni stalak		10
	F. POTROŠNI MATERIJAL		
1.	Tijela nepravilnog i pravilnog geometrijskog oblika različite zapremine napravljena od različitih tvari		
2.	Papirne trake, milimetarski papiri, filter-papir, staniolska folija, grafolija, flomasteri za staklo		
3.	Konac, najlonski konac, izolirna traka, univerzalni lijevak		
4.	Gumena crijeva, plastične i staklene cijevi različitog poprečnog presjeka i dužine		
5.	Opiljci od gvožđa, drveta, olovna sačma		
6.	Čepovi od gume, pluta i plastike		
7.	Krokodil-štipaljke, drvene štipaljke, razne kuke, držači, hvataljke i markeri		
8.	Žice od različitih tvari, različitog poprečnog presjeka i dužine		
9.	Ploče od metala, polivinila, stakla, kartona		
10.	Destilirana voda, alkohol, eter, ulje, živa		
11.	Kuhinjska so, fluorescin, kalijev permanganat		
12.	Plastelin, pijesak		
13.	Sijalica za projekcione aparate i druge potrebne sijalice	kom.	4
14.	Suha baterija		
	G. PRIRUČNI ALAT		
1.	Čekić, kombinirana kliješta, odvijači, nož, makaze za papir i listovi papira		
2.	Pribor za lemljenje		

Napomena: Alternativa za gore navedenu opremu može biti oprema sadržana u setovima učila sortiranih po oblastima, koji omogućavaju izvođenje laboratorijskih vježbi i demonstracionih ogleda predviđenih nastavnim programima iz fizike, i kompjuterizirana mjerna oprema.

Broj setova se za svaku oblast određuje prema broju grupa. Grupu koja radi s jednim setom čini 4 do 6 učenika.

Kompjuterizirana mjerna oprema sadrži uz postojeću opremu odgovarajuće senzore i sistem koji omogućava automatsku akviziciju i obradu podataka na kompjuteru uz grafički i tabelarni prikaz.

HEMIJA / KEMIJA

PROSTOR:

Laboratorij - kabinet za hemiju

Prostorija u kojoj se izvodi eksperimentalna nastava iz hemije treba da je svijetla, s umjetnom rasvjetom, s mogućnošću dobrog provjetravanja.

Priprema soba - pretkabinet, koristi se za pripremanje vježbi, održavanje opreme i radne potrebe nastavnika.

Ostava - služi kao magazin za hemikalije. Ovi prostori fizički su povezani s kabinetom i s njima čine jedinstven blok.

OPREMA: Oprema potrebna za realizaciju nastave hemije planira se na bazi 30 učenika (5 grupa) i sastoji se iz slijedećih segmenata:

1. Osnovna oprema
2. Audiovizuelni izvori informacija
3. Aparati i instrumenti
4. Pomoćni didaktički materijal
5. Laboratorijsko staklo
6. Hemikalije (neophodni reagensi)
7. Pomoćni pribor
8. Zaštitna (sigurnosna) oprema

1. Osnovna oprema:

- Demonstracijski sto za nastavnika s priključcima za struju, vodu i plin.
- Radni stolovi za učenike prekriveni plastičnom masom otpornom na hemikalije. Ako je kapacitet stola 6 učenika, onda je 5 stolova dovoljno za odjeljenje od 30 učenika. Raspored stolova uvjetovan je dimenzijama prostorije, kao i rasporedom instalacija. Položaj stolova omogućava izvođenje ogleda i grupno i pojedinačno. Uobičajeno je da se radni stolovi instaliraju u centralnom nizu. Svaki sto treba da ima slavinu za vodu i slivnik. Ukoliko to nije moguće, onda se slivnik s nekoliko slavina montira na centralnom dijelu prostorije ili se nalazi sa strane stola. Iznad slivnika se najčešće postavlja boca s destiliranom vodom. Radni stolovi imaju priključke za struju i plin. s ladicom u kojoj se drži radni materijal (praktikum, sveske, filter-papiri, makaze i dr.), i ormarić u kojem se drži metalni pribor (stalci, plamenici, kleme i sl.).

- Police za reagense, koji se najčešće koriste, postavljaju se po dužini radnih stolova.
- Stolice na zavrtanj čija se visina može regulirati, tako da se može raditi sjedeći.
- Školska tabla, što duža (zbog pisanja hemijskih jednačina). Preporučuje se iznad table instaliranje duge neonske cijevi.
- Projekciono platno fiksirati sa strane ili iznad table.
- Digestor (ormar za izvlačenje otrovnih gasova) priključen na dimnjak. U dimnjaku se instalira ventilator kako bi se pojačalo uvlačenje gasova i para.
- Učioničke klupe i stolice na bazi 30 učenika. Moguća je kombinacija jednosjeda, dvosjeda ili trosjeda, zavisno od veličine prostorije i rasporeda osnovne opreme.
- Ormari s policama za hemikalije, laboratorijsko staklo i stručnu literaturu. Ovi ormari obično su sa ustakljenim vratima i postavljaju se duž jednog zida učionice.

2. Audiovizuelni izvori informacija:

- Grafoskop, episkop i epidijaskop
- Kompjuter i projektor za korištenje edukacionih softvera
- Edukacioni softveri - hemija
- TV aparat i videorekorder
- Videokasete (po izboru nastavnika)

3. Aparati i instrumenti:

- Precizna tehnička vaga s utezima (osjetljivost 0,01 g.)
- Termometri (50, 100 i 200 °C)
- Hofmanov aparat (elektroliza vode)
- Kipov aparat (razvijanje gasova)
- Aparatura za destilaciju vode
- Eksikator (sušionik)

4. Pomoćni didaktički materijal:

- Mapa periodnog sistema elemenata
- Tehnološke table
- Zidne slike
- Šeme i crteži (usklađeni s programskim potrebama)
- Modeli (kristalne rešetke, atomi, molekule)
- Zbirka ruda i minerala

5. Laboratorijsko staklo:

- Epruvete, 16 x 160 mm 5 kom.
- Čaša od 250 ml 100 kom.
- Čaša od 150 ml 5 kom.
- Čaša od 100 ml 5 kom.
- Stakleni lijevak (R= 10 cm) 5 kom.
- Balon okruglog dna (250 ml) 5 kom.
- Balon s ravnim dnom (100ml) 5 kom.
- Erlenmaerove tikvice (100 ml) 5 kom.
- Erlenmaerove tikvice (150 ml) 5 kom.
- Staklena kada, dvije veličine 2 kom.
- Lijevak za odvajanje 5 kom.
- Menzure (10, 25, 50, 100 ml) po 2
- Petrijeve šolje (R= 10 cm) kom.
- Porcelanska zdjela (R= 10 cm) 10 kom.
- Tarionik s tučkom (2 veličine) 5 kom.
- Satno staklo po 5

- Staklene cijevi (R=8mm) kom.
- Stakleno zvono 20 kom.
- Bireta (25) 10 m
- Vodeno hladilo (Libigovo) 2 kom.
- Odmjerne tikvice za pripremu rastvora 5 kom.
- Pipete trbušaste i graduirane 5 kom.
- Stakleni štapići 30 kom.

6. Osnovne kemikalije potrebne za izvođenje laboratorijskih vježbi i demonstracionih oglada definisanih Nastavnim planom i programom za predmet Hemija / Kemija.

7. Pomoćni pribor:

- Tacne plastične 10 kom.
- Stalci za epruvete 5 kom.
- Drvene štipaljke za epruvete 30 kom.
- Četkice za pranje epruveta 10 kom.
- Osnovni alat (nož, turpija, kliješta, makaze) po 5 kom.
- Komplet bušača za čepove 1 kom.
- Gumeni čepovi raznih dimenzija 60 kom.
- Gumeno crijevo (R= 8 mm) 10 m
- Metalni stativi visine 60 cm 5 kom.
- Metalni prstenovi 5 kom.
- Metalne kleme i mufovi po 5 kom.
- Tronošci i mrežice po 5 kom.
- Lakmus-papir (plavi i crveni) po 5 pak.
- Filter-papir 5 tabli
- Kašičice ili špatule 5 kom.
- Izvori toplote (špiritne lampe, plinske lampe) po 5 kom.
- Svijeće, šibice po 10 kom.

8. Zaštitna oprema:

- Protivpožarna oprema (ručni aparat za gašenje požara sa CO₂, sanduk pijeska s lopatom, azbestne rukavice)
- Ormarić za pružanje prve pomoći u kome su lijekovi, rastvori kemikalija i zavojni materijal
- Sredstva za uklanjanje otrova (dekontaminaciju)

PRAVILA ZA SIGURAN RAD UČENIKA U LABORATORIJU

Osnovna pravila sigurnosti u hemijskom laboratoriju jesu poznavanje svega onog što se odnosi na rad u laboratoriju i strogo pridržavanje sljedećih mjera predostrožnosti:

- U prostoriji gdje su smješteni pribor i hemikalije i gdje će se izvoditi eksperimenti ulazi se samo uz prisustvo ili odobrenje nastavnika.
- U laboratorij ulazimo mirno i mirno izlazimo iz njega.
- Na radnom mjestu u laboratoriju ne treba držati ništa nepotrebno (osim materijala potrebnog za eksperiment, na stolu mogu stajati: praktikum, sveska i pribor za pisanje).
- U laboratoriju se ne jede i ne pije zbog mogućnosti trovanja.

- Učenici sami održavaju čistoću svog radnog stola i laboratorijskog pribora s kojim rade.

- Otpaci što nastaju tokom eksperimenta bacaju se na za to određeno mjesto.

- Moramo rukovati pažljivo instalacijama za vodu, el. struju i plin.

- Prije eksperimenta treba pažljivo pročitati uputu za rad, a također dobro slušati nastavnikove upute kako bi se savladala pravila rukovanja navedenim vrstama supstanci.

- Da bismo zaštitili sebe, svog kolegu i svoju okolinu, poštujemo sljedeće zahtjeve:

1. Ne razlijevajmo i ne rasipajmo hemikalije.
2. Za eksperiment uzimajmo uvijek minimalnu količinu tvari, ukoliko u uputi ne stoji drugačije.
3. Hemikalije ne dirajmo rukama, jer mnoge su ili otrovne ili nagrizaju kožu ili sluzokožu.
4. Čvrste tvari vadimo iz boce samo kašičicom, a tečne pipetom ili sipamo preko lijevka.
5. Čep s boce u kojoj je hemikalija drži se u ruci ili stavlja na sto, ali tako da se ne odloži na onu stranu koja je bila okrenuta prema hemikaliji.
6. Izvađenu hemikaliju ne vraćajmo ponovo u posudu.
7. Ne smijemo ostavljati otvorenu bocu iz koje smo uzeli reagens i vraćajmo je uvijek na njeno prvobitno mjesto.
8. Pri sipanju baza ili kiselina ne naginjemo se iznad njih.
9. Ne mirišimo supstance direktno iznad boce, već mašimo rukom iznad otvora boce prema licu dok se miris ne osjeti.
10. Prije zagrijavanja tečnih tvari dodajemo staklene perlice ili kamenčiće da ne bi došlo do prskanja pri ključanju.
11. Pri zagrijavanju tečnosti budimo oprezni, jer može biti izbačena iz posude.
12. Tvari u časi miješajmo staklenim štapićima, a u epruveti laganim lupkanjem kažiprstom po njoj.
13. Da bismo zaštitili odijelo od nagrizajućih supstanci, prilikom eksperimenta obavezno nosimo radnu keclju.
14. Radove s lako zapaljivim supstancama ne izvodimo u blizini plamena. U slučaju da se zapale, gasimo ih pijeskom ili pamučnom tkaninom, a ne vodom.

- Po završetku eksperimenta sav upotrijebljeni pribor dobro operimo, očistimo i ostavimo na mjesto.

- Prije i poslije izvođenja eksperimenta treba dobro provjetriti prostoriju.

- Moramo znati gdje u prostoriji u kojoj izvodimo eksperiment stoji priručna apoteka, a gdje su protupožarna sredstva.

- Pri napuštanju laboratorija treba zatvoriti instalacije za vodu ili plin i isključiti električne uređaje.

Škole su obavezne da prate najnovija dostignuća u nastavnoj tehnologiji i nabavljaju nastavna sredstva za unapređivanje nastave.

BIOLOGIJA**PROSTOR**

Specijalizirana učionica - kabinet koju čine:

- laboratorij,
- pripremna soba - pretkabinet za pripremanje materijala za praktične radove i vježbe i ostava za potrošni materijal, kemikalije, instrumente, aparate, potreban alat i dr.,
- kutak žive prirode - za gajenje biljaka i životinja potrebnih za demonstracije, ogleda i vivisekciju, u kojoj učenici i nastavnici obavljaju dugotrajna posmatranja i ogleda.

Prostorije biološkog kabineta fizički su povezane s kabinetom i s njima čine jedinstvenu / integralnu cjelinu.

OPREMA - pored navedene u Standardima za opće normative nastavnih sredstava na nivou škole, potrebna je i posebna oprema kako slijedi:

R. br.	NASTAVNA SREDSTVA	Jed. mjere	Količina
	OPREMA PROSTORA		
1.	Tabla s dva krila	kom.	1
2.	Demonstracioni sto s lavaboom i priključak za plin, struju i vodu	kom.	1
3.	Laboratorijski stolovi s keramičkom radnom površinom, priključcima za plin i struju, mobilnim pločama za pisanje i odgovarajućim stolicama za 12-16 učenika		
4.	Ormari za kemikalije, od kojih je jedan pogodan za čuvanje lahko zapaljivih otrovnih kemikalija	kom.	3
5.	Ormari za stakleni i laboratorijski pribor	kom.	4
6.	Klupe sa stolicama, po mogućnosti za 30 učenika (uvjetno)		
7.	Zavjese za zamračivanje prostora		
8.	Komplet za ličnu i protivpožarnu zaštitu		
	OPREMA ZA EKSPERIMENTALNI RAD		
	A. NASTAVNA SREDSTVA I POMAGALA		
1.	Staklene kade raznih veličina	kompl.	1
2.	Reagens-boce (250, 500, 199 ml)	kompl.	1
3.	Pipete 10 ml	kompl.	1
4.	Erlenmajerove tikvice (10, 100, 250, 400 ml)	kompl.	5
5.	Stakleni lijevci	kompl.	1
6.	Univerzalni stativ 60 cm na ploči	kom.	1
7.	Stakleno zvono	kom.	2
8.	Tarionica (porculanski i stakleni) s tučkom	kom.	5
9.	Špiritne lampe s tronošcima i azbestnom mrežicom	kom.	5
10.	Stalak za epruvete	kom.	30
11.	Epruvete	kom.	100
12.	Laboratorijske čaše (vatrostalne, raznih veličina)	kom.	20
13.	Tegle prahovke (razne veličine)	kom.	20
	B. LABORATORIJSKI PRIBOR, APARATI, INSTRUMENTI		
1.	Mikroskopi i mikroprojektorji s priborom	kom.	8
	Školski mikroskop, uvećanje 600 puta i više	kom.	8
	Mikroskopska lampa		

R. br.	NASTAVNA SREDSTVA	Jed. mjere	Količina
2.	Pribor za mikroskopiranje:		
	- predmetna stakla	kom.	100
	- pokrovna stakla	kom.	100
	- mikroskopske igle	kom.	12
	- tikvice s kapaljkama	kom.	10
	- žileti za preparate	kom.	10
	- Lupe (uvećanja 5 i 10 puta)	kom.	10
	AKVARIJ S PRIBOROM	kom.	1
	AKVARIJ S TERARIJEM	kom.	1
	INSTRUMENTARIJ	kom.	1
1.	Pribor za disekciju i vivisekciju: kada, skalpeli, pincete, makaze, lancete, igle	kompl.	5
	S L I K E		
1.	Životne zajednice - biocenoze		
	- šuma	kom.	1
	- livada	kom.	1
	- bara	kom.	1
	- more	kom.	1
	- rijeke i jezera	kom.	1
	- jestive biljke	kom.	1
	- jestive životinje	kom.	1
	- zaštita vode	kom.	1
	- zaštita zemljišta	kom.	1
	- zaštita vazduha	kom.	1
	- lanci ishrane (u šumi, na livadi, u bari, u moru)	kom.	1
2.	Biljni svijet		
	- tabla: ćelija (stanica)	kom.	1
	- tabla: bakterije i alge	kom.	1
	- tabla: gljive i lišaji	kom.	1
	- tabla: mahovine i paprati	kom.	1
	- tabla: golosjemenjače	kom.	1
	- tabla: familije ljutića i bukava	kom.	1
	- tabla: familije leptirnjača i pomoćnica	kom.	1
	- tabla: familije ljiljana i trava	kom.	1
3.	Slike iz botanike u više boja: pupoljak, stablo, korijen, list, (anatomija i morfologija), cvijet, cvat, (oprašivanje) plodovi (mesnati, suhi, ostali plodovi)		1
	Slike iz anatomije životinja:		
	- beskičmenjaci: sunderi i dupljari, člankovite gliste, kišna glista, ljuskari - riječni rak, pauzi-pauk krstaš, insekti - pčela, školjke - slatkododna školjka, puževi - vinogradski puž, bodljokošci - morski jež	kompl.	1
	- kičmenjaci: hrskavičave ribe, ribe s okoštanim skeletom, vodozemci - zelena žaba, unutrašnji organ ženke žabe, gmizavci - zelembač, ptice - golub, sisari - zec (kunić)	kompl.	1
4.	Slike iz anatomije čovjeka - kaširane:		

R. br.	NASTAVNA SREDSTVA	Jed. mjere	Količina
3.	Kuhinjski element sa sudoperom	kom.	1
4.	Frižider	kom.	1
5.	Ekspres-lonac 5 ili 7 l	kom.	1
6.	Emajl i teflon-tave	kom.	2
7.	Garnitura šerpi i lonaca	kom.	1
8.	Plehoivi raznih veličina	kom.	3
9.	Plastične kade raznih veličina	kom.	3
10.	Pribor za pripremanje jela: kuhinjska vaga, ručni i električni mikser, zdjele za miješanje, cjediljke, noževi, ribeži, varjače, kutije za namirnice i dr.	kompl.	1
11.	Sokovnik	kom.	1
12.	Pribor za jelo (stolnjaci, salvete, poslužavnici, zdjele, tanjiri, tanjirići, zdjelice, korpice za hljeb, sahani, slanici, kašike, viljuške, noževi, šoljice, čaše i drugo, u garniturama)	kompl.	1
13.	Sanduče za prvu pomoć	kompl.	1
B. OBLAST ODIJEVANJA			
1.	Šivaća mašina sa svim priborom za šivanje i vezenje	kompl.	1
2.	Pribor za šivanje, pletenje i vezenje	kompl.	1
3.	Mašina za pletenje s priborom	kompl.	1
4.	Daska za peglanje	kom.	1
5.	Pegla	kom.	1
6.	Ostali pribor i sredstva za čišćenje i održavanje odjeće i obuće	kompl.	1
C. OBLAST STANOVANJA			
1.	Mašina za pranje rublja	kom.	1
2.	Električni usisivač s priborom	kom.	1
3.	Aspirator	kom.	1
4.	Brisač poda (zooger)	kom.	1
5.	Ostali pribor i sredstva za čišćenje i održavanje stana	kompl.	1
6.	Model stana	kompl.	1
7.	Maketa porodične kuće	kompl.	1
EDUKATIVNA SREDSTVA			
1.	Mape iz ishrane, stanovanja i odijevanja		
2.	Videokasete iz oblasti ishrane, stanovanja i odijevanja		
3.	Edukativni softveri koji podržavaju programske sadržaje iz kulture življenja		

HISTORIJA / POVIJEST

PROSTOR - specijalizirana učionica - kabinet s priručnom bibliotekom u zastakljenim vitrinama, pretkabinetom sa držačima za karte i ostavom.

OPREMA - pored navedene u Standardima za opće normative nastavnih sredstava na nivou škole, potrebna je i posebna oprema kako slijedi:

R. br.	NASTAVNA SREDSTVA	Jed. mjere	Količina
A. ŠTAMPANI MATERIJAL			
1.	Zidne karte	kom.	1
	Mape slijepih karata	kompl.	4
	Grčka u starom vijeku	kom.	1

R. br.	NASTAVNA SREDSTVA	Jed. mjere	Količina
	Rimsko carstvo	kom.	1
	Hronološka karta I dio, od prahistorije do geografskih otkrića	kom.	1
2.	Hronološka karta II dio, od geografskih otkrića do savremenog doba	kom.	1
3.	Južni Slaveni u ranom feudalizmu	kom.	1
4.	Srednjovjekovna bosanska država	kom.	4
5.	Doba velikih geografskih otkrića	kom.	1
6.	Evropa u XVII stoljeću	kom.	1
7.	Evropa od 1815. do 1848.	kom.	1
8.	Evropa u XIX stoljeću	kom.	1
9.	Jugoslavenske zemlje u XIX i XX stoljeću	kom.	1
10.	Prvi svjetski rat, Evropa 1914 -1930.	kom.	1
11.	Svijet – politička karta	kom.	1
B. STATIČKI VIZUELNI MATERIJAL			
1.	Kompleti grafofolija od I do VII dijela	kom.	po 1
C. POKRETNİ VIZUELNI MATERIJAL			
1.	Videokasete – Stari vijek	kompl.	1
2.	Videokasete – Srednji vijek	kompl.	1
3.	Videokasete – Feudalizam	kompl.	1
4.	Videokasete – Srednjovjekovna kultura	kompl.	1
5.	Videokasete – Turska osvajanja Balkanskog poluostrva	kompl.	1
6.	Videokasete – Kapitalistička privreda	kompl.	1
7.	Videokasete – Evropa i svijet u XVIII i XIX stoljeću	kompl.	1
8.	Videokasete – Jugoslavenski narodi u XVIII i XIX stoljeću	kompl.	1
9.	Videokasete – Revolucija 1848/49. godine	kompl.	1
10.	Videokasete – Naši narodi krajem XIX i početkom XX stoljeća	kompl.	1
11.	Videokasete – BiH u I i II svjetskom ratu	kompl.	1
12.	Videokasete – BiH poslije II svj. rata	kompl.	1
D. POTROŠNI MATERIJAL			
1.	Čisti listovi grafofolija	kompl.	1
2.	Luminal i druge hemijske olovke	kompl.	2
3.	Videokasete	kompl.	5
4.	Blok-papir za izradu slijepih karata	kompl.	10
5.	Olovke u boji	kompl.	10
6.	Papir za crtanje	kompl.	10

GEOGRAFIJA / ZEMLJOPIS

PROSTOR - specijalizirana učionica - kabinet s pripremnom sobom / pretkabinetom s držačima za odlaganje karata, vitrinama za stručnu literaturu, stolom za pripremanje panoa, popravljavanje oštećenih karata i ostavom: za geografske instrumente, folije za grafoskop, teleskope i drugo.

OPREMA - pored navedene u Standardima za opće normative nastavnih sredstava na nivou škole, potrebna je i posebna oprema kako slijedi:

R. br.	NASTAVNA SREDSTVA	Jed. mjere	Količina
A. INSTRUMENTI – MODELI			
1.	Globus – fizički	kom.	2
2.	Globus – indukcioni	kom.	1
3.	Globus – reljefni	kom.	1
4.	Zbirka minerala	kom.	1
5.	Busola	kom.	30
6.	Vjetrokaz	kom.	1
7.	Termometar (obični, minimalni, maksimalni)	kom.	po 7
8.	Barometar (Aneroid)	kom.	1
9.	Barograf	kom.	1
10.	Kišomjer	kom.	1
11.	Kurvimetar	kom.	1
12.	Metarska vrpca	kom.	15
13.	Pantograf	kom.	1
14.	Planimetar	kom.	1
15.	Lupe sa svjetlom i bez svjetla	kom.	30
16.	Planetarij	kom.	1
17.	Teleskop školski	kom.	1
18.	Telurij	kom.	1
19.	Durbin	kom.	5
B. ŠTAMPANI MATERIJAL			
1.	Karta svijeta – fizička	kom.	2
2.	Karta svijeta – politička	kom.	1
3.	Karta Evrope – fizička	kom.	2
4.	Karta Evrope – politička	kom.	1
5.	Karta Evrope – ekonomska	kom.	1
6.	Karta rasprostranjenosti stanovništva Evrope	kom.	1
7.	Karta Azije – fizička	kom.	1
8.	Karta Afrike – politička	kom.	1
9.	Karta Sjeverne Amerike – fizička	kom.	1
10.	Karta Južne Amerike – fizička	kom.	1
11.	Karta Australije i Oceanije – fizička	kom.	1
12.	Politička karta Sjeverne i Južne Afrike	kom.	1
13.	Karta Južne Evrope – fizička	kom.	1
14.	Karta Bosne i Hercegovine – fizička	kom.	2
15.	Karta Bosne i Hercegovine - demografska	kom.	1
16.	Karta Bosne i Hercegovine - topografska R 1:50.000	kom.	5
17.	Karta Bosne i Hercegovine - geološka	kom.	1
18.	Karta Bosne i Hercegovine - ekonomska	kom.	2
19.	Plan grada	kom.	1
20.	Mape slijepih karata za svaki kontinent	kompl.	3
C. STATIČNI VIZUELNI MATERIJAL			
1.	Slajd-šema: Zemljine sfere	kom.	1
2.	Slajd-šema: Sunčev sistem	kom.	1
3.	Slajd-šema: Mjesečeve mijene	kom.	1
4.	Slajd-šema: Satne zone na Zemlji	kom.	1
5.	Slajd-šema: Geografska širina	kom.	1
6.	Slajd-šema: Geografska dužina	kom.	1
7.	Slajd-šema: Kartografski znaci	kom.	1
8.	Slajd-šema: Apsolutna i relativna visina	kom.	1

R. br.	NASTAVNA SREDSTVA	Jed. mjere	Količina
9.	Slajd-šema: Bore i rasjedi u reljefu	kom.	1
10.	Slajd-šema: Riječna erozija	kom.	1
11.	Slajd-šema: Lednička erozija	kom.	1
12.	Slajd-šema: Abrazija	kom.	1
13.	Slajd-šema: Kraška erozija	kom.	1
14.	Slajd-šema: Eolska erozija	kom.	1
15.	Slajd-šema: Vulkanske i seizmičke zone na Zemlji	kom.	1
16.	Slajd-šema: Klimatske zone na Zemlji	kom.	1
17.	Slajd-šema: Vegetacijske zone na Zemlji	kom.	1
18.	Slajd-šema: Ljudske rase na Zemlji	kom.	1
D. POKRETNİ VIZUELNI MATERIJAL			
1.	Videokasete s dokumentarnim TV emisijama Gradovi Bosne i Hercegovine Planine Bosne i Hercegovine Rijeke Bosne i Hercegovine	kompl. kompl. kompl.	1 1 1
2.	Videofilmovi TV-prijemnik Videouređaj Kompjuter s pratećom opremom Digitalna kamera Digitalni projektor	kom. kom. kom. kom. kom. kom.	1 1 1 1 1 1
3.	Fototeka	kompl.	1
E. POTROŠNI MATERIJAL			
1.	Čisti listovi grafolija	kom.	100
2.	Vodootporni flomasteri	kom.	2
3.	Videokasete	kompl.	5
4.	Blok-papir za izradu slijepih karata	kom.	30
5.	Olovke u boji	kompl.	30
6.	- Pribor za crtanje (linijar, šestar) - Geografska literatura (udžbenici, priručnici, geografske čitanke i druga stručna literatura) - Atlasi - Pedagoška literatura (metodike nastave geografije, didaktike, opća pedagogija i psihologija) - Časopisi - Geografski atlas svijeta (poznatih svjetskih izdavača) - Diskete, CD-ovi	kompl.	30

TJELESNI I ZDRAVSTVENI ODGOJ

PROSTOR

- sala za sport u skladu s normativom prostora
- kabinet za nastavnika
- svlačionice za učenike, odvojeno za dječake i djevojčice
- mokri čvor, odvojeno za dječake i djevojčice
- spremište za odlaganje sprava i rekvizita

OPREMA - pored navedene u Standardima za opće normative nastavnih sredstava na nivou škole, potrebna je i posebna oprema kako slijedi:

R. br.	NASTAVNA SREDSTVA	Jed. mjere	Količina
	A. SPRAVE I REKVIZITI		
	S P R A V E		
1.	Gimnastički sanduk	kom.	2
2.	Vratilo	kom.	1
3.	Kozlič (mali)	kom.	1
4.	Kozlič (veliki)	kom.	1
5.	Konopac za penjanje	kom.	4
6.	Ripstol 100 x 260	kom.	16
7.	Strunjača	kom.	6
8.	Strunjača sunder 200 x 150 x 40	kom.	2
9.	Odskočna daska	kom.	2
10.	Gimnastičke klupe	kom.	2
11.	Greda niska	kom.	1
12.	Stalci za skok uvis	par	1
13.	Stalci za mrežu i mreža za odbojku	gar.	1
14.	Koševi	gar.	1
15.	Golovi za rukomet	kom.	2
16.	Stol za stoni tenis	kom.	2
	R E K V I Z I T I		
1.	Palice	kom.	36
2.	Okretišta	kom.	10
3.	Medicinke 2,3 kg i 5 kg	kom.	15
4.	Lopte za odbojku	kom.	15
5.	Lopte za košarku	kom.	15
6.	Lopte za rukomet	kom.	15
7.	Lopte za nogomet	kom.	6
8.	Vijača – kratka	kom.	36
9.	Vijača – duga	kom.	2
10.	Konopac za navlačenje	kom.	1
11.	Obruči	kom.	15
12.	Lopte gumene (ritmičke)	kom.	10
13.	Prepone	kom.	2
14.	Kožne loptice 200 gr. (za bacanje u cilj)	kom.	6
15.	Kugla 3 i 4 kg	kom.	2
16.	Metar – čelični 25 m	kom.	1
17.	Startni blokovi	kom.	4
18.	Koturaljke	kom.	5
19.	Klizaljke	kom.	5
20.	Skije za trčanje	kom.	17
21.	Sanke	kom.	2
22.	Štoperice	kom.	2
23.	Startni pištolj	kom.	1
24.	Pumpa za lopte	kom.	1
25.	Brojevi od platna (za kros)	kom.	30
26.	Ručni semafor ili elektronski semafor	kom.	1
27.	Meta-daska	kom.	2
28.	Pištaljka	kom.	5
29.	Palica za hokej (na parketu, travi, ledu)	garnitura	1
30.	Mrežice za stoni tenis sa zatezačima	garnitura	2

R. br.	NASTAVNA SREDSTVA	Jed. mjere	Količina
31.	Reketi za stoni tenis	kom.	8
	B. OPREMA ZA OTVORENI SPORTSKI TEREN		
1.	Vrata za rukomet, usadna	kom.	2
2.	Koševi s konstrukcijom, fiksni	kom.	2
3.	Stalci za odbojku sa zatezačima ili usadni i mrežom s čeličnom žicom	garnitura	1
4.	Stalci za tenis sa zatezačima ili usadni i mrežom s čeličnom žicom	kom.	1
5.	Jama za skok udalj	kom.	1
6.	Segmenti za bacanje kugle	kom.	1
	INSTRUMENTI ZA MJERENJE REZULTATA		
1.	Karton (knjižica) tjelesnog razvoja učenika, mali i veliki	kom. za 1 uč.	1
2.	Antropometar	kom.	1
3.	Kaliper	kom.	1
4.	Dinamometar	kom.	1
5.	Vaga	kom.	1
6.	Taping-ploča	kom.	1
7.	Centimetarska traka	kom.	1
8.	Metodologija rada	kom.	1
9.	Kriterijske tablice	kom.	1
	OSTALA SREDSTVA		
1.	Dijafilmovi - Lična higijena - Pravilno držanje tijela	kom. kom.	1 1
2.	Kinogrami - Higijena ishrane - Higijena odmora - Higijena tjelesnog vježbanja	kom. kom. kom.	1 1 1
3.	Videorekorder i TV	kom.	1
	OSTALA SREDSTVA (PRIBOR)		
1.	Radno odijelo i obuća za nastavnika	kompl.	1
2.	Skijaška oprema nastavnika	kompl.	1
3.	Pribor za obuku u plivanju	kompl.	1
4.	Kompjuter	kompl.	1
5.	Krede u boji	kompl.	1
6.	Prva pomoć	kompl.	2
	PREPORUČUJE SE:		
1.	Razboj	kom.	1
2.	Krugovi	kom.	1
3.	Konj s hvataljkama	kom.	1
4.	Visoka greda	kom.	1

MUZIČKA / GLAZBENA KULTURA

PROSTOR - specijalizirana učionica - kabinet s pretkabinom i ostavom za štampani materijal i instrumente.

OPREMA - pored navedene u Standardima za opće normative nastavnih sredstava na nivou škole, potrebna je i posebna oprema kako slijedi:

R. br.	NASTAVNA SREDSTVA	Jed. mjere	Količina
A. ŠTAMPANI MATERIJAL			
1.	Štampani notni primjeri za izvođenje muzike pjevanjem i sviranjem prema NP	zbirka	1
2.	Zbirka tema poznatih djela domaćih i stranih autora prema nastavnom programu	zbirka	1
3.	Zbirka sevdalinki, gradskih pjesama	zbirka	1
4.	Muzička literatura za dječije horove, vokalne sastave, instrumentalne ansamble i orkestre	zbirka	6
B. STATIČKI VIZUELNI MATERIJAL			
1.	Fotografija većeg formata istaknutih kompozitora i poznatih interpretatora - domaćih i stranih	kompl.	1
2.	Fotografije ili slajdovi instrumenata simfonijskog orkestra i tradicionalnih narodnih instrumenata u Bosni i Hercegovini	kompl.	1
3.	Fotografije ili slajdovi orkestara i horova, vokalnih i instrumentalnih ansambala	kompl.	1
4.	Zidne slike ljestvica	kompl.	1
5.	Grafofolije za osnove muzičke pismenosti	serija	100
C. ZVUČNI MATERIJAL			
1.	Gramofonske ploče, audiokasete ili CD-ovi sa snimljenim djelima prema nastavnom programu	kompl.	2
2.	Odlomci iz poznatih opera, solo i horske pjesme za upoznavanje svih pjevačkih glasova i vrsta horova	kompl.	1
3.	Zvučni snimci instrumenata simfonijskog orkestra u solističkoj funkciji i u manjim kamernim ansablama	kompl.	1
4.	Zvučne reprodukcije tradicionalnog narodnog pjevanja i sviranja iz svih krajeva Bosne i Hercegovine i primjeri novokomponirane narodne muzike	kompl.	1
5.	Audiokasete ili CD-ovi sa snimljenim prigodnim kompozicijama za praznike i svečanosti	kompl.	1
D. POKRETNI VIZUELNI I AUDIOVIZUELNI MATERIJAL			
1.	Filmovi iz života poznatih kompozitora i izvođača	kom.	8-10
2.	Videokasete, CD-ovi s horskom muzikom (dječiji, ženski, muški i mješoviti hor)	kompl.	1
3.	Videokasete, CD-ovi s orkestralnom muzikom (gudački, duvački, simfonijski, narodni, zabavni)	kompl.	1
4.	Videokasete, CD-ovi sa solističkom vokalnom muzikom (sopran, alt, tenor, bas)	kompl.	1

R. br.	NASTAVNA SREDSTVA	Jed. mjere	Količina
5.	Videokasete i CD-ovi solističke instrumentalne muzike (violina, violončelo, kontrabas, flauta, klavir, klavičembalo, orgulje, gitara, harmonika, saksofon), kamernih ansambala (klavirski trio, kvartet i kvintet, gudački kvartet i kvintet, duvački kvartet i kvintet)	kompl.	1
6.	Videokasete, CD-ovi sa snimcima tradicionalnog narodnog pjevanja i sviranja u Bosni i Hercegovini i vrijednih primjera novokomponirane narodne muzike	kompl.	1
7.	Videokasete, CD-ovi sa snimcima narodnih igara iz Bosne i Hercegovine	kompl.	1
8.	Videokasete ili CD-ovi s odlomcima iz opera: Figarova ženidba (V.A. Mozarta), Seviljski brijač (Rosini), Trubadur, Nabuko, Aida (Verdi), Karmen (Ž. Bize), Prodana nevjesta (B. Smetana), Faust (Š. Guno), N. Š. Žrinski (I. Zajc), Ero s onoga svijeta (J. Gotovac)	kompl.	1
9.	Videokasete s odlomcima iz baleta: Labudovo jezero, Ščelkuncik (P.I. Čajkovski), Kopelija (L.de Lib), Ohridska legenda (S. Hristić), Derviš i smrt (V. Komadina), Đavo u selu (F. Lotka)	kompl.	1
E. PROGRAMIRANI MATERIJAL			
1.	Programi: - za savladavanje osnova muzičke teorije i solfeda i - za demonstriranje zvučnosti različitih muzičkih instrumenata, ljudskih glasova i stilskih pravaca u muzici	kompl.	1
F. MUZIČKI INSTRUMENTI I APARATI			
1.	Klavir (pijanino)	kom.	1
2.	Sintesajzer	kom.	1
3.	Harmonika, 80 basova	kom.	1
4.	Gitara klasična	kom.	1
5.	Blok - flauta - sopran - altova - tenora - basova	kom. kom.	20 8 6 4
6.	Melodika	kom.	10
7.	Dječiji instrumenti (zvečka, praporci, def, triangl, činele, štapići, doboš, čegrtaljka, kastanjeta, zvončići, metalofon, ksilofon, timpani)	kompl.	1
8.	Instrumenti za formiranje školskog orkestra (harmonikaški, mandolinski, tamburaški ili mješoviti)	kompl.	1
9.	Tradicionalni narodni instrumenti iz užeg i šireg zavičaja	kompl.	1
10.	Zvučna viljuška s rezonantnom kutijom	kom.	1

LIKOVNA KULTURA

PROSTOR - specijalizirana učionica - kabinet za likovnu kulturu s namještajem prilagođenim potrebama realizacije programa likovne kulture

- pretkabinet i ostava za odlaganje dječijih radova i potrošnog materijala

OPREMA - pored navedene u Standardima za opće normative nastavnih sredstava na nivou škole, potrebna je i posebna oprema kako slijedi:

R. br.	NASTAVNA SREDSTVA	Jed. mjere	Količina
A. STATIČKI VIZUELNI MATERIJAL			
	FOTOGRAFIJE, REPRODUKCIJE, DIJAZOITIVI		
1.	Fotografije većeg formata istaknutih likovnih umjetnika, domaćih i stranih	kompl.	1
2.	Reprodukcije (ili dijazozitivi) svih likovnih djela predviđenih nastavnim programom	kompl.	1
3.	Fotografije ili dijazozitivi prirodnih, arhitektonskih i drugih kulturno-historijskih znamenitosti u Bosni i Hercegovini	kompl.	1
4.	Reporodukcije ili dijazozitivi reprezentativnih djela iz svih oblasti primijenjenih umjetnosti i dizajna	kompl.	1
5.	Reprodukcije ili dijazozitivi grafičkih djela u raznim tehnikama	kompl.	1
6.	Reprodukcije ili dijazozitivi vajarskih djela (razne tehnike i motivi)	kompl.	1
	MODELI I DRAPERIJE		
1.	Zbirke gipsanih odljevaka reljefa, glava i figura – tipični primjeri	kompl.	1
2.	Zbirka kubusa i drugih geometrijskih tijela od jednobojnih lakih materijala (svijetlo-sivo) većeg formata	kompl.	1
3.	Zbirka grnčarskih predmeta, različitih oblika i veličina, jednobojnih i višebojnih, bez glazure i glaziranih	kompl.	1
4.	Zbirka jednobojnih i višebojnih draperija (bijelo, sivo, oker, žuto, plavo, crveno, crno)	kompl.	1
B. POKRETNI VIZUELNI I AUDIOVIZUELNI MATERIJAL			
1.	Filmovi iz života istaknutih likovnih umjetnika - domaćih i stranih	kom.	8-10
2.	Videofilmovi iz oblasti likovnih umjetnosti prema nastavnim programom	kompl.	1
C. ALAT, PRIBOR I UREDAJI			
1.	Uzorci materijala (podloge i materijali s kojima se radi) prema programu	kolekcija	1
2.	Četkice (kistovi) za akvarel (mekane, okrugle) u tri veličine (br. 22, 6, 10)	garnitura	1

R. br.	NASTAVNA SREDSTVA	Jed. mjere	Količina
3.	Četkice (kistovi) za temperu (čvrste, pljosnate, ravne) u tri veličine (br. 2, 6, 10)	kompl.	1
4.	Ploča (tabla) za miješanje grafičke boje (lesonit, polivinil)	kom.	10
5.	Gumeni valjak za grafiku	kom.	1
6.	Makaze manje (dječije, zatupljene)	kom.	10
7.	Makaze veće (dječije, zatupljene)	kom.	10
8.	Nož za rezanje papira i kartona	kom.	1
9.	Nož za rezanje polivinila	kom.	1
10.	Nožići i pera za linorez	garnitura kompleta	10
11.	Nožići i pera za drvorez	garnit. kompleta	10
12.	Stolić (stalak) za postavljanje modela (mrtve prirode)	kom.	1
13.	Paleta za slikanje (od lesonita ili plastična, garnitura od 20 komada)	garnitura	1
14.	Zidna magnetna tabla s aplikacijama (raznobojni elementi kvadratnog i kružnog oblika i sl.) za kabinet	garnitura	1
15.	Mala grafička presa (za A2 ili A3 format)	garnitura	1
16.	Keramička peć (manja za kabinet)	komada	1

VJERONAUKA / VJERONAUK

PROSTOR - specijalizirana učionica - kabinet i pretkabinet s ostavom

OPREMA - pored navedene u Standardima za opće normative nastavnih sredstava na nivou škole, potrebna je i posebna oprema kako slijedi:

R. br.	NASTAVNA SREDSTVA	Jed. mjere	Količina
A. ŠTAMPANI MATERIJAL			
1.	Tematske zidne slike po programu	kompl.	1
2.	Metodika nastave	kom.	1
3.	Priručnici	kompl.	1
4.	Udžbenici	kompl.	1
5.	Stručni časopisi i ilustrovani listovi	kompl.	1
6.	Komplet grafofolija koji prati programske sadržaje	kompl.	1
B. AUDIOVIZUELNA SREDSTVA			
1.	Audiokasete sa snimljenim tekstovima koje prate udžbenik	kompl.	1
2.	Videokasete s tematikom prema programskim sadržajima	kompl.	1
C. TEHNIČKA SREDSTVA			
1.	Edukacioni softveri koji podržavaju programske sadržaje	kom.	1
2.	Oprema potrebna za korištenje edukacionih softvera	kom.	1
3.	TV	kom.	1
4.	Videorekorder	kom.	1
D. POTROŠNI MATERIJAL			
1.	Grafofolije - termo i obične	kompl.	1

R. br.	NASTAVNA SREDSTVA	Jed. mjere	Količina
2.	Vodootporni flomasteri	kompl.	1
3.	Olovke u boji	kompl.	1
4.	Papir za crtanje	kompl.	1
5.	Videokasete	kom.	1
6.	Audiokasete	kom.	1

OBRAZOVANJE ZA DEMOKRACIJU I GRAĐANSKE SLOBODE

PROSTOR - specijalizirana učionica - kabinet i pretkabinet za pripremu s ostavom

OPREMA - pored navedene u Standardima za opće normative nastavnih sredstava na nivou škole, potrebna je i posebna oprema kako slijedi:

R. br.	NASTAVNA SREDSTVA	Jed. mjere	Količina
	A. ŠTAMPANI MATERIJAL		
	Karte, slike, šeme		
1.	Metodika nastave	kom.	1
2.	Enciklopedije	kompl.	1
3.	Leksikoni	kompl.	1
4.	Udžbenici	kompl.	1
5.	Zbirka radova - tekstova	kompl.	1
6.	Konvencija o pravima djeteta	kom.	20
7.	Ljudska prava i građanske slobode	kom.	20
8.	Mi, narod - Projekt građanin	kom.	20
9.	Vodič za nastavnike	kom.	2
10.	Časopisi i ilustrirani listovi		
11.	Priručna stručna literatura		
12.	Grafofolije – termo i obične		
	B. TEHNIČKA SREDSTVA		
	POKRETNI VIZUELNI I AUDIOVIZUELNI MATERIJAL		
1.	Edukacioni softveri koji podržavaju programske sadržaje	kom.	1
2.	Oprema potrebna za korištenje edukacionih softvera	kom.	1
3.	TV	kom.	1
4.	Videorekorder	kompl.	1
5.	Videokasete	kom.	1
6.	Audiokasete	kom.	1
7.	Nastavni filmovi	kom.	1
8.	Dijapozitivi	kom.	1
9.	Upute za pravilnu upotrebu materijala	kom.	1

Ovi Standardi i normativi stupaju na snagu danom donošenja i biti će objavljeni u "Službenom glasniku Unsko-sanskog kantona".

Broj: 03-017-681/2004
3. septembar 2004.godine
B i h a ć

PREMIJER KANTONA
Ismet Kumalić

1819.

Na osnovu člana 17. Zakona o Vladi Unsko-sanskog kantona ("Službeni list Unsko-sanskog kantona", br. 2/97, "Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona", 3/2000,5/2000 i 3/2003), a vezi sa članom 38. stav 2. Zakona o osnovnom i općem srednjem odgoju i obrazovanju ("Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona", br. 5/2004), Vlada Unsko-sanskog kantona, na sjednici održanoj dana, 3.9.2004. godine, donosi

PEDAGOŠKE STANDARDE I NORMATIVE ZA SREDNJE OBRAZOVANJE

Uvod

Radi osiguranja jednakih pedagoških i materijalnih uvjeta u svim srednjim školama Unsko-sanskog kantona, a u skladu sa Zakonom o osnovnom i općem srednjem obrazovanju, utvrđuju se Pedagoški standardi i normativi za srednje obrazovanje (u daljem tekstu: "Standardi i normativi") u srednjim školama Unsko-sanskog kantona kao zajednička osnova u osiguranju uvjeta za odgojno-obrazovni rad i uspješno ostvarivanje ciljeva i zadataka iz nastavnih planova i programa u srednjim školama i domovima učenika.

Polazeći od potreba i materijalne osnove društva, Standardima i normativima se svim učenicima i nastavnicima osigurava ista polazna osnova za stvaralački razvoj i razvoj sposobnosti učenika.

Pored ovoga Standardi i normativi, zajedno s drugim relevantnim aktima, služe kao osnova za utvrđivanje cijene obrazovanja za svako pojedinačno stručno zvanje i zanimanje utvrđeno nomenklaturom zanimanja.

U svojim polazištima Standardi i normativi se oslanjaju na elemente naučnih spoznaja i društvenih opredjeljenja po kojima je srednje obrazovanje dio jedinstvenog sistema obrazovanja i odgoja, kako na Unsko-sanskom kantonu tako i šire u BiH, sa osnovnom namjerom uključivanja u evropske i svjetske obrazovne tokove.

Obimom djelatnosti i programskim strukturama institucije srednjeg obrazovanja se u skladu sa zakonom organiziraju i formiraju kao cjeline koje sa pedagoškog i ekonomskog stanovišta mogu dugoročno ispunjavati uvjete racionalnosti i kvaliteta odgojno-obrazovnog rada. Formirana kao pedagoška i ekonomska cjelina, srednja škola nesmetano ostvaruje raznovrsne oblike povezanosti s privrednim organizacijama, organizacijama društvenih djelatnosti i s obrazovnim institucijama u svim segmentima obrazovanja. Standardima se uvodi primjena svih vidova nastave koju zahtijeva suvremena pedagoška nauka i praksa. Propisana je i obaveza individualizirane nastave sa manjim brojem učenika u odjeljenju/grupi, odnosno grupi praktične nastave i drugi vidovi nastave u skladu s odgo-varajućim nastavnim planovima i programima.

Polazeći od činjenice da je srednje obrazovanje pozicionirano kao segment od posebnog javnog interesa, ovu oblast je neophodno zasnovati na suvremenim dostignućima nauke, tehnike i tehnologije, na modernoj pedagoškoj teoriji i praksi, humanizmu i etici i staviti u funkciju osposobljavanja mladih i odraslih za rad i osiguranju uvjeta za njihovu stručnu nadgradnju.

U skladu sa navedenim i činjenicom da je srednje obrazovanje integralni dio jedinstvenog sistema obrazovanja, utvrđuju se Standardi i normativi za obavljanje djelatnosti srednjeg obrazovanja, uzimajući u obzir njegove specifičnosti, kao i realne materijalne mogućnosti društva u cjelini, a prvenstveno materijalne mogućnosti Unsko-sanskog kantona.

Pored navedenog, ovim aktom se stvaraju mogućnosti, odnosno obaveze ustanova srednjeg obrazovanja Unsko-sanskog kantona i njihovih osnivača u vezi sa reformiranjem cjelokupnog sistema srednjeg obrazovanja koji će na konvergentan način doprinijeti da se ustanove srednjeg obrazovanja Unsko-sanskog kantona uključe u evropski edukacijski prostor.

Cilj ovog akta je da, zajedno sa suvremenim nastavnim planovima i programima doprinese stvaranju uvjeta da srednje obrazovanje u Unsko-sanskom kantonu, a time i bosanskohercegovačko srednje obrazovanje, postigne što veću kompatibilnost i jasnu komparativnost u sustavu obrazovanja u Evropi, sa otvaranjem mogućnosti, odnosno davanja značajne pomoći ka povećanju međunarodne konkurentnosti evropskog i bosanskohercegovačkog sistema obrazovanja.

Ovaj akt ima za cilj doprinijeti poboljšanju kvaliteta edukacije i rezultata srednjeg obrazovanja kao osnovnog preduvjeta za kompariranje sa evropskim i svjetskim obrazovnim sistemima, sa konačnim zadatkom doprinosa stvaranju dodatnih uvjeta za priznavanje naših diploma u Evropi i svijetu, odnosno s ciljem da se ove diplome jednostavnije i uspješnije kompariraju (nostrificiraju) sa odgovarajućim evropskim i svjetskim diplomama.

Ovi Standardi i normativi omogućuju kvalitetan nadzor nad radom ustanova srednjeg obrazovanja Unsko-sanskog kantona, što omogućava održivost našeg srednjeg obrazovanja u evropskoj i svjetskoj konkurenciji s još jednim jasnim ciljem da se poveća mogućnost zapošljavanja onih koji su srednje obrazovanje stekli u školama Unsko-sanskog kantona.

Standardima i normativima utvrđuju se minimalni i optimalni prostorni, kadrovski i drugi opći materijalno-tehnički uvjeti neophodni za obavljanje nastavnog i umjetničkog rada koji se ostvaruje u skladu sa Zakonom o osnovnom i općem srednjem obrazovanju Unsko-sanskog kantona (u daljem tekstu: Zakon).

Ovi standardi i normativi su, pored Zakona, polazni akt za osnivanje i rad ustanova srednjeg obrazovanja.

U cilju adekvatnog postavljanja i utvrđivanja odgovarajućih uvjeta rada, ustanovama srednjeg obrazovanja i njihovim osnivačima se određuju

obaveze u pogledu stvaranja uvjeta i obavljanja nastavnog procesa koji se realizira kroz nastavni plan i program, i to:

- da učenicima organizira i realizira teorijsku i praktičnu nastavu u obimu i kvalitetu utvrđenom u nastavnom planu i programu;
- da za realizaciju nastavnog procesa raspolaze odgovarajućim prostorom, opremom i drugim nastavnim sredstvima, primjerenim vrsti škole, tehničkim, sanitarnim i drugim uvjetima;
- da za realizaciju nastavnog procesa raspolaze odgovarajućim brojem i strukturom nastavnika i suradnika;
- da kvalitetnim i racionalnim organiziranjem nastavnog procesa omogući njegovo nesmetano izvođenje i rad s učenicima u skladu sa zakonom, ovim aktom i drugim podzakonskim aktima, realizirajući pritom utvrđeni obim aktivnosti putem predavanja, vježbi, rada u seminarima, konsultacija i ispita u okviru predviđenih sati iz nastavnog plana i programa, odnosno dužine radnog vremena nastavnika i suradnika.

Polazeći od navedenog posebno se utvrđuju minimalni uvjeti za pojedine aktivnosti srednje škole u pogledu izvršavanja obaveza navedenih u prethodnom stavu.

Pedagoški standardi i normativi obavezno i u potpunosti se primjenjuju pri izgradnji novih školskih objekata, odnosno pri verifikaciji novih škola, a u ranije izgrađenim objektima i verificiranim školama Pedagoški standardi i normativi dostizati će se postupno, i to:

- kadrovski, najkasnije dvije godine od dana donošenja;
- po osnovu razvijenosti - veličine škole/školskog centra/đakčkog doma najkasnije za dvije godine od dana donošenja;
- u dijelu kojim su propisana nastavna sredstva, najkasnije za pet godina od dana donošenja;
- prostorni, najkasnije za sedam godina od dana donošenja.

Standardima i normativima se posebno utvrđuju:

1. Elementi razvijenosti, veličina srednje škole prema vrsti škole, prostor i nastavna sredstva
2. Oblici rada, broj učenika u odjeljenju, klasi, grupi, laboratorijskom, praktičnom i proizvodnom radu
3. Broj i struktura nastavnog kadra
4. Norma sati, priprema za odgojno-obrazovni rad i ostali zadaci nastavnika u okviru radne sedmice
5. Broj i struktura suradnika u nastavi
6. Broj i struktura rukovodnog osoblja
7. Broj i struktura pomoćnog i tehničkog osoblja
8. Broj i struktura administrativno-finansijskog osoblja

I. ELEMENTI RAZVIJENOSTI ŠKOLE/ŠKOLSKOG CENTRA/ĐAKČKOG DOMA

Pod elementima razvijenosti podrazumijevaju se: veličina škole/školskog centra/đakčkog doma prema broju odjeljenja/odgojnih grupa, školski prostor, nastavna sredstva.

VELIČINA SREDNJE ŠKOLE/ŠKOLSKOG CENTRA/ĐAČKOG DOMA

Vrsta i tip škole	Broj odjeljenja/odgojnih grupa			Broj klasa za umjetničke škole		
	Min.	Opt.	Maks.	Min.	Opt.	Maks.
Gimnazija i vjerske škole	12-16	24	32			
Tehničke i srodne škole	12-16	24	32			
Stručna škola	8-12	18	30			
Umjetnička škola						
a) Muzička	4	8	16	12		
b) Škola primijenjenih umjetnosti	4	8	16	12	24	48
Škola za djecu sa posebnim potrebama	3	8	10			
Dom učenika	4	8	12			
Srednjoškolski centar	12-16	24	32			

Ako je u sastavu srednje škole, odnosno srednjoškolskog centra, više vrsta srednjih škola, broj odjeljenja/odgojnih grupa (minimum, optimum i maksimum) se utvrđuje kao aritmetička sredina odgovarajućih kategorija propisanih u prethodnoj tabeli za svaku vrstu srednje škole koja se nalazi u njenom sastavu.

Ako je srednja škola/đački dom u sastavu školskog centra u kome se obavlja djelatnost više nivoa obrazovanja, broj odjeljenja/odgojnih grupa (minimum, optimum i maksimum) se utvrđuje kao 75% zbira odgovarajućih kategorija propisanih Pedagoškim standardima i normativima za svaki nivo obrazovanja/odgoja.

ŠKOLSKI PROSTOR I OSTALI UVJETI ZA RAD ŠKOLE

U cilju zadovoljavanja osnovnih pedagoških standarda, sanitarnih, zdravstveno-higijenskih i drugih prostornih uvjeta, utvrđuje se minimalna i optimalna površina ukupnog prostora po jednom učeniku, kao i pojedinačne površine karakterističnih prostora, pri čemu struktura prostora mora zadovoljavati osnovne preduvjete za odvijanje nastavnog procesa, ali i druge životne uvjete u pogledu kubature, svjetlosti, temperature, funkcionalnosti, sigurnosti i slično.

Navedena površina utvrđuje se kako slijedi:

Opis	Minimum	Optimum
Korisna površina prostora u dvorištu po učeniku	6,0 m ²	8,0 m ²
Zatvoreni prostor bez sale za sport/tjelesni odgoj i prostora za kulturnu i javnu djelatnost škole – po učeniku u smjeni	4,0 m ²	5,0 m ²
Površina učionice po učeniku – optimalne dimenzije 7m X 8m	1,5 m ²	2,0 m ²
Kubikaža nastavne prostorije – po učeniku	4,5 m ³	6,0 m ³

Opis	Minimum	Optimum
Kabinet za nastavnika ili grupu nastavnika srodnih predmeta, po nastavniku	3,5 m ²	4,2 m ²
Površina za nastavu tjelesnog odgoja/sporta, po učeniku	6,0 m ²	12,0 m ²
Prostor za praktičnu nastavu i prostor za stručnu nastavu – vježbe u školi primijenjenih umjetnosti, po učeniku	5,0 m ²	8,0 m ²
Prostor za kulturnu i javnu djelatnost škole	200 m ²	300 m ²
Biblioteka, dokumentaciono-informacioni centar	60 m ²	74 m ²

Izgradnja novih zgrada za srednje škole treba biti po "Normativima za projektiranje i izgradnju srednjih škola" od 1984. godine.

Ovim Standardima i normativima se utvrđuje obaveza srednje škole u pogledu omogućavanja pristupa i komunikacije invalidnih lica u unutrašnjem prostoru ustanove.

Pod optimalnim uvjetima u pogledu prethodnog stava podrazumijeva se obaveza ustanove da invalidnom licu - učeniku ili zaposlenom omogući uvjete za samostalan pristup objektu, samostalnu komunikaciju u prostore neophodne za njihovo obrazovanje, odnosno rad (amfiteatre, učionice, laboratorije, biblioteku, čitaonicu, toalet i druge prostore).

Minimalni uvjeti u pogledu osiguranja uvjeta invalidnim licima podrazumijevaju obavezu ustanove da omogući tom licu samostalni ulazak u objekt.

Ovim standardima se utvrđuje obaveza ustanove, odnosno osnivača, u pogledu osiguranja odgovarajućeg specijaliziranog prostora za realizaciju nastavnog plana i programa, posebno osiguranja specijaliziranih radionica i laboratorija.

Standardima se utvrđuje obaveza ustanove, odnosno osnivača, u pogledu osiguranja sanitarnih uvjeta i odgovarajućeg broja toaleta u skladu sa brojem učenika koji u isto vrijeme borave, odnosno rade u prostoru ustanove. Minimalan broj kabina sa propisanim pratećim prostorom utvrđuje se tako što se na svakih 28 učenika koji borave i rade u jednoj smjeni osigurava po jedna kabina.

Srednja škola, odnosno osnivač, dužni su osigurati nastavna sredstva i ostala specijalizirana sredstva u skladu sa zahtjevima nastavnog plana i programa koji se u toj ustanovi realizira. U nastavnom planu i programu obavezno se definiraju osnovna nastavna sredstva, odnosno oprema potrebna za realizaciju tog programa.

Srednja škola/školski centar obavezno ima biblioteku sa najmanje 5.000 knjižnih jedinica u funkciji realizacije nastavnog procesa koji se realizira u toj ustanovi. U knjižne jedinice se ne ubraja arhivska građa.

NASTAVNA SREDSTVA

Nastavna sredstva i ostala sredstva rada srednje škole osiguravaju se u skladu sa zahtjevima nastavnih planova i programa, odnosno Normativima nastavnih

sredstava, čime se postiže ujednačavanje uvjeta rada svih srednjih škola u pogledu nastavnih sredstava.

Normativi nastavnih sredstava za specijaliziranu opremu prema zahtjevima nastavnog plana i programa za svaki nastavni predmet ili grupu srodnih predmeta utvrđuju se posebnim aktom.

OBAVEZNA OPĆA NASTAVNA SREDSTVA

Pored osnovnog namještaja škola treba imati:

1. U svakoj učionici i kabinetu:

grafoskop	1 kom.
projekciono platno	1 kom.
TV – prijemnik – color	1 kom.
videorekorder – DVD	1 kom.
tabla	1 kom.
računar	1 kom.
kasetofon sa CD	1 kom.

2. U školi:

aparatus za umnožavanje	2 kom.
računar aktuelne prosječne konfiguracije	6 kom.
štampač	3 kom.
razglasna stanica	1 kom.
razglasna stanica (mobilna)	1 kom.
fax aparat	1 kom.
skener	2 kom.
digitalna kamera	1 kom.
digitalni fotoaparatus	1 kom.
megafon	1 kom.
klavir, pijanino, harmonij ili sintesajzer	1 kom.

MINIMUM PO PREDMETIMA

Bosanski/Srpski/Hrvatski jezik i književnost

a) Književnost

- kolekcija slika i grafika 2 kompleta
- kasete i CD u skladu s NPiP-om

b) Jezik

- kolekcija crteža i slika iz oblasti fonetike i fonologije, morfologije i leksikologije i funkcionalnih stilova
- kolekcija CD kasete za fonetski tečaj iz bosanskog /srpskog/hrvatskog jezika, pravilnog izgovora i akcenta

c) Rječnici

rječnik bosanskog jezika	8 kom.
rječnik hrvatskog jezika	8 kom.
rječnik srpskog jezika	8 kom.
pravopis bosanskog jezika	8 kom.
pravopis hrvatskog jezika	8 kom.
pravopis srpskog jezika	8 kom.
gramatika bosanskog jezika	8 kom.
gramatika hrvatskog jezika	8 kom.
gramatika srpskog jezika	8 kom.

MATEMATIKA

geometrijski pribor sa ormarićem	1 komplet po nastavniku
modeli geometrijskih figura u prostoru	1 komplet po nastavniku
modeli za prikaz nastanka obrtnih tijela	10 kompleta
softver za matematiku u školi	
potrošni materijal (folije, hamer - papir, olovke u boji, flomasteri)	

FIZIKA

Prostor
specijalizirana učionica ili laboratorij
prostorija za nastavna sredstva i materijale
osnovna oprema u skladu s NPiP
eksperimentalni uređaji za demonstracije
eksperimentalni uređaji za laboratorijski rad učenika
slike, grafikoni, videokasete
stručna literatura, edukacioni SOFTVER i druga nastavna sredstva
priručni alat
potrošni materijal

HEMIJA/KEMIJA

Prostor
specijalizirana učionica ili laboratorij
ostava za kemikalije
osnovna oprema u skladu s NPiP
laboratorijski namještaj, informaciona i sigurnosna oprema
oprema za eksperimentalni rad
edukacioni softver
stručna literatura i

BIOLOGIJA

prostor
specijalizirana učionica ili laboratorij
ostava za nastavna sredstva i potrošni materijal,
b) osnovna oprema prema NPiP
Laboratorijska oprema
edukacioni softver
nastavna sredstva
sigurnosna oprema
c) stručna literatura
d) potrošni materijal

Nastavna sredstva iz fizike, hemije i biologije nisu obavezna u školama u kojima NPiP nisu predviđeni ovi nastavni predmeti.

TJELESNI I ZDRAVSTVENI ODGOJ/ SPORT/ŠPORT

Škola treba imati :

dvoranu za tjelesni odgoj/sport ili sportsko igralište, poligon
gimnastičke sprave
prateće prostorije (svlačionice i kupatila)
gimnastičke i sportske rekvizite
instrumente za vrednovanje
komplete opreme za predstavljanje škole na takmičenjima
Računar
pribor za prvu pomoć

STRANI JEZICI

fonolaboratorija ili odgovarajući prenosivi uređaj
vizualna sredstva
štampani materijal
stručna literatura

HISTORIJA/POVIJEST

zidne karte (geopolitičke i historijske)
grafofolije
štampani materijal
stručna literatura
videokasete i CD

GEOGRAFIJA

globusi, karte, sheme, modeli
pribori za mjerenje
videokasete
zbirke
dijapozitivi
edukacioni softver
stručna literatura

**FILOZOFIJA, SOCIOLOGIJA, KULTURA
RELIGIJA, PSIHOLOGIJA I OBRAZOVANJE
ZA DEMOKRATIJU I LJUDSKA PRAVA,
VJERONAUKA, POLITIKA,
GOSPODARSTVO**

- kabineti po potrebi za jedan ili više predmeta
videotraka – snimci razgovora sa istaknutim filozofima, snimci emisija na radiju i televiziji, snimci oglednih predavanja
kolekcija logičkih igara i zadataka
zbirke filozofskih sadržaja
stručna literatura sa svaki predmet

LIKOVNA KULTURA

radni prostor sa namještajem ukoliko je NPiP-om predviđeno praktično izvođenje
likovno-edukativni i dokumentarno-instruktivni materijal
materijalno-tehnička sredstva za kreativni rad po vrstama likovne umjetnosti

INFORMATIKA

prostor, kabinet sa potrebnim namještajem i priključcima; broj kabineta pozicionira se u skladu sa ukupnim brojem sati i potrebom kvalitetne realizacije nastavnog plana i programa	
umreženi računari minimalne prosječne aktualne konfiguracije	minimalno 12 kom.
štampači	minimalno 1 kom.
videotop	1 kom.
skener	1 kom.
priključak na internet	

MUZIČKA/GLAZBENA KULTURA

kabinet sa namještajem ukoliko je NPiP-om predviđeno praktično izvođenje
klavir
audiovizuelna sredstva
nosioči zvuka i slike
slike instrumenata i kompozitora

U cilju kvalitetne vannastavne aktivnosti srednja škola treba imati osnovne muzičke instrumente.

PRAKTIČNA NASTAVA

odgovarajući broj radionica s opremom neophodnom za realizaciju nastavnog programa
kompleti ručnog alata
modeli
mašine i uređaji
kolekcija alata
potrošni materijal
radionica za popravak i održavanje nastavnih sredstava i ostala oprema prema NpiP

Za stručno-teorijsku i praktičnu nastavu škola treba da ima opremu, učila i mašine prema potrebama nastavnog plana i programa za određenu struku, stručno zvanje i zanimanje.

ŠKOLSKA BIBLIOTEKA

U okviru propisanog minimuma broja knjižnih jedinica škola treba imati :

minimum po učeniku	5 knjiga
minimum knjiga propisane školske lektire (po svakom djelu)	30 primjeraka
stručna literatura, minimum po učeniku	2 knjige
specijalne škole, minimum po učeniku	3 knjige
medioteka (videokasete, audiokasete, CD) prema nastavnom planu i programu	

Škola je obavezna pratiti dostignuća u nastavnoj tehnici i tehnologiji, kao i razvoj tehnologija uopće, i nabavljati nastavna sredstva za unapređenje nastave u skladu sa aktualnim nastavnim planovima i programima.

**BROJ UČENIKA U ODJELJENJU, GRUPI,
KLASI I GRUPI PRAKTIČNE NASTAVE**

Redovna nastava se u srednjoj školi organizira i realizira kao predmetna po odjeljenjima, klasama, grupama i grupama praktične nastave.

Broj učenika u odjeljenju, odgojnoj grupi i grupi praktične nastave, zavisno od škole, utvrđuje se kako slijedi:

**GIMNAZIJA, TEHNIČKA I SRODNA
STRUČNA I MJEŠOVITA ŠKOLA**

OPIS	Broj učenika		
	Min.	Optimalno.	Maks.
Redovna, općeobrazovna, stručna, izborna i fakultativna nastava-odjeljenje	20	28	35
- broj učenika sa posebnim obrazovnim potrebama u redovnom odjeljenju	1		3

OPIS	Broj učenika		
	Min.	Optimalno.	Maks.
Laboratorijska nastava u izornoj nastavi gimnazija-grupa	10	14	18
Nastava stranog jezika-izborna grupa	10	14	18
Nastava informatike-grupa	10	14	
Dopunska nastava-grupa	10	14	18
Pripremna nastava-grupa	10	14	20
Sekcija, klubovi	10	14	20

Ukoliko NPiP nije utvrđen broj učenika u grupi praktične nastave, ovaj se broj generalno određuje kako slijedi:

Praktična nastava	Minimalno	Optimalno	Maks.
grupa I i II razred	10	14	18
grupa III i IV razred	8	12	16

Ukoliko je NPiP-om u dijelu stručne i opće obrazovne nastave predviđena podjela odjeljenja u grupe, nastava se izvodi u skladu sa zahtjevima NPiP-a.

Ukoliko je broj učenika jednog odjeljenja-grupe manji od propisanog minimuma, škola je dužna organizirati instruktivnu nastavu sa 50% sati iz NPiP.

Ako redovno odjeljenje ima učenika sa posebnim potrebama, broj učenika u redovnom odjeljenju se smanjuje za 3 za svakog učenika sa posebnim potrebama.

Napomena: Propisani broj se, u ovisnosti od vrste, može mijenjati u skladu sa propisanim odlukama ministra.

ŠKOLA ZA DJECU SA POSEBNIM POTREBAMA

OPIS	BROJ UČENIKA		
	min.	optimalno	maks.
odjeljenje za djecu sa posebnim potrebama	4	9	12
odjeljenja sastavljena od dva razreda i specijalno odjeljenje sastavljeno od tri razreda	4	6	8
odjeljenje sastavljeno od učenika sa kombiniranim smetnjama	4	6	8
odjeljenje sastavljeno od teže mentalno retardiranih učenika u grupama za resocijaciju i redovno osposobljavanje	4	6	8
odjeljenje produženog boravka	8	10	12
odjeljenje u internatskom smještaju	8	10	12

UMJETNIČKE ŠKOLE

SREDNJA MUZIČKA ŠKOLA

OPIS	Broj učenika		
	Minim.	Optim.	Maks.
općeobrazovna nastava	18	28	35
individualna nastava		1	
grupna nastava	3	8	10
hor/zbor	10	40	80
orkestar	10	25	40
grupa instrumenata i kamerna muzika	2	5	9
baletno odjeljenje ili grupa	2	6	7

ŠKOLA PRIMIJENJENIH UMJETNOSTI

OPIS	BROJ UČENIKA		
	Minim.	Optim.	Maks.
općeobrazovna nastava	18	28	35
grupna nastava	6	9	12

DOM UČENIKA

OPIS	BROJ UČENIKA		
	Min.	Optim.	Maks.
odgojna grupa	18	24	30

BROJ NASTAVNOG KADRA

Broj profesora, nastavnika praktične nastave, instruktora - specijalista i suradnika u nastavi određuje se na osnovu Nastavnog plana i programa, vrste škole, odgovarajuće struke i stručnih zvanja i zanimanja, broja odjeljenja, broja grupa, grupa praktične nastave, broja odgojnih grupa i programa rada škole, broja sati u školi koji proističu iz prethodno nabrojanih elemenata i nastavnih normi za svaki nastavni predmet.

NORMA SATI, PRIPREMA ZA OBRAZOVNO-ODGOJNI RAD I OSTALI POSLOVI NASTAVNIKA U OKVIRU RADNE SEDMICE/TJEDNA

Stručne poslove na planiranju i realizaciji nastavnih sadržaja, vođenja, praćenja i ocjenjivanja učeničkog rada i ukupnog napredovanja učenika u srednjoj školi obavljaju profesori, nastavnici praktične nastave i instruktori - specijalisti. Profil i stručna sprema profesora, nastavnika praktične nastave i instruktora - specijalista utvrđen je Zakonom i Nastavnim planom i programom.

**POSLOVI NASTAVNIKA U OKVIRU RADNE
SEDMICE/TJEDNA****PREGLED OBAVEZA NASTAVNIKA U
OKVIRU RADNE SEDMICE ZA PUNU
NASTAVNU NORMU**

	REDOVNA NASTAVA	OSTALI OBLICI NEPOSREDNOG ODGOJNO- -OBRAZOVNOG RADA S PRIPREMOVIM	Broj sati za pripremanje	Ostali poslovi	UKUPNO
NASTAVNICI PREDMETA S NORMOM 18 SATI	18	6	12	4	40
NASTAVNICI PREDMETA S NORMOM 19 SATI	19	5	12	4	40
NASTAVNICI S NORMOM 20 SATI	20	5	11	4	40
NASTAVNICI S NORMOM 20 SATI	21	5	10	4	40

Ostali oblici odgojno-obrazovnog rada:

- odgojni rad sa odjeljenjskom zajednicom
- specijalni programi
- fakultativna nastava
- slobodne aktivnosti učenika

Ostali poslovi:

- individualno stručno usavršavanje
- uvođenje inovacija, suvremenih oblika i metoda rada
- rad u stručnim organima škole: stručni aktivni, odjeljenjska, razredna i nastavnička vijeća
- saradnja sa roditeljima, pedagogom, psihologom i bibliotekarom
- rad u okviru društvene i kulturne djelatnosti škole
- rad na pedagoškoj dokumentaciji
- ostali poslovi (dežurstvo, zdravstvena i druga zaštita učenika)

Utvrđuje se norma nastavnika prema nastavnim predmetima:

	Nastavni predmet	Broj sati redovne nastave
1	Bosanski/Hrvatski/Srpski jezik	18
2	Jezici naroda i nacionalnih manjina	18
3	Strani jezik	19
4	Matematika	19
5	Fizika	19
6	Hemija/Kemija	19
7	Biologija	20

	Nastavni predmet	Broj sati redovne nastave
8	Informatika	20
9	Historija/Povijest	21
10	Geografija	21
11	Filozofija-logika	21
12	Psihologija	21
13	Sociologija	21
14	Likovna kultura	21
15	Muzička kultura	21
16	Fizički i zdravstveni odgoj/Sport	21
17	Kultura religija-Vjeronauka	21
18	Obrazovanje za demokraciju i ljudska prava	21
19	Predmeti stručno - teorijske nastave	20
20	Praktična nastava-nastavnik	21
21	Metodička praksa	20

Ministarstvo može normu smanjiti i povećati za jedan sat.

Ako se odjeljenje dijeli u dvije grupe nastavna norma se povećava za 2 sata.

Napomena:

a) Ukoliko nastavnik koji je radni odnos zasnovao na puno radno vrijeme nema 40-satnu radnu obavezu po gore navedenoj raspodjeli, dobiva poslove po nalogu direktora škole.

b) Za nastavnike-pripravnike sedmična norma se umanjuje za 1 sat, a za toliko se povećava broj sati pripreme.

c) Nastavniku koji ne izvodi ostale oblike odgojno-obrazovnog rada u strukturi 40-satne radne sedmice, može se povećati norma sati.

**STRUČNI SARADNICI U ŠKOLI ŠKOLSKOM
CENTRU ĐAČKOM DOMU**

pedagog-psiholog, pedagog, psiholog, odgajatelj, socijalni radnik, zdravstveni radnik, bibliotekar, rukovalac nastavnom tehnikom-programer, koji imaju odgovarajuću VSS

**ZA KVALITATIVNU PODRŠKU
NASTAVNOG PROCESA SREDNJA ŠKOLA
ŠKOLSKI CENTAR OBAVEZNO IMA:**

Pedagog-psiholog (pedagog, psiholog); za svako odjeljenje preko 24 odjeljenja/klasa škola ima po	1 izvršilac 0,03 izvršioca
Bibliotekar	1 izvršilac
Voditelj praktične nastave za učenike koji praktičnu nastavu izvode izvan škole, po odjeljenju	0,03 izvršioca
Korepetitor u muzičkoj školi po klasi	1 izvršilac
Stručnih suradnika u školama za djecu sa posebnim potrebama i srednjoj školi primijenjenih umjetnosti u skladu sa nastavnim planom i programom	

**DOM UČENIKA ĐAČKI DOM ZA SVAKU
ODGOJNU GRUPU OBAVEZNO IMA
SLIJEDEĆE STRUČNE SARADNIKE:**

odgajatelj za svaku grupu	1 izvršilac
pedagog-psiholog/pedagog/psiholog	1 izvršilac
bibliotekar	1 izvršilac
zdravstveni radnik	po potrebi

**STRUKTURA RADNE SEMDICE
STRUČNOG SARADNIKA
(PEDAGOG-PSIHOLOG ili PEDAGOG)**

OPIS	Broj sati
konceptijsko-programski zadaci u dogovoru sa direktorom	3,5
programiranje, ostvarivanje i analiza odgojnog rada	2,0
pedagoška dokumentacija	3,0
rad sa nastavnicima i stručnim organima škole	2,5
rad sa učenicima i učeničkim organizacijama	5,0
unapređenje nastave	2,0
saradnja sa institucijama	1,0
saradnja sa roditeljima	2,5
provođenje upisa	3,0
profesionalna orijentacija	4,0
istraživanja u praksi školskog pedagoga-psihologa	2,0
pedagoško-psihološka praksa studenata nastavnih fakulteta	1,0
personalni dosje učenika, pedagoški karton	1,5
priprema za rad i stručno usavršavanje	7,0
UKUPNO	40

Pedagog-psiholog obavlja i druge stručne poslove prema potrebi, po nalogu direktora i organa upravljanja škole, pa se prethodna satnica može izmijeniti.

Ako stručni suradnici iz prethodnog stava svoje poslove obavljaju u okviru 40-satne radne sedmice, školi se ne priznaje povećanje broja izvršilaca.

**STRUKTURA RADNE SEMDICE
SOCIJALNOG RADNIKA**

Za praćenje, analiziranje i unapređivanje suradnje s porodicom, društvenom sredinom, institucijama, pedagoško-psihološkom službom, u svrhu preventivnog djelovanja škola može angažirati socijalnog radnika.

Profil i stručna sprema utvrđena je kako slijedi:

- socijalni radnik, diplomirani socijalni radnik

OPIS	Broj sati
konceptijsko programski zadaci	4
programiranje, ostvarivanje i analiza socijalnog rada	2
rad u timu s pedagoško-psihološkom službom i razrednicima	4
saradnja s porodicom, starateljima – na terenu	16
saradnja s institucijama: s centrom za socijalni rad (smještaj, starateljstvo, sudske odluke, materijalne beneficije), s komisijom za kategorizaciju i slično	6

OPIS	Broj sati
vođenje socijalnog kartona učenika u okviru pedagoškog kartona	4
stručno usavršavanje	4
UKUPNO	40

Socijalni radnik obavlja i druge stručne poslove prema potrebi, po nalogu direktora i organa upravljanja škole, pa se prethodna satnica može izmijeniti.

**STRUKTURA RADNE SEMDICE
ODGAJATELJA U ODGOJNOJ GRUPI**

OPIS	Broj sati
edukacija	8,0
grupni rad u odgojnoj grupi	5,0
individualizirani rad sa šticeenicima	5,0
rad u sekcijama i interesnim grupama	2,0
kulturna i javna djelatnost u grupi	2,0
dežurstvo nedjeljom, praznikom i dr.	5,0
pripreme za odgojni rad	5,0
vođenje dokumentacije	2,0
saradnja sa školama, ustanovama, roditeljima	2,0
stručno usavršavanje	2,0
drugi poslovi po nalogu direktora	2,0
UKUPNO	40

Odgajatelj obavlja i druge stručne poslove prema potrebi, po nalogu direktora i organa upravljanja škole, pa se prethodna satnica može izmijeniti.

**STRUKTURA RADNE SEMDICE
BIBLIOTEKARA**

Profil i stručna sprema bibliotekara utvrđena je kako slijedi:

- Bibliotekar - diplomirani bibliotekar (VI, VII stupanj)
- Bliži uvjeti za formiranje biblioteke, odnosno centra za informacije, definirani su Zakonom i podzakonskim aktima.

Bibliotekar u okviru 40 - satne radne sedmice obavlja slijedeće radne zadatke:

OPIS	Sati
Poslovi planiranja: učešće u programiranju rada škole/ustanove, saradnja s nastavnicima/odgajateljima u neposrednom planiranju i izvođenju obrazovno-odgojnog rada, poslovi planiranja, obnove i nabavke novih knjiga, dopuna bibliotečkog fonda	4
Praćenje i realizacija programa rada škole/ustanove: permanentan rad na praćenju realizacije programskih zadataka škole sa stanovišta programskih zadataka škole, sa stanovišta funkcije i uloge školske biblioteke u realizaciji nastavnih i vannastavnih odgojno-obrazovnih sadržaja	2

OPIS	Sati
rad na pravovremenom informiranju nastavnika i stručnih suradnika škole/ustanove o novinama u stručnoj literaturi i periodici, rad na klasifikaciji i stručnoj obradi periodike	3
rad s učenicima na popularizaciji knjige, davanje uputa za korištenje i metodičkih napomena za brzo i efikasno stjecanje potrebnih informacija, saradnja s roditeljima u području korištenja knjigama i programa pomoći učenicima	2
stručna analiza rezultata rada u okviru realizacije programa rada škole	2
Ostali poslovi i radni zadaci: stručno evidentiranje i klasifikacija fonda knjiga, fonda stručne knjige i periodike, dječije i omladinske štampe, časopisa, naslova po predmetima i nastavnim područjima	3
poslovi na izdavanju i preuzimanju knjiga	20
poslovi informiranja	2
stručno usavršavanje	2
ostali poslovi po nalogu direktora škole	
UKUPNO	40

Bibliotekar obavlja i druge stručne poslove prema potrebi, po nalogu direktora i organa upravljanja škole, pa se prethodna satnica može izmijeniti.

Školi sa optimalnim brojem odjeljenja i 50% fonda knjiga predviđenog programom lektire priznaje se jedan izvršilac

Za svako odjeljenje preko optimalnog broja škola ima dodatnih 0,03 izvršioaca.

Za svako odjeljenje ispod optimalnog broja , školi se umanjuje 0,03 izvršioaca.

Ako škola nema predviđen fond knjiga, priznaje se 0,5 bibliotekara.

Ako bibliotekar svoje poslove obavlja u okviru 40-satne radne sedmice, školi se ne priznaje povećanje broja izvršilaca.

RUKOVODNO OSOBLJE

Srednjom školom/školskim centrom/đaćkim domom rukovodi direktor škole, koji se imenuje u skladu sa zakonom i pravilima škole.

Školi koja ima broj odjeljenja preko optimalnog broja priznaje se 0,03 izvršioaca psihologa.

Ustanovama iz prethodnog stava koje imaju u svom sastavu proces proizvodnje koji se ne može prekidati, za svako odjeljenje priznaje se 0,05 izvršioaca.

Školi koja u skladu sa nastavnim planom i programom ima praktičnu nastavu koja se izvodi izvan škole, za svako odjeljenje priznaje se 0,03 izvršioaca.

ZA ADMINISTRATIVNO-FINANSIJSKU I TEHNIČKU PODRŠKU NASTAVNOG PROCESA SREDNJA ŠKOLA ŠKOLSKI CENTAR ĐAČKI DOM OBAVEZNO IMA:

ADMINISTRATIVNO-FINANSIJSKA SLUŽBA

OPIS	Broj izvršilaca
Sekretar-blagajnik škole	1
Knjigovođa	0,10

SEKRETAR -BLAGAJNIK

Za obavljanje pravno-administrativnih poslova škola / ustanova ima sekretara-blagajnika.

Sekretar-blagajnik škole / ustanove u okviru radne sedmice obavlja radne zadatke kako slijedi:

1. Planiranje rada i stručna saradnja

Učešće u koncipiranju i izradi programa rada, izvještaja, informacija, analiza, statističkih podataka škole i njihovo uvođenje u informatički sistem škole, saradnja s direktorom, pomoćnikom, pedagogom-psihologom, bibliotekarom, nastavnicima, učenicima, roditeljima, učeničkim organizacijama, mjesnom zajednicom, društvenom sredinom, Prosvjetnom inspekcijom i drugim organima	4
--	---

2. Praćenje i realizacija planiranog rada

Praćenje i realizacija programa rada, praćenje propisa na području obrazovanja i odgoja i zakonskih propisa radi primjene i dogradnje normativnih akata škole	3
---	---

3. Ostali poslovi i radni zadaci

Angažman u pripremanju i održavanju sjednica organa upravljanja i stručnih organa škole - zapisnici, zaključci, odluke i drugo	4
Obavljanje daktilografskih poslova za potrebe škole, poslovi ažuriranja i čuvanja arhiva i ostale dokumentacije škole	5
Prijave i objave radnika i evidencija o odsustvovanju s posla	3
Staranje o dokumentaciji i evidenciji učenika koji se koriste prijevozom i dr.	3
Upis učenika u školu, prijevodnice, prijava kandidata za polaganje ispita Izdavanje: uvjerenja, učeničkih knjižica, svjedodžbi i slično	3
Poslovi organizacije zdravstvene zaštite i osiguranja učenika i zaposlenika škole	2
Staranje o općim uvjetima za nesmetan rad škole (osvjetljenje, grijanje, opravke, održavanje i slično)	2
Organiziranje i nadzor rada tehničkog i pomoćnog osoblja škole i obavljanje i drugih stručnih poslova i radnih zadataka po nalogu direktora, nastavničkog vijeća i organa upravljanja	3
Saradnja sa stručnim službama na ostvarivanju njihovih programskih sadržaja	2
Blagajnički poslovi	6
Ukupan sedmični fond sati :	40

Uvjeti u pogledu stručne spremlje sekretara-blagajnika: VI ili VII stepen pravnog ili ekonomskog smjera.

Uvjeti u pogledu stručne spremlje knjigovođe: VI ili VII stepen ekonomskog smjera.

Ako škola ima veći broj odjeljenja od optimalnog, priznaje joj se 0,03 izvršioca.

Ako sekretar-blagajnik svoje poslove obavlja u okviru 40-satne radne sedmice, školi se ne priznaje povećanje broja izvršilaca.

KNJIGOVOĐA

Obavlja sve potrebne knjigovodstvene poslove.

TEHNIČKO-HIGIJENSKA SLUŽBA

O P I S	Broj izvršilaca
Domar	1
Radnici na održavanju higijene:	
400 m ² grijanje na kruto gorivo	1
500 m ² grijanje na tečno gorivo	1

Uvjeti u pogledu stručne spremlje: III, IV i V stepen.

Za svako odjeljenje/klasu/odgojnu grupu preko optimalnog broja priznaje se 0,03 domara ukoliko škola koristi više objekata.

OSTALO OSOBLJE

O P I S	Broj izvršilaca
portir u domu učenika	1
osoblje u kuhinjama doma učenika	2
ekonom u domu učenika za svaku odgojnu grupu	0,1
klavirštimer u srednjoj muzičkoj školi, angažiranje po potrebi	
model u školi primijenjenih umjetnosti (muški i ženski), angažiranje po potrebi	

Ovi Standardi i normativi stupaju na snagu danom donošenja i biti će objavljeni u Službenom glasniku USK.

Broj: 03-017-682/2004
3. septembar 2004.godine
B i h a ć

PREMIJER KANTONA
Ismet Kumalić

SADRŽAJ

1818. Pedagoški standardi za osnovno obrazovanje	653
1819. Pedagoški standardi i normativi za srednje obrazovanje	686

OBAVJEŠTENJE

Obavještavamo pravna i fizička lica, dosadašnje pretplatnike, kao i lica koja žele da se pretplate za "Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona" za 2004. godinu da godišnja pretplata iznosi 82,50 KM sa porezom, a pretplata se može izvršiti na račun broj 3380002200042425, u korist Budžeta USK-a, vrsta prihoda 722631, budžetska organizacija 21010001.